

Backaplan DP2 och DP3
Gestaltning av allmän plats gata och promenadstråk
Exploateringsförvaltningen



Gestaltning program

Projektgrupp

GÖTEBORGS STAD

Sara-Linnéa Östervall, (Exploateringsförvaltningen)

Åsa Hagnestål, (Stadsmiljöförvaltningen)

Johanna Grandin, (Exploateringsförvaltningen)

Eva Rosenhall, (Stadsbyggnadsförvaltningen)

Angelica Gyllenbäck, (Exploateringsförvaltningen)

Janna Bordier, (Stadsbyggnadsförvaltningen)

Landskapsarkitekter

MARELD landskapsarkitekter

Åsa Setterby Modéus, ansvarig landskapsarkitekt

Fanny Serell, handläggande landskapsarkitekt

Kerstin Lönnhag, handläggande landskapsarkitekt

Niklas Klingberg, handläggande landskapsarkitekt

Hanne Nilsson, handläggande landskapsarkitekt

Vanja Pihl, medverkande landskapsarkitekt

Esperantoplatsen 7-9

411 19 Göteborg

info@mareldlandskap.se

Ljusdesign

Projektteknik, Ljus

Hanna Hermansson, ansvarig ljusdesigner

Emma Johansson, ansvarig ljusdesigner

Påsgatan 12

553 30 Jönköping

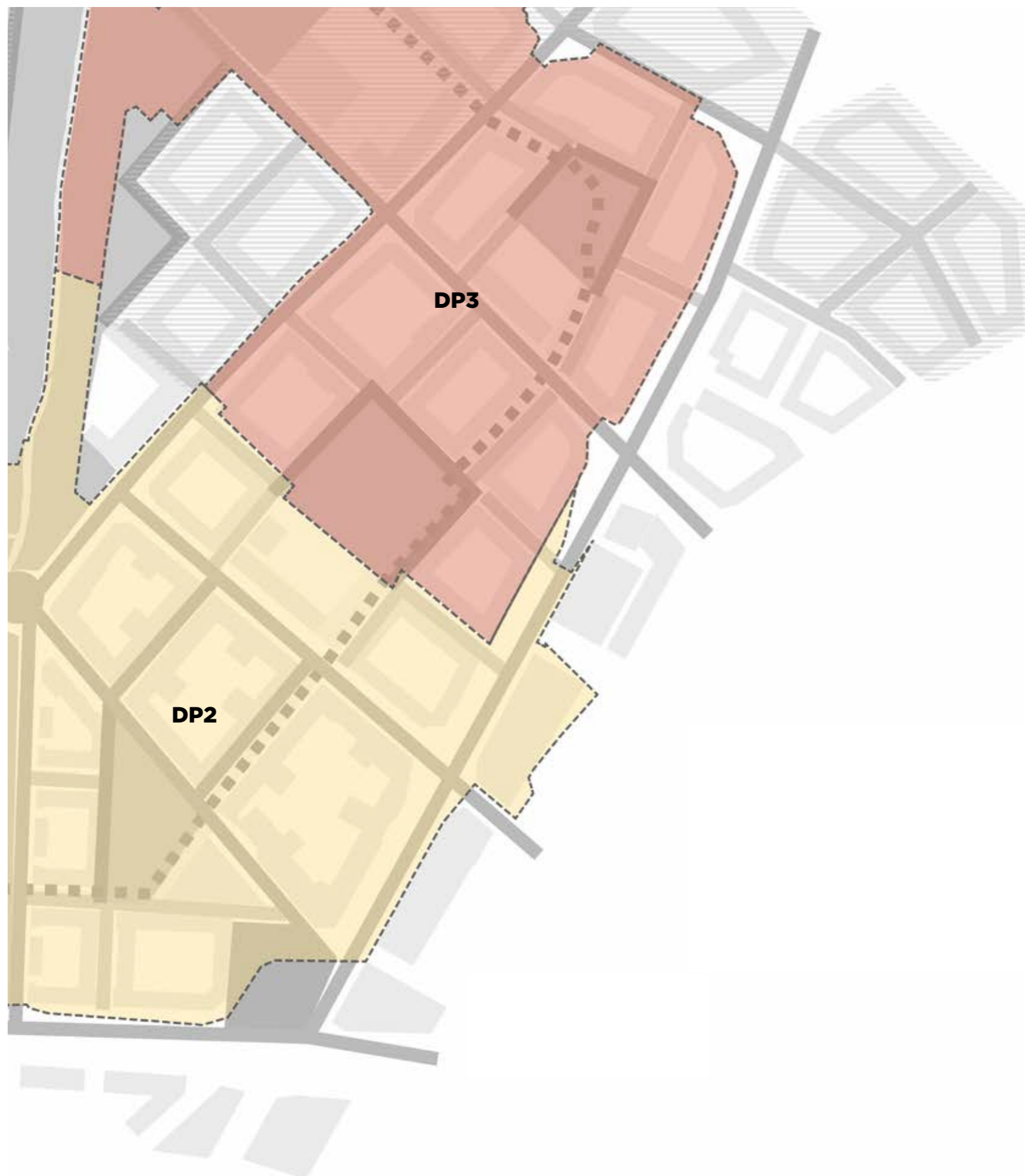
info@projektteknikljus.se

Bildmaterial: Foton är tagna av MARELD landskapsarkitekter där inget annat anges.

Bildkälla försättsida: White arkitekter

September 2023





Översiktsbild över Backaplan och de geografiska områdena för de pågående detaljplanerna Dp 2 och Dp 3.

Förord

Gestaltningssprogrammet för allmän plats Backaplan DP2 & DP3 är framtaget som en del av trafikförslagen för detaljplanerna, i skedet mellan båda detaljplanernas samråd och granskning. Syftet är att visa en utformning som når de kvaliteter för allmän plats GATA som beskrivs i Stadsbyggnadsförvaltningens Kvalitetsprogram för Backaplan. Exploateringsförvaltningen genom Planering allmän plats är beställare av gestaltningssprogrammet. Utöver gestaltning av gaturummen visar dokumentet ett koncept för utformning av det gröna promenadstråket, och beskriver mötet mellan gatorna och de bostadsnära parkerna i området.

I den nya gemensamma plan- och exploateringsprocessen (PLEX) är ambitionen att utreda genomförandefrågor i ett tidigare skede hittills brukligt, samt att ta fram en systemhandling för allmän plats inför detaljplanernas antagande. Gestaltningssprogrammet och arbetet med samordning av allmän plats i Backaplan ligger i linje med den tanken. Parallellt med gestaltningssprogram, trafikförslag och parkförslag för två bostadsnära parker i DP3, har även en förprojektering av ledningar i området arbetats fram. Processen har tydligt visat att samordning mellan gestaltning, trafikala behov och ledningsförläggning är nyckeln till att kunna bygga gröna och kvalitativa offentliga rum.

Arbetet med gestaltningssprogrammet har pågått från sommaren 2022 till september 2023. En samlad mellangranskning av trafikförslagen för DP2 & DP3, gestaltningssprogrammet och ledningsplan med ledningssektioner genomfördes i en bred granskningskrets hos stadens förvaltningar, ledningsägare och exploitörer i februari 2023. De över 1000 kommentarer som kom in bearbetades under våren 2023 i tematiska arbetsgrupper, vars slutsatser till stora delar finns inarbetat i gestaltningssprogrammet. En produktionskostnadskalkyl togs också fram baserat på mellangranskningssversionen av gestaltningssprogrammet, och har nu arbetats in i exploateringskalkylen för hela Backaplan.

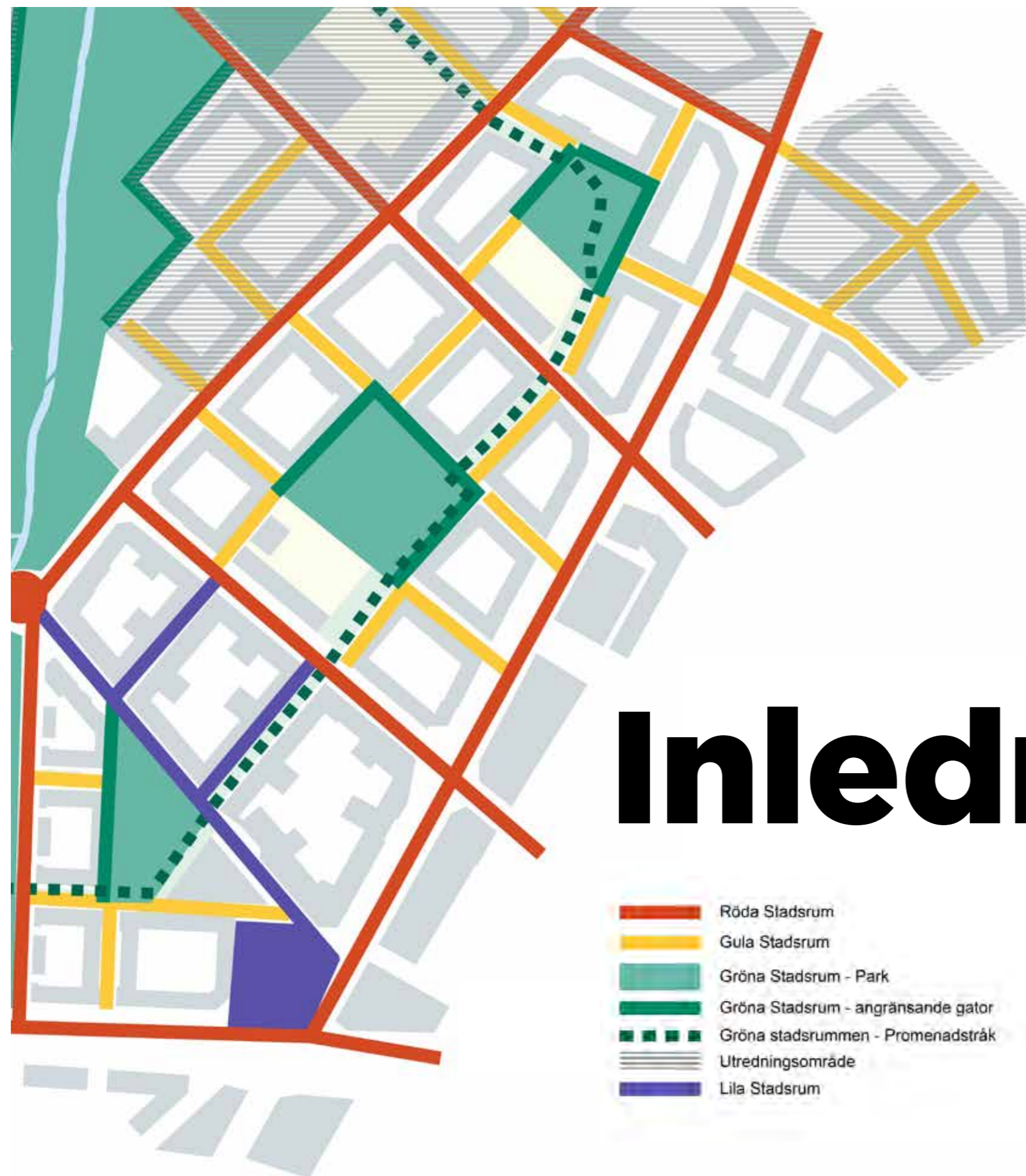
Processen har samtidigt väckt nya frågor som i skrivandes stund inte alla är lösta. Det gäller exempelvis Backavägen, Kvilleplatsen och några andra röda gator. Här beskriver gestaltningssprogrammet en ambition och en inriktning att arbeta vidare med i trafikförslag och senare projektering.

Goteborg, september 2023

Projektgruppen

Innehåll

Inledning	5	Lila stadsrum	42	Kvilleplatsen	77
<i>Inledning</i>	6	<i>Översikt helhet - plan</i>	43	<i>Bakgrund</i>	78
Koncept	7	<i>Gestaltningssprincip - plan, del 1</i>	44	<i>Stråk, rörelser och entréer</i>	79
<i>Ett myllrande stadsliv</i>	8	<i>Gestaltningssprincip - plan, del 2</i>	45	<i>Från trafik Korsning till plats</i>	80
<i>Övergripande gestaltningssprinciper</i>	9	<i>Gestaltningssprincip - plan, del 3</i>	46	<i>Gestaltning - plan</i>	81
Material och hållbarhet	11	<i>Markbeläggningsprincip</i>	47	<i>Sektioner</i>	82
<i>Material och hållbarhet</i>	12	<i>Sektioner</i>	48	<i>Markbeläggningsprincip</i>	84
Belysning	14	<i>Material och möblering</i>	49	<i>Material och möblering</i>	85
<i>Generella belysningsriktlinjer</i>	15	<i>Växtkoncept</i>	51	<i>Växtkoncept</i>	86
 		<i>Dagvatten- och höjdsättningsprincip</i>	52	<i>Plangränser och användningsområden</i>	87
Gula stadsrum	16	<i>Gestaltningssprincip - plan</i>	53	<i>Belysning</i>	88
<i>Gestaltningssprincip - plan</i>	17	<i>Sektioner</i>	54		
<i>Sektion</i>	18	<i>Markbeläggningsprincip</i>	55		
<i>Markbeläggningsprincip</i>	19	<i>Material och möblering</i>	56		
<i>Material och möblering</i>	20	<i>Växtkoncept</i>	57		
<i>Växtkoncept</i>	21	<i>Dagvatten- och höjdsättningsprincip</i>	58		
<i>Dagvatten- och höjdsättningsprincip</i>	22	<i>Gestaltningssprincip - plan</i>	59		
<i>Belysning</i>	23	<i>Sektioner</i>	60		
 		<i>Material och möblering</i>	61		
Gröna stadsrum	24	<i>Växtkoncept</i>	62		
<i>Gestaltningssprincip - plan</i>	25	<i>Dagvatten- och höjdsättningsprincip</i>	63		
<i>Sektion och möblering</i>	26	<i>Belysning</i>	64		
<i>Markbeläggningsprincip</i>	27				
<i>Dagvatten- och höjdsättningsprincip</i>	28	Röda stadsrum	66		
<i>Belysning</i>	29	<i>Gestaltningssprincip - plan och sektion</i>	67		
 		<i>Markbeläggningsprincip</i>	68		
Promenadstråket	30	<i>Material och möblering</i>	70		
<i>Gestaltningssprincip - plan</i>	31	<i>Växtkoncept</i>	71		
<i>Markbeläggningsprinciper alternativ - plan</i>	33	<i>Dagvatten- och höjdsättningsprincip</i>	72		
<i>Sektion</i>	34	<i>Belysning</i>	73		
<i>Inzoomning</i>	35				
<i>Material och möblering</i>	36	Princip för möten mellan stadsrum	74		
<i>Växtkoncept</i>	38	<i>Gestaltningssprincip - möten</i>	75		
<i>Dagvatten- och höjdsättningsprincip</i>	39				
<i>Belysning</i>	40				



Inledning

-  Röda Stadsrum
-  Gula Stadsrum
-  Gröna Stadsrum - Park
-  Gröna Stadsrum - angränsande gator
-  Gröna stadsrummen - Promenadstråk
-  Utredningsområde
-  Lila Stadsrum

Översiktsbild över Backaplan och de olika stadsrummen kategoriserade utifrån tilldelad färg. (Se även Kvalitetsprogrammet version 1.0)

Inledning

"Backaplan - Den gröna innerstaden"

Ett kvalitetsprogram har tagits fram för Backaplan av Göteborgs stad under 2022 som ligger till grund och är styrande för gestaltningsprogrammet.

Målbilden som tagits fram i Kvalitetsprogrammet, version 1.0 är "Backaplan - den gröna innerstaden", och gäller sålunda även för gestaltningsprogrammet.

Två andra viktiga mål från kvalitetsprogrammet som har varit speciellt viktiga i arbetet med gestaltningsprogrammet har varit:

-Backaplan ska bli en grön stadsdel med hög stadsmässighet och en god livsmiljö.

-Det nya Backaplan ska bli en del av Göteborgs innerstad och Hisingens centrum.

Gestaltningsprogrammet utgår från den typologi som har använts i Kvalitetsprogrammet med röda, gula, gröna och lila stadsrum.

Arbetsgrupp och process

MARELD landskapsarkitekter har fått uppdraget att ta fram ett gestaltningsprogram för allmän plats i den nya stadsdelen Backaplan. Här ingår att ta fram gestaltningsprinciper för samtliga stadsrum, gator och promenadstråket undantaget de två kvartersparkerna som samtidigt har utformats av Liljewall arkitekter.

Arbetet har utförts i samarbete med en arbetsgrupp på Göteborgs stad med representanter från Stadsmiljöförvaltningen, Exploateringsförvaltningen och Stadsbyggnadsförvaltningen.

Belysningskonceptet har tagits fram av Projektteknik, Ljus. Underkonsult BK Kalkyl har varit expertråd för kalkyl och har tagit fram en kalkyl för allmän plats med utgångspunkt från gestaltningsprogrammet.

Gestaltningsprogrammet har stämts av genom återkommande delavstämningar under hela processen med stadens projektgrupp där förvaltningen Kretslopp och vatten har haft en betydande roll då ledningar, dagvattenhantering, skyfall och multifunktionella grönytor har varit en av de stora frågorna för gestaltningen av gator och allmän plats. Avstämningar och synpunktsinhämning har även skett från Kulturförvaltningen. I samband med stormöten (AoG-möten) har arbetet stämts av med fastighetsägarna och fastighetsägarnas konsulter m.fl.

Gestaltningsprogrammet har tagits fram parallellt med pågående arbete med trafikförslag för de båda detaljplanerna (detaljplan 2 och detaljplan 3) där Atkins och Cowi har varit konsulter för staden. Under processen har täta avstämningar med trafik konsulterna ägt rum. Dessutom har framtagandet av gestaltningsprogrammet skett under samordning med förprojektering av ledningar där Norconsult står för handlingarna.

Under våren 2023 har Mareld landskapsarkitekter arbetat med en fördjupad gestaltning av Kvilleplatsen som ett separat projekt. Gränsdragningar och frågeställningar trafik/landskap har lyfts och diskuterats i en separat mötesserie under arbetets gång.

Även de underbyggda gatorna mellan kv 57 och 58 samt 58 och 59 har tagits fram som ett separat projekt. Dessa, liksom Kvilleplatsen, ingår som en del av detta gestaltningsprogram.

Skolgatan utreds fortfarande för sin speciella trafiklösning och ingår inte i gestaltningsprogrammet.

Hjalmar Brantingsplatsen, kulturhuset och kulturhusparken kommer bli mycket viktiga och tongivande stadsrum och byggnader i Backaplan, men deras utformning tas fram i ett senare tävlingsförfarande. Möten med angränsande allmän plats och helhetsaspekter får studeras vidare i samband med detta.

Gällande röda stadsrum har ett intensivt arbete pågått mellan alla inblandade aktörer för att kunna hitta bra lägen för trädplanteringar vilket har visat sig vara mycket svårt. Ambitionen har varit att stora uppstammade träd planteras i jämna rader på båda sidor längs Backavägen och Deltavägen. Stadsrummets bredd, enligt strukturplanens förslag, har varit för smala för att kunna rymma alla de ledningar som ska läggas i gatan med de säkerhetsavstånd som krävs. Alternativet med kulvert där ledningarna kan samlas, har diskuterats men det för med sig stora kostnader. Gällande Backavägen och Swedenborgsgatan finns här befintliga stora ledningar som har varit en utgångspunkt för hela stadsstrukturen. Ledningen i Backavägen går inte att flytta. Även avstånd till fasad ställer krav på hur nära man kan sätta träd och är en begränsande faktor liksom planering av spont vid byggnation av kvarteren. Då utredningen inte har kunnat avslutas inom föreslagen tidplan presenteras här förslag för Röda stadsrum som kan komma att vidare utvecklas och ändras. Detta preciseras närmare under kapitlet Röda stadsrum.



Bild från platsen, Backaplan, hösten 2022.

A photograph of an outdoor courtyard. In the center, a wide waterfall flows down a wall. The courtyard is filled with young trees and several people are sitting at white metal tables. The scene is bright and sunny.

Koncept

"Låt det strama och det vilda mötas och berika varandra"

Ett myllrande stadsliv

”Den goda välplanerade staden och ett myllrande stadsliv”

I den goda välplanerade staden finns trafiksystem och noder som ger plats och goda förutsättningar för verksamheter, handel, rörelsestråk och mötesplatser. Men för att det ska bli en levande stad behövs också bostäder. I Backaplan ska ca 25 000 göteborgare bo. Det nya Backaplan ska bli en del av Göteborgs innerstad och Hisingens centrum, men det ska också bli en grön stadsdel med god livsmiljö och därmed bidra till den omgivande staden med egna kvaliteter.

En socialt hållbar boendemiljö med ett utvecklat stadsliv måste innehålla de kvaliteter som gör att människor vill och kan stanna kvar och vistas i stadsdelen, med en variation för olika åldersgrupper, familjekonstellationer, etnicitet etc. Att gestalta stadsrum som fungerar för barn i olika åldrar är extra viktigt då trygga platser och stråk är avgörande för att barn ska kunna röra sig i staden. Gestaltningen måste också kunna erbjuda en flexibilitet över tid.

Att skapa en levande stad med ett myllrande stadsliv, helst redan från start, i en stadsdel som på sätt och vis byggs om helt från grunden är en utmaning.

I uppstarten för arbetet med allmän plats i Backaplan togs ett övergripande koncept fram som fungerar som ett förhållningssätt och visar på en ambition med gestaltningen som vi tror kan ge möjligheter till ett myllrande stadsliv.

”Låt det strama och det vilda mötas och berika varandra”

En stor del av stadslivet sker i de offentliga rummen, livet mellan husen, där vi rör oss och där vi möts. Den allmänna platsen i staden äger vi tillsammans och delar. Här måste de som bor och även de som besöker stadsdelen få möjlighet att ta plats, vistas, spendera tid, leka, mötas och vila.

Vi tror på sinnebilderna av en skala som sträcker sig mellan det strama och det vilda. Vi tror att i kontrasten och i mötet mellan de två ytterligheterna kan det goda stadslivet uppstå och få plats på den mycket begränsade yta allmän plats som finns i den täta staden.

Det strama och det vilda syftar på själva stadslivet, hur man rör sig, tar för sig och verkar i staden, stadens kultur. Detta kan på olika sätt stödjäs av den fysiska utformningen av våra stadsrum.

Motpolerna är båda centrala komponenter i den goda staden. Intill syns en lista på ord som beskriver det strama respektive det vilda.

“Cities have the capability of providing something for everybody, only because, and only when, they are created by everybody.”

JANE- JACOBS

“A good city is like a good party - people stay longer than really necessary, because they are enjoying themselves.”

JAN GEHL

“First life, then spaces, then buildings - the other way around never works.”

JAN GEHL

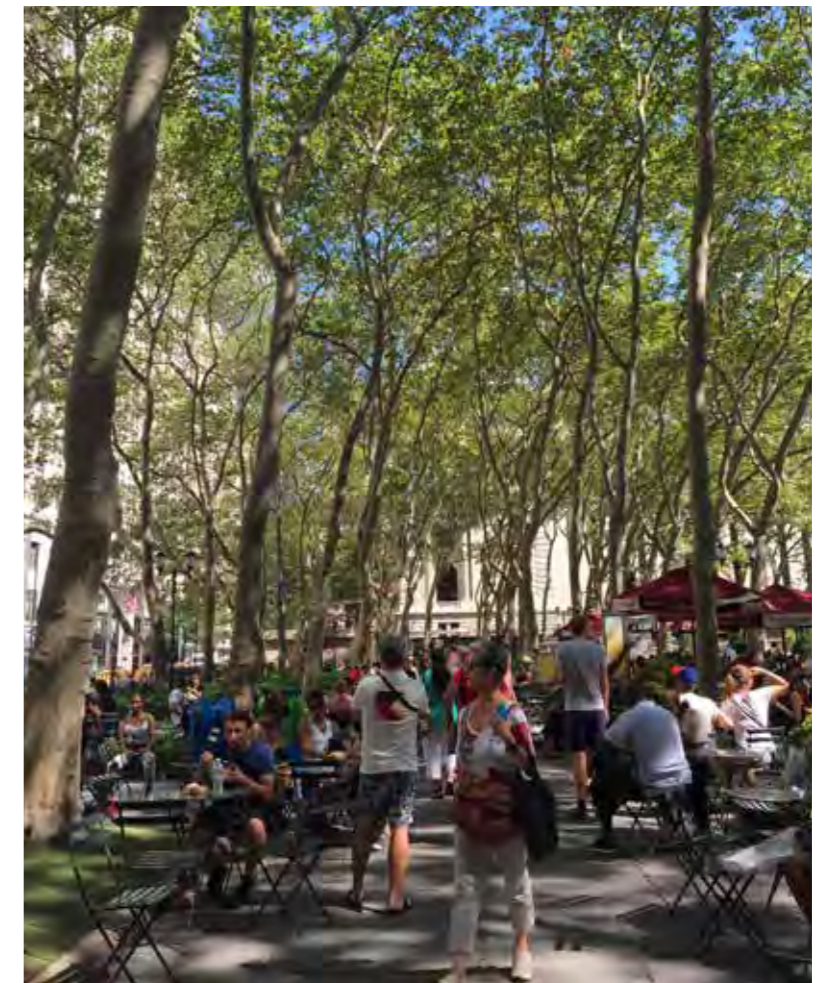
DET STRAMA

- Tydlighet
- Det ordnade
- Stadsträd i rader
- Det eleganta
- Kontrollerat
- Funktionsuppdelat
- Robusthet
- Det formstarka
- Riktade flöden
- Tydlig hierarki
- Det planerade
- Pampighet



DET VILDA

- Det oprogrammerade
- Varierande
- Naturen i staden
- Folkliv
- Föränderligt
- Spontant
- Flexibilitet
- Tillåtande
- Småskalighet i det stora
- Okonventionellt
- Påverkbart - egna initiativ
- Det litet stökiga



Övergripande gestaltungsprinciper

En skala mellan offentligt och privat - ordnat och fritt

För att omsätta konceptet till något konkret och koppla till gestaltungsprogrammets syfte att hantera den fysiska miljön är diskussionen om upplevelsen av offentliga och privata zoner central. Vi har här också kopplat konceptets litet friare formulering med orden "ordnat och fritt".

I alla boendemiljöer behövs en tydlighet men också en skala mellan det som upplevs offentligt och privat. För att en trivsam boendemiljö och stadsliv ska skapas behövs vistelseytor som upplevs som semiprivata zoner, där en känsla av "ägandeskap" och delaktighet möjliggör att nyttjandet av allmän plats upplevs lätt och attraktivt.

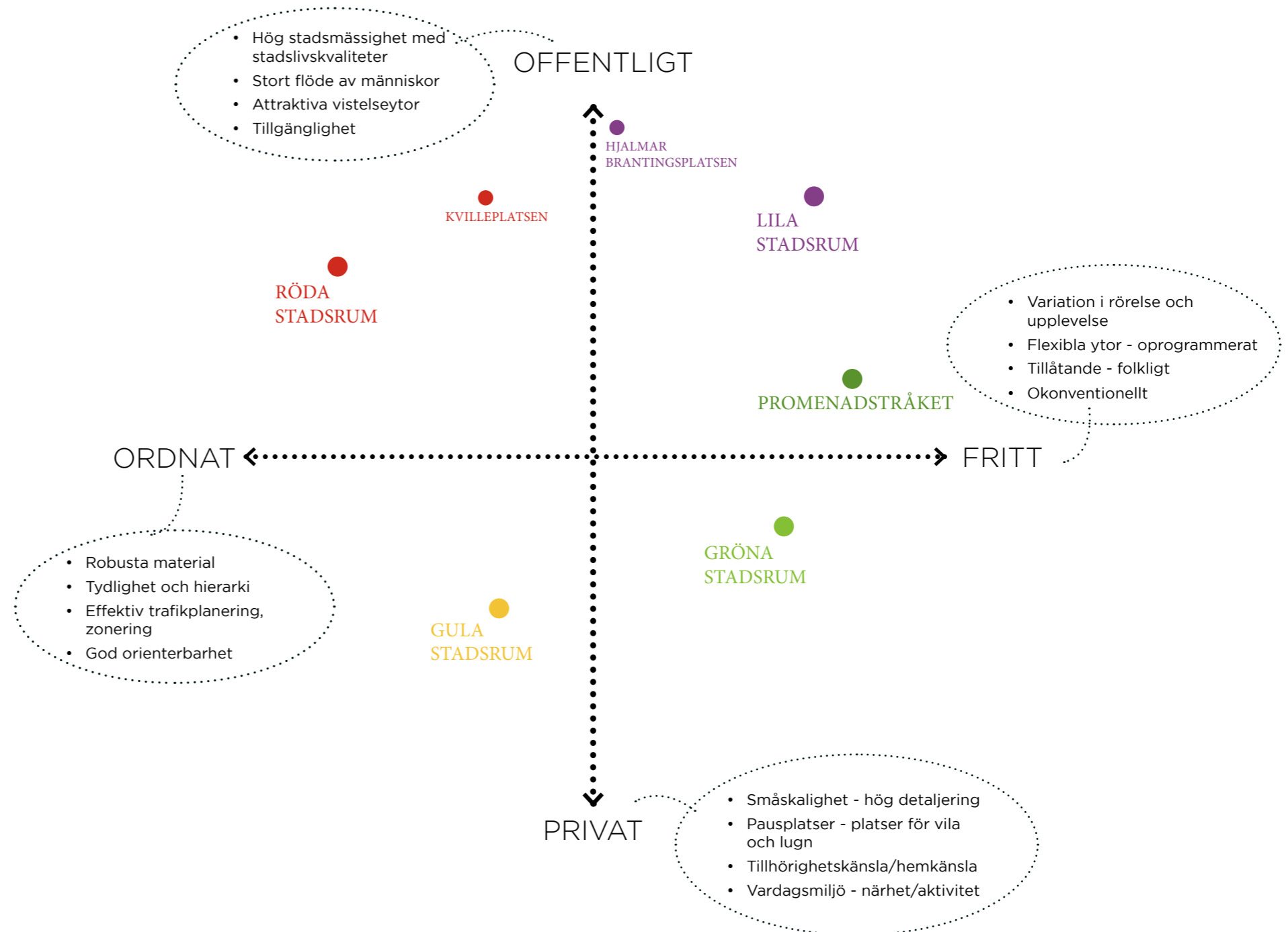
I projektet togs en graf fram med en skala utifrån perspektiven offentligt till privat och ordnat till fritt. De olika stadsrummen i Backaplan placerades in i grafen utifrån deras tänkta funktion. Grafen tillsammans med sinnebilderna av skalan från stramt till vilt, har fungerat som en utgångspunkt i diskussionen om hur Backaplans stadsrum ska gestaltas och en "katalysator" för samtal om estetik och stadsbyggnadsideal på möten med olika aktörer.

I Backaplan är den allmänna platsen mycket begränsad i yta i jämförelse med den byggnadsvolym som planeras. Många tekniska funktioner ska få plats - inte minst under mark. Detta styr vad man kan åstadkomma på gator och platser, och det gäller kanske framförallt trädplanteringar och grönska. Dock har detta koncept funnits som en ledstjärna i gestaltungsprocessen för vilka kvaliteter vi önskar skapa i Backaplan.

Övergripande gestaltungsprinciper

Gestaltningen av allmän plats ska fungera väl med den framtagna strukturplanen och följer upp Kvalitetsprogrammets ambitioner. I Kvalitetsprogrammet beskrivs idén med storkvarteren, gatustrukturerna, hierarkier och trafiksystem, men även hur kvaliteter såsom grönstruktur, dagvattenhantering och trafikreglering ska fungera i området. Därför beskrivs detta inte mer utförligt här.

En övergripande tanke är dock att man rör sig från de yttre offentliga och storskaliga stadsrummen som omger stadsdelen in till de inre delarna som präglas av bostadskvarter med låga hastigheter, gemensamma vistelseytor och en gemensam kvarterspark med mycket grönska.



Övergripande gestaltungsprinciper

De röda stadsrummen är områdets huvudgator som knyter ihop stadsdelen med den övriga staden trafikalt och där de flesta transporter och allmänna kommunikationer finns. Röda stadsrum gestaltas därför med en offentlig karaktär och med en tydlig hierarki och zonindelning gällande olika trafikslag. Gäende och cyklister ska få generösa ytor att röra sig på men dessa är tydligt avgränsade och markerade. Här är också teknisk handbok styrande gällande mått, placering, utformning av busshållplatser, övergångsställen, cykelpendelstråk etc. Den mer storskaliga och offentliga miljön följs också upp av formmässigt enklare principer gällande t.ex. markbeläggningen och trädplanteringar i enkla rader samt genom en robusthet i material och utrustning.

Backavägen har spårvagnstrafik och leder från Hjalmar Brantingsplatsen, varför gatan får en litet "högre hierarki" av stadsmässighet och därför en något högre kvalitet gällande material och utrustning.

Kvilleplatsen får en specifik utformning som samlar platsen och som ger en egen identitet. Denna plats är en viktig trafiknod och det är viktigt att det blir en bra vistelseyta som upplevs trygg och orienterbar där man gärna vill stanna till. Platsen behöver också hantera stadskvarterens möte med Kvillebacksparken och skapa en bra koppling.

När man rör sig från huvudgatorna längre in i stadsdelen ökar detaljeringsnivån, gaturummen blir smalare och skalan mer intim. Detta markeras genom att markbeläggningens mönster blir mer varierat gällande storlek, form och material. Här finns inga asfaltytor eller markerade körbanor. Hastigheten sänks och gaturummens ytor delas av olika trafikslag. Cyklister och gående är prioriterade i dessa stadsrum och specifika mobilitetszoner finns utmärkta här för andra fortskaffningsmedel som lådcyklar och elsparkcyklar.

De gula stadsrummen fungerar nästan som en sluss och leder in till de mer intima stadsrummen kring kvartersparkerna som också är utpräglade bostadsmiljöer. Tvärgående band av smågatsten från fasad till fasad motverkar körriktningen liksom placering av utrustning, möbler och planteringsytter. Här finns mer generösa planteringsytter med träd, buskar och perenner i en variation av arter.

De gröna stadsrummen är områdets smalaste gator som omger kvartersparkerna. Gröna gator har ingen zonering alls utan gestaltas som ett helt golv där alla trafikslag möts på de gåendes villkor med en möblering mitt i gatan som ytterligare begränsar hastigheten. Uttrycket hålls ihop för gula och gröna stadsrum genom samma markmaterial, utrustning och typ av armatur men de gröna gatorna får en ännu mer varierad mönsterläggning med stora plattor blandat med mindre för att bilda en känsla av en torgyta.

Lila stadsrum får en egen prägel som stadsdelens handelsgator och finrum. Swedenborgsgatan leder mellan två av stadsdelens viktigaste stadsrum och trafiknoder och är placerad vid kulturhuset och kulturhusparken. Stråket får en egen karaktär med en hög detaljeringsgrad och kvalitet i material och detaljer. Mönsterläggningen kontrasterar mot stadsdelens övriga gång- och körytor med en mycket mindre rektangulär sten som bildar ett unikt mönster med skiftningar i kulör som återkommer på samtliga handelsgator. För att förstärka särarten som handelsstråk föreslås linspänd belysning.

Möjligheten för trädplanteringar är dock begränsad pga ledningsdragningar. Öar med dekorativt växtmaterial möblerar gatan, ger grönska och sittplatser och fungerar samtidigt trafikreglerande.

Promenadstråket har en alldeles speciell funktion i stadsdelen. Det binder ihop parkerna i området och skapar ett alternativt stråk med kvaliteter som grönska, frodighet, mindre lekplatser, aktivitetsytter för sport eller möten, informella sittplatser och mer oprogrammerade ytor som kan tas i anspråk av de boende för tillfälliga aktiviteter. Promenadstråket får därför en alldeles egen karaktär med stenmjöl och mjuka planteringsytter som skapar nya riktningar, platsbildningar, en intim, mänskligt skala och ett pärlband av små platser som kan fyllas med olika innehåll. Den frodiga grönskan i sammanhängande planteringsytter med mjuka former skapar rum i rummet, avgränsning mot gator och hus, biologisk mångfald och årstidsvariation. Ytorna kan också hantera större mängder dagvatten och dessa små parkrum bidrar till svalka varma sommarkvar, trygga stråk från och till skola och förskola med möjligheter till stopp på vägen för lek. Här finns goda möjligheter för joggingstråk och hundpromenader som knyter ihop kvartersparkerna med den större stadsdelsparken till en helhet. Olika element såsom material, utformningsprinciper för vegetationsytter, möblering och även ljussättning och armatur är specifik för promenadstråket genom hela området.

STADSRUMMENS MÖBLERING

För gula, gröna och röda stadsrum (undantaget Backavägen) har en flexibel sittmöbel valts ut som kan varieras i olika längd samt kompletteras med arm- och ryggstöd på valda platser. Det är en robust och stilren möbel som är enkel att underhålla med ett underrede av stål och sits av robust trä. Även cykelpollaren föreslås vara samma produkt i gula, gröna och röda stadsrum, som är en stilren och underhållsfri pollare med möjlig ramläsning. Backavägen får en egen sittmöbel.

Swedenborgsgatan har ett eget möbleringskoncept med bekväma, breda och tillgängliga långbänkar med träsits. Vegetationsöar med sittkant återfinns också här liksom en annan typ av cykelpollare än i övriga Backaplan.

Den underbyggda gatan mellan kv 57 och 58 följer Swedenborgsgatans möbleringskoncept. Den underbyggda gatan som också är en del av promenadstråket följer promenadstråkets övergripande möbleringskoncept.

Promenadstråkets möbelkoncept hänger samman med parkernas i form av långbänkar med träsits i radier som följer planteringarnas ytterkant. Ett sammanhållet och för promenadstråket unikt möbleringskoncept som kompletterar långbänkarna är stolar och bord i stål som står fritt placerade men är förankrade i underlaget. Promenadstråket innehåller dessutom platsspecifik möblering för speciella funktioner på olika platser som därmed skiljer sig åt i de olika delarna.

KULÖRER

Huvudgatorna och Kvilleplatsen får en grafitgrå kulör på utrustning och armaturer medan gröna och gula stadsrum samt promenadstråket istället får en mörkt gröntonad grå kulör. Båda kulörerna är framtagna för Göteborgs stad. Swedenborgsgatan får utrustningsdetaljer i corten. Övriga staldetaljer pulverlackeras i en kulör lik corten, alternativt den grafitgrå som finns på övriga huvudgator.





Material och hållbarhet

Hur bygger man en hel framtida stadsdel på det mest klimatneutrala sättet?
Vilka material bör man välja och vilka nya metoder kan vi se i framtiden som
hjälper oss att bygga en mer hållbar stad i Backaplan?

Material och hållbarhet

Frågan om klimatanpassning, återbruk och hållbara material lyftes i början av projektet. Hur bygger man en hel framtida stadsdel på det mest klimatneutrala sättet? Vilka material bör man välja och vilka nya metoder kan vi se i framtiden som hjälper oss att bygga en mer hållbar stad i Backaplan? Tre aspekter som direkt framstår som viktiga för den ekologiska hållbarheten gällande anläggning av utemiljö är val av material, hantering av dagvatten och skyfall samt mångfunktionell grönska.

Val av material

HÅRDGJORDA YTOR

En av de första frågorna som utreddes var om det går att undvika att använda betong? Efter en tids utredning av andra alternativa material med lägre CO₂-utsläpp vid tillverkning beslutades dock av Göteborgs stad att marksten av betong behöver vara ett viktigt byggmaterial på vistelseytor och även vissa gator. Driften har en mycket stor betydelse för materialvalet och ett av skälen var att ytor belagda med natursten behöver saltas vintertid. Då gatornas dagvatten ska renas och fördröjas i planteringsytor blir det ett problem med salt i växtbäddarna.

Därmed kom förslaget om en ny typ av betongsten i en klimatneutral betong speciellt tillverkad för Backaplan - Göteborgsplattan. Helsingborgs stad har redan tagit fram en mer klimatanpassad betongplatta och forskningen kring ”grön betong” pågår för fullt. I detaljplan 1 kommer ett test av en klimatsmart betongplatta att göras.



Helsingborgs stad har tagit fram en klimatanpassad betongplatta.

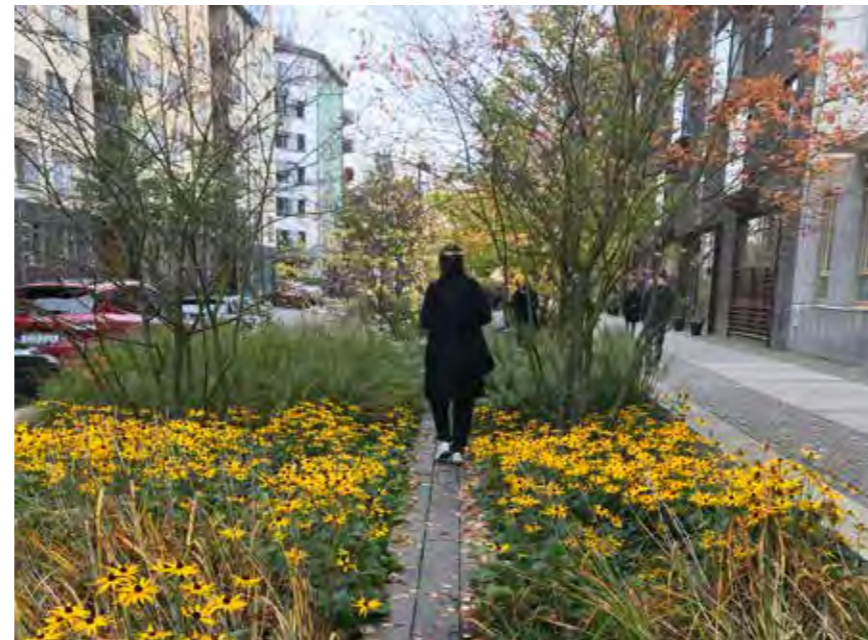
Asfalt används som beläggning på körytor och i cykelbanor på huvudgatorna. På övriga gator föreslås inte asfalt på grund av att materialet har en kortare livscykel. Dessutom riskerar asfalt att få ett lappat och lagat uttryck med tiden då åtgärder i mark behöver göras.

Inslag av natursten kommer finnas i detaljer och på vissa platser vara en del av markbeläggningen i Backaplan. Återbrukad smågatsten föreslås återkomma i friser och i möten mellan material i hela området. I de finare stråken, såsom Swedenborgsgatan, föreslås inslag av natursten bli större. Här finns förslag till en mönsterläggning av ett ytskikt som kan utföras i enbart natursten, större delen betongsten eller en kombination av de båda.

Stenmjöl föreslås i promenadstråket. Materialet är billigt, hållbart på så sätt att det är ett naturmaterial som tas fram i samband med bergtäkt, ytan kan lagas över tid och ger en hård tillgänglig yta. Materialet ger ett helt annat intryck, en känsla av park och bidrar till en långsammare avrinning av dagvatten.

GRÖNYTOR

Träd och grönska bidrar med förbättrade livsvillkor för såväl människor som andra livsformer. Träden i gaturummen utgör ett livsnödvändigt behov och bidrar med viktiga ekosystemtjänster såsom dagvattenhantering, bättre mikroklimat, minskad värmestress, skugga, gröna korridorer för djurliv, pollinering, luftrening, syreproduktion, stressreduktion och allmän folkhälsa. Dessutom ger träd och grönska estetiska värden i form av bland



I Norra Djurgårdsstaden i Stockholm har flera gator gestaltats med ett stort inslag av grönska som bidrar med biologisk mångfald och omhändertagande av dagvatten.

annat blomning och årstidsvariationer för Backaplans framtida boende och besökare. Grönytorna i stadsdelen ska vara robusta, hålla över tid och vara skötsel effektivt gestaltade. En variation av livskraftiga arter men med olika karaktär väljs ut och planteras i kombinationer med marktäckare och vävande arter som sluter sig väl och därmed minskar utbredning av ogräs. Trädarter som är väl lämpade för stadsmiljö föreslås enligt den storleksindelning som Göteborgs stad har tagit fram för olika stadsrum. Så även långlivade buskar och perenner som inte kräver beskärning eller uppbindning och som kan stå kvar med vinterståndare och ge prydnadsvärden även vintertid.

MÖBLERING

För gula, gröna och röda stadsrum (undantaget Backavägen) har ett sammanhållet urval av produkter valts ut för möbler och utrustning vilket innebär en enklare hantering och möjlighet till att byta och flytta möbler i området. De möbler som valts är flexibla i sin utformning och kan därmed varieras efter behov på platsen eller för att uppnå just en variation. Pulverlackerat stål och trä är återkommande material.

Backavägen och Swedenborgsgatan får specifika möbler för att dessa stadsrum ska lyftas och ge en annan karaktär.

Även promenadstråket får ett eget möbelkoncept för att skapa en egen identitet och en annan karaktär längs stråket, här samordnas vissa produkter med parkernas möblering.



Stilrena möbler med träsisits och underrede av stål. Möbeln är flexibel och kan varieras i olika längd samt kompletteras med arm- och ryggstöd på valda platser. (bildkälla: hitsa.se)

Möbler och utrustning ska vara lätta att underhålla och bestå av robusta material med dimensioner som håller över tid som passar de offentliga rummen. De flesta möblerna ska kunna förankras i underlaget. Materialen ska vara godkända enligt Göteborgs krav på miljövänliga material såsom tex träslag och ursprung.

Återbruk

Återbruk har varit en viktig fråga i detta nya stadsutvecklingsprojekt där en helt ny stadsdel byggs upp. I stadsplanen har vissa stråk, gator och ledningar fått utgöra grund för den nya strukturplanen för att kunna ligga kvar och "återanvändas". Göteborgs stad har stora lager av natursten; smågatsten, storgatsten, hällar, rännalssten mm. Detta är en resurs som bör användas. Återbrukad, ofta handhuggen granit ger dessutom en alldeles speciell patina som kan vara extra eftersträvanvärd i ett område som Backaplan som kommer byggas nytt från grunden.

Merparten av dessa stenar fungerar sämre då man vill kunna skapa släta och tillgängliga ytor. Dock kan återbrukad sten användas som friser, kantsten och i mönsterläggning eller detaljer där tillgänglighet inte krävs. Hällar används som återkommande element i mötet med parkerna. I övrigt föreslås att återbrukad sten i även andra mått kan användas i detaljer som murar, friser, möbler och andra element i utemiljön.

Återbrukad smågatsten kan ge relativt släta ytor och föreslås därför vara ett återkommande material i Backaplans stadsrum, men då i smala friser



Begagnade kantstöd som ej följer dagens standard kan användas som friser, planteringskantstöd eller inslag i markbeläggning.

(intill fasadliv) eller i möten med annan yta (tex planteringsyta/park) eller kring objekt i mark såsom belysningsstolpar, brunnar etc. Där stenen skapar större ytor eller där hög tillgänglighet krävs ska smågatstenen vara sågad och krysshämrad. I Backaplan finns en ansevärd mängd bevarat handslaget tegel från Rosengårds kassaskåpsfabrik. Återbrukat tegel kan användas som integrerat estetiskt element i fasader och murar etc.

För att kunna planera för återbruk bör mått och dimensioner i gestaltningen av gata vara flexibla och kunna anpassas efter de dimensioner som finns tillgängliga vid anläggning.

Dagvatten och skyfall

I så hög utsträckning som möjligt ska allt dagvatten ledas till och tas om hand i grönytor i gatan alternativt i närliggande grönyta i park. De flesta planteringsytorna ligger därför i nivå med omgivande mark så att dagvatten från de hårdgjorda ytorna kan tas om hand i direkt anslutning till platsen. I gator där trädplanteringarna står i en högre belägen gångyta placeras speciella dagvattenbrunnar i kantstenen som leder vattnet till växtbädden. Dagvattnet bidrar till bevattning av växtmaterialet samtidigt som det fördröjs och renas. Möjligheten till nedsänkta planteringar finns som alternativ inom samma gestaltningskoncept om det framkommer att en högre kapacitet för dagvatten och skyfall krävs.

Växtbäddarna ska vara uppbyggda av biokol och enligt Göteborgs stad finns ett krav på att 7,5 % av gatans yta ska bestå av växtbädd med biokol. I



Göteborgs stad har stora lager av natursten. Smågatsten är det stor rullans på, medan storgatstenen är mindre eftertraktad.

gröna stadsrum har denna yta samordnats med den intilliggande parkens grönytor för att uppnå en bättre helhetsgestaltning men även en mer robust dagvattenhantering. Detta gäller även Swedenborgsgatan och Kvilleplatsen där dagvattnet leds till växtbäddar med biokol i Kulturhusparken respektive Kvillebäcksparken. Samordningen med utformningen av växtbäddar i parken får göras i ett kommande skede då gestaltningen av dessa parker inte har utförts i samband med detta arbete.

Under arbetets gång har Göteborgs stad tagit beslut om att anlägga öppna förstärkningslager, sk blågröna system (BGG) under gångytor och cykelbanor i Backaplan (ej körytor). De öppna förstärkningslagren kan ta om hand, fördröja och magasinera dagvatten direkt i gatans överbyggnad. De öppna förstärkningslagren kopplas till växtbäddarna så att vattnet kan tillgodoses av växtligheten.

Höjdsättnings- och skyfallsutredningen i Backaplan är styrande för den övergripande höjdsättningen i Backaplan och påverkar längslutningens riktning på gatorna i stadsdelen samt var dagvattenlösningar ska placeras. Skyfall ska ledas till och magasineras i parkerna. Höjdsättningen av gatorna närmast parkerna är därför extra viktig.

Namn och datum på nya Höjdsättningen är Sweco 2021.



I Rosendal i Uppsala har hela gatans bredd anlagts som ett enda stort BGG-system. (bildkälla: Edge)



Belysning

God belysning är en avgörande faktor för att skapa en inbjudande miljö under dygnets mörka timmar. Ljuset ska bidra till att skapa tillgängliga offentliga rum, förtydliga stråk och platser, bjuda in till aktivitet och rekreation samt bidra till den upplevda tryggheten.

Generella belysningsriktlinjer

God belysning är en avgörande faktor för att skapa en inbjudande miljö under dygnets mörka timmar. Ljuset ska bidra till att skapa tillgängliga offentliga rum, förtydliga stråk och platser, bjuda in till aktivitet och rekreation samt bidra till den upplevda tryggheten. Då Backaplan är en del av innerstaden ska kvalitet och val av material hålla en hög nivå och upplevas stadsmässigt.

Hållbarhet

Ljuset ska innefatta alla aspekter av hållbarhet – ekologisk, social och ekonomisk;

- » Armaturer som används ska ha en kontrollerad ljusfördelning och andelen uppljus ska minimeras för att undvika ljusförorening.
- » Alla armaturer ska förses med styrning som möjliggör nattsänkning.
- » Ljuset ska vara av varm karaktär för att inte störa djurlivet mer än nödvändigt, max 3000K.
- » Ljuset ska främja social interaktion och ge en tydlig identitet till stadsdelen.
- » Armaturer och stolpar ska väljas med hänsyn till produktionsmetoder och transportavstånd.
- » Materialet ska vara robust, gå att uppgradera i framtiden samt vara enkelt att utföra drift och underhåll på.

Belysningsprinciper

Målet för området är att skapa en god helhet vad gäller belysningsprinciper. Allmänheten ska inte uppfatta någon tydlig gräns mellan fastighetsmark och allmän plats. Därmed är samordningen med fastighetsägare av särskilt stor vikt.

I projekteringskedet behöver belysningsklasser utredas utifrån trafikflöden och svårighetsgrad. Typ av belysningsklass finns föreslagen under respektive stadsrum.

Belysningsprinciper för området;

- » Gatubelysning på stolpe
- » Gatubelysning på lina
- » Spotlights på mast/stolpe
- » Parklykta på stolpe
- » Integrerad belysning
- » Belysning i konst
- » Belysning på grönska



(bildkälla: White arkitekter)

Samordning

För att uppnå en god helhet krävs dialog och samordning mellan stad och fastighetsägare i ett tidigt skede. Ur hållbarhetsaspekt är det fördelaktigt att undvika ljusinfation och istället hitta synergier så att ljuset från fastigheterna blir en del i helheten. Det kan röra sig om ljus från entréer, skyltfönster och fasadbelysning. Kvaliteten på ljuset samt fördelning och avskärmning är också viktigt för att få en god helhet. Ett gaturum där risken för bländning är liten blir både mer inbjudande och tillgängligt. Övergångsställen behöver belysas specifikt både på trottoar och körbana för ökad trygghet och säkerhet. Ur tillgänglighetsperspektiv bör människors ansikten belysas då det är viktigt vid hörselnedsättning att kunna se den man pratar/tecknar med. Dock får ljuset ej vara bländande.



Gula stadsrum

De gula stadsrummen leder in till de inre delarna av storkvarteren och utformas som grönskande, lugna bostadsgator med ett flertal kvaliteter och funktioner som ger trivsel, trygghet och hemkänsla.

Översiktsbild över de gula stadsrummen.

Gestaltningssprincip - plan

De gula stadsrummen utformas som lugna bostadsgator med ett flertal kvaliteter och funktioner som ger trivsel, trygghet och hemkänsla.

Gula stadsrum leder in till och är en del av de inre delarna av storkvarteren där gående och cyklister har företräde. De gula stadsrummen ska tydligt markera att man rör sig in i en lugnare zon av stadsdelen med en stor andel bostäder.

Grönska i form av träd och planteringar finns längs den ena sidan av gatan. Grönskan skapar rumslighet och bidrar till den mänskliga skalan i förhållande till de slutna kvarteren och ibland höga byggnaderna. Grönskan ger också ett viktigt prydnadsvärde och bidrar med årstidsvariation. Vegetationsytorna renar och fördröjer dagvattnet på gatan om de utformas på rätt sätt med biofilter (se följande kap. Dagvatten- och höjdsättningsprincip).

Träd och planteringsytor är placerade så att de dämpar hastigheter för fordon och cyklister. Den viktigaste hastighetsdämpande åtgärden är sidoförskjutningen av körytan. Regleringen i gula gaturum är tänkt att vara gångfartsgata från efter garageinfarterna och inåt i storkvarteren. Trädplanteringar längs ena sidan och möbleringszon längs andra sidan skapar ett "tight" gaturum i mitten. Planteringsytornas utbredning och placering med låga buskar och perenner och har också en stor betydelse för att dämpa hastigheten. Dock eftersträvas upplevelsen av en enhetlig gestaltning av gaturummet.

En enkel men flexibel möblering erbjuder flera funktioner såsom sittplatser,

cykelparkering och små enkla vistelsezoner. Möbleringen av gaturummet har också en dämpande effekt på trafiken. I möbleringszonen föreslås inslag av en trafikbegränsande/platsskapande sittmöbel med integrerad grönska. Denna möbel ska gestaltas så att den materialmässigt och utseendemässigt passar ihop med övriga sittmöbler på gatan.

Tillgängligheten säkerställs framför allt i gångzonerna. Möbleringszonen innefattar en enkel rad av smågatsten och särskiljs med ett annat format på betongplattan (40x40) men denna ska vara samma varmgrå kulör som övriga betongplattor på gatan.

Cykelparkeringar med läsbara ställ är inordnade i den övergripande gestaltningen. En möjlig mobilitetszon, dvs. en parkering för mikromobilitet och delade mobilitetstjänster finns i denna version i närheten av röd gata med hänsyn till sikttrianglar och körspår. Mobilitetszonen kan exempelvis innefatta platser för elsparkcyklar, lådcyklar eller andra framtida mobilitetsbehov.

Bilparkering tillåts inte i gångfartsgata men överallt längs den lågtrafikerade gatan kan man stanna för angöring och då får eventuella bakomvarande fordon vänta. Mitt på gatan finns breddningar som underlättar angöring med bil och möten. Sopfordon bedöms kunna nå soprum placerade var som helst längs fasaden med dragväg max 25m.

De gula stadsrummens utformning varierar inom gestaltningsskonceptet för att kunna anpassas till omgivning, läge i staden, mått på gata och byggnadernas innehåll. På så sätt får också varje bostadsgata en egen identitet och igenkänning.

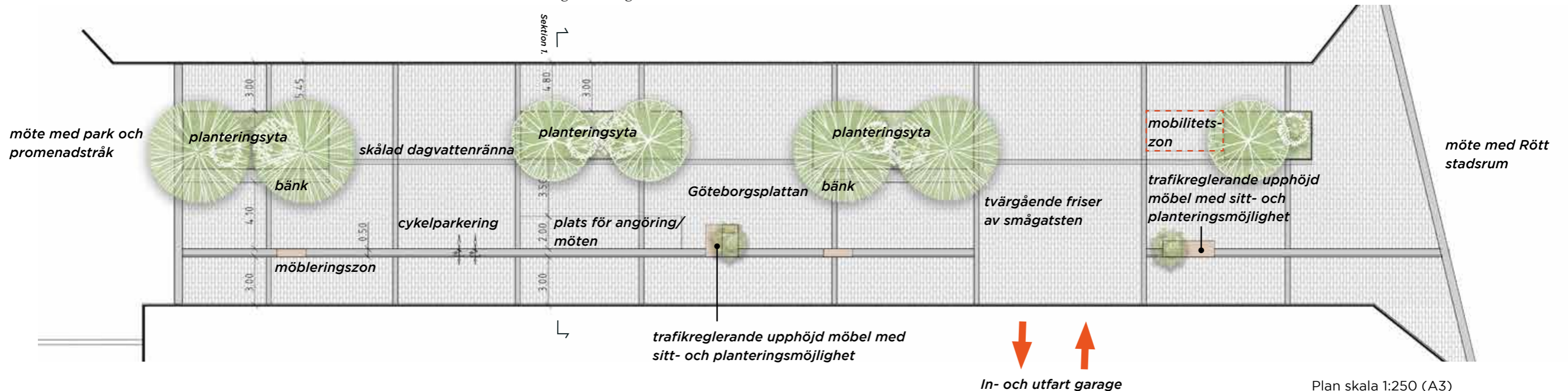
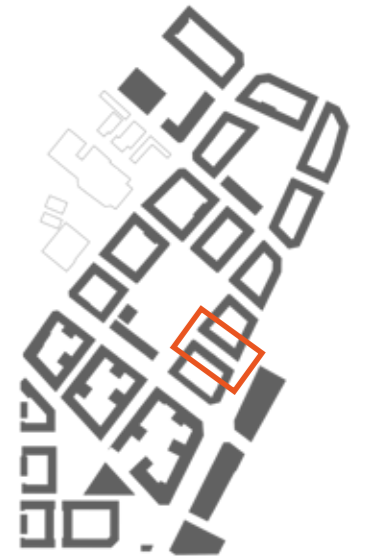
Förutsättningar:

Gestaltning med planteringsytor som hanterar dagvatten kräver biofilter. Se typsektion i Teknisk handbok.

Krav: 25m³ växtsubstrat per träd, 3,3m bottenbredd och 1m fredit växtbäddsdjup

Fördelaktigt med sammanhängande växtbäddar.

Branduppställning för stegbil kan inte avgöras innan husens entréer och balkonger är fastställda. Förslagsvis sker uppställningen vid garageinfart samt vid angöringsplatser/ mötesplats där gatan öppnar upp sig. Det innebär att principgestaltningen måste kunna sidoförskjutas i längsled. Generellt förespråkas brandsäkrade TR2-trapphus på trädsidorna i gul gata. Utan brandsäkrade trapphus kan det bli problematiskt att överhuvudtaget få in träd i de gula stadsrummen.



In- och utfart garage

Plan skala 1:250 (A3)

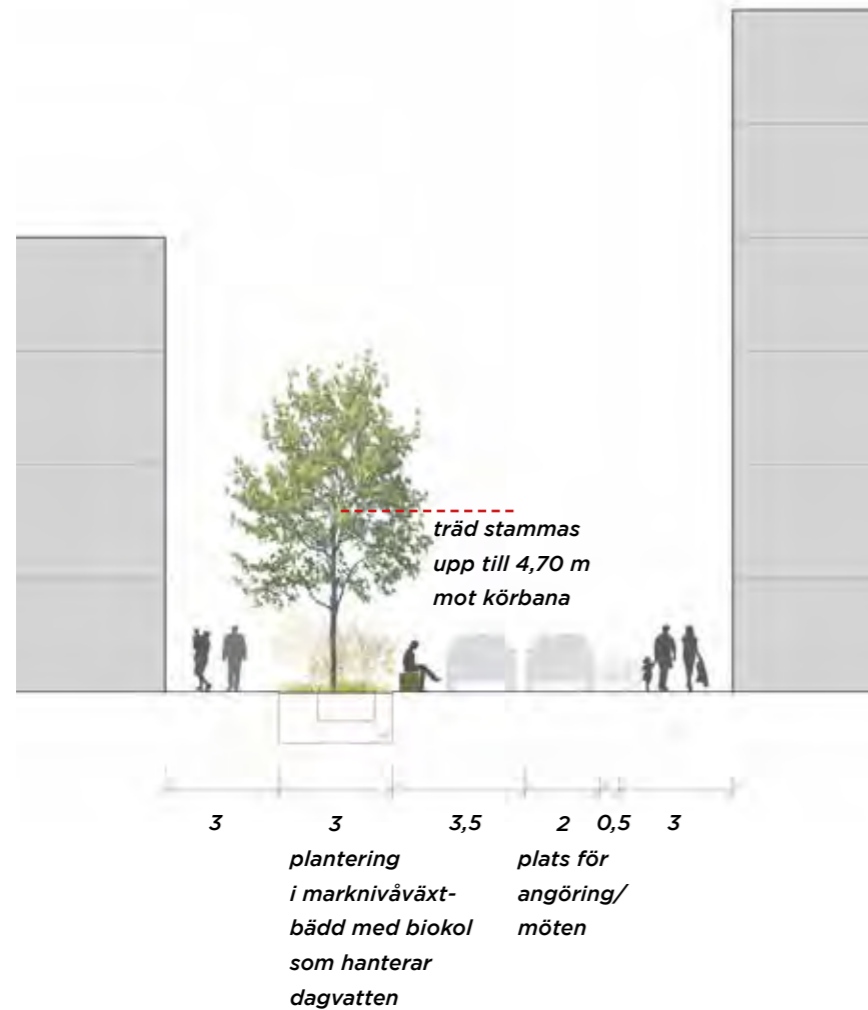
Sektion

Allt dagvatten leds till planteringsytorna. Förslagets planteringsytor kan hantera dagvatten utan att vara nedsänkta vilket utformningsmässigt är en fördel. Det ger en mindre dyr konstruktion och det krävs inte räcken/fallskydd kring planteringarna. Om det ur ett driftsperspektiv krävs inkörningskydd vid planteringsytorna löses detta i ett senare skede med en diskret/integrerad lösning som exempelvis ett stenblock eller en tätväxande buske.

Planteringarna förses med en stälkant i nivå med gatan. Ej upphöjd kant kring planteringar förespråkas då det är en enklare lösning där dagvatten kan rinna till planteringar utan särskilda brunnar eller öppningar.

Lösningen med ej upphöjd kant förenklar dessutom gatans lokala höjdsättning.

Gaturummet mellan träden och möbleringszonen kommer upplevas trångt för fordon, vilket är en medveten trafikreducerande gestaltning. Ytan används av cyklister och även gående ska känna sig bekväma att röra sig här.



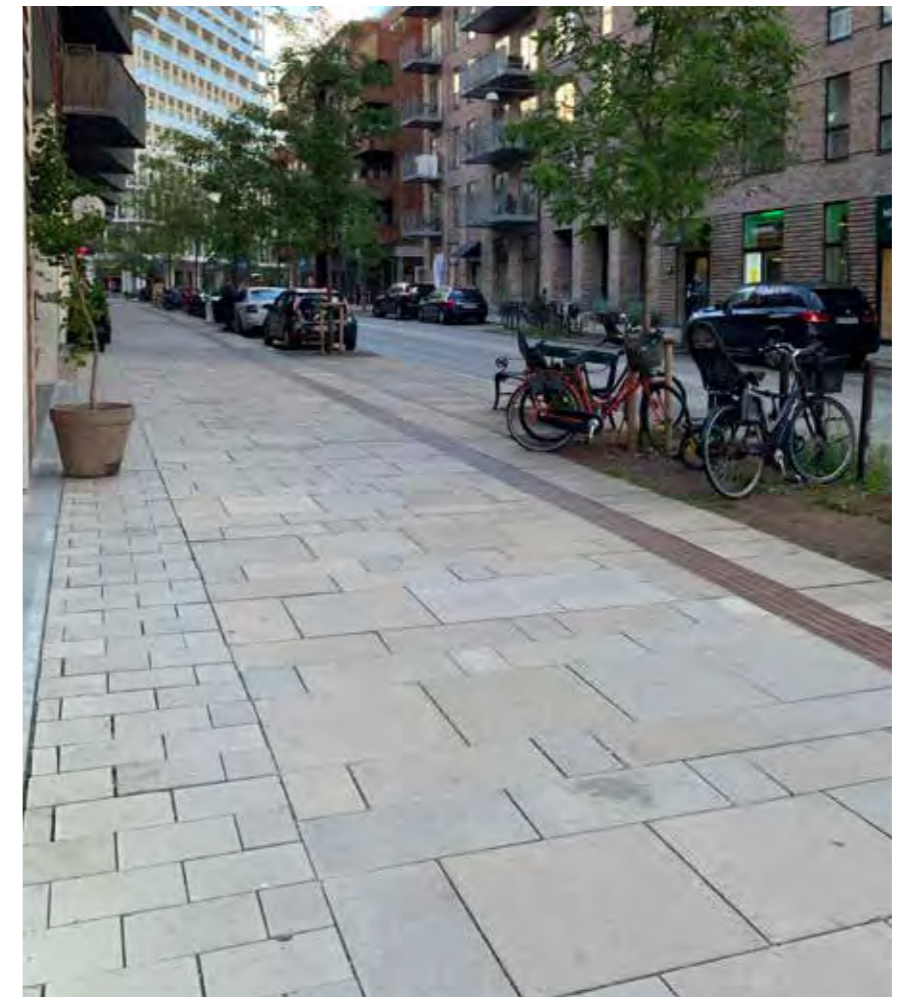
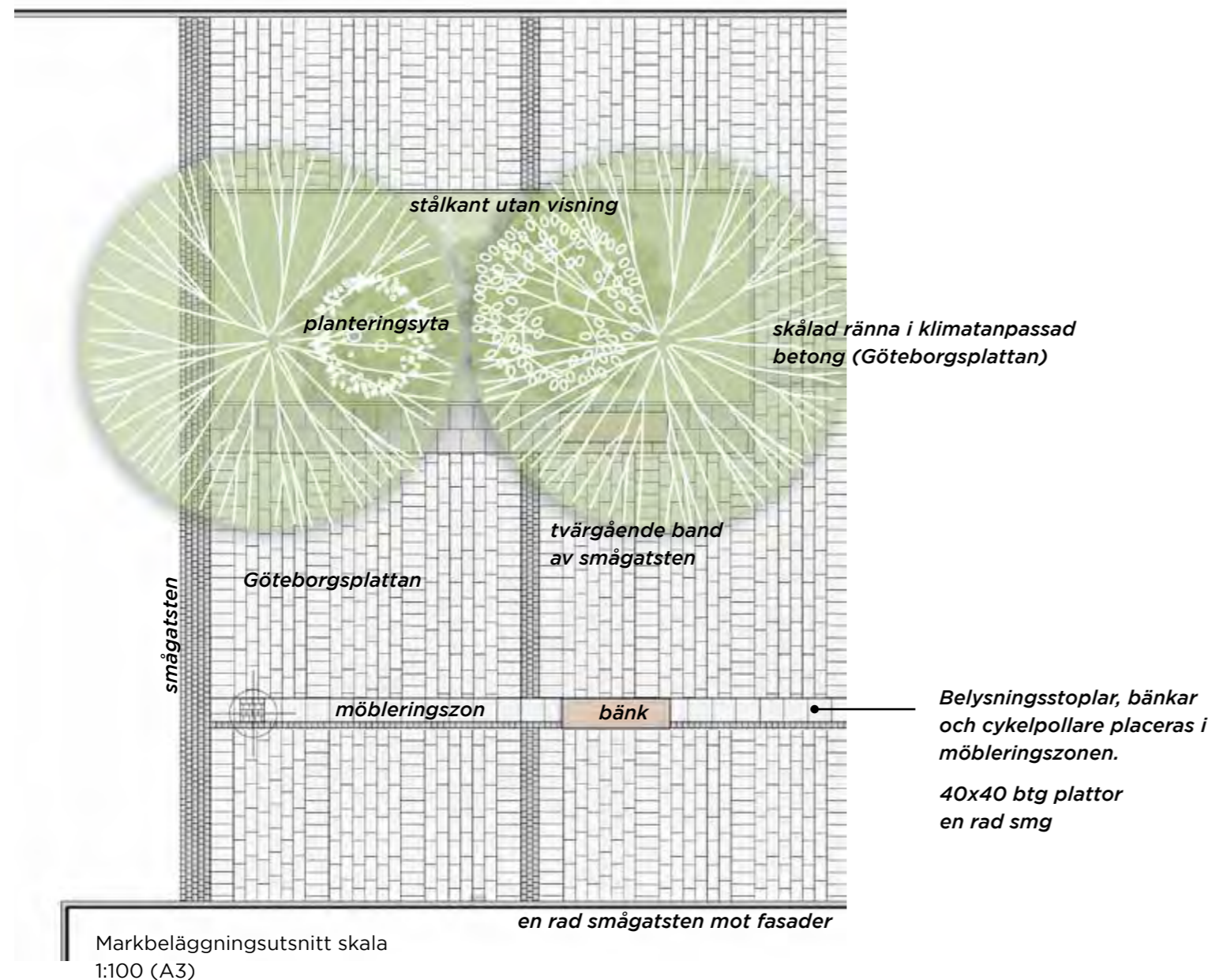
Sektion 1. skala 1:200 (A3)

Markbeläggningsprincip

Ytskiktet i de gula stadsrummen utgörs av Göteborgsplattan, en betongsten framtagen specifikt för Backaplan, med en ljus varmgrå lätt skiftande kulör samt smågatsten av granit. Betongstenen har ett tydligt större mått än smågatstenen. I projektet strävar vi efter att kunna tillverka en mer klimatneutral variant av betongplatta likt Helsingborgs stad har tagit fram betongplattan Eklöv med 20% mindre utsläpp i tillverkningsfasen än en normal betongplatta. I exemplet i Helsingborg har det även tagits hänsyn till transporter, dimensionering och fysisk hållbarhet för att minska klimatbelastningen ytterligare. Göteborgsplattan i gula stadsrum har format

20x40 och läggs i olika riktningar och mönsterkombinationer. Formatet 40x40 finns i möbleringszonen och i längsgående friser.

Smågatsten återkommer i smala band (olika bredd) från fasad till fasad (tvärställda mot körriktningen) och skapar tillsammans med markstenen ett enhetligt golv i stadsrummet. En smal fris av återbrukad smågatsten finns även längs fasadliv (samma princip som grön gata). Återbrukad smågatsten från Göteborgs stads stora lager föreslås användas i banden, alternativt krysshamrad smågatsten (tillgänglighet). Beslut för val av sten tas i projekteringskedet.



Betongplattor i variationer av storlek, utförande och pigment, exempel från Nordhamn i Köpenhamn. Markbeläggningsen fungerar bra ur tillgänglighetsperspektiv.



Olika grå kulörer eller ytbehandlingar för variation och format som påminner om naturstenshållar ger materialet liv.



Fris mot fasad av återbrukad smågatsten från Göteborgs stads lager.

Material och möblering

Möbleringen av de gula stadsrummen har en stomme av en stilren och flexibel bänk och/eller soffa, förslagsvis möblen Cosi från Hitsa eller en likvärdig produkt. Möblen förses med arm- och ryggstöd på valda platser. Möblen består av trä och pulverlackerat stål och monteras genom nedgjutning i mark.

Godkända träslag enligt Teknisk handboks riktlinjer kan erhållas för dessa sittmöbler.

Möblernas stålstomme pulverlackeras i en mörkt gröntonad grå kulör (NCS S 6502-G) enligt Göteborgs stads policy för Stadens färg. Belysningsstolpar och cykelpollare pulverlackeras i samma kulör vilket skapar enhetlighet i alla de gula stadsrummen.

Det är viktigt att gula och gröna stadsrum får samma färgskala.

Slutgiltiga produkt- och färgval sker i pojekteringskedje.



Bänk "COSI" från Hitsa. Det ska vara möjligt att komma åt och sköta planteringar 0,5 m bakom bänkar. (bildkälla: hitsa.se)



Soffa "COSI" från Hitsa med arm- och ryggstöd. (bildkälla: hitsa.se)



Inspirationsbild för trafikreglerande upphöjd möbel med sitt- och planteringsyta. (bildkälla: streetlife.nl)



Detaljbild på bänk "COSI" från Hitsa. Bänkarna kan kompletteras med rygg- och armstöd på valda platser. (bildkälla: hitsa.se)



Cykelpollare "LUX" från Cyklos. Pollaren kan fås med eller utan belysning. Varmförzinkad och pulverlackerad. (bildkälla: cyklos.se)

Växtkoncept

De gula stadsrummen ska upplevas som tydligt grönskande stadsrum med träd i väl tilltagna planteringsytor samt buskar och perenner under träden. Detta skapar en egen karaktär och en variation från andra gatutyper i området.

Över hela gatan kommer man uppleva att fri sikt råder mellan trädkrona och underplantering.

Artvalen präglas av tydliga prydnadskaraktärer med blomning, höstfärg och/eller olika bladformer för att bidra till en detaljrikedom och andra upplevelsevärden än i de mer strama och offentliga röda stadsrummen.

Allergena arter och arter med stark doft undviks.

Träd

Avstånd trädstam till fasad: 5,45m resp 4,8m.

Minst 1m frirum mellan ytterkant träd och fasad måste uppnås. Träden måste fungera med hänsyn till framkomst för trafik- och driftfordon. Om det krävs för trafik- och driftfordon stammas träden upp till en fri höjd på 4,7m mot körbana. Mot gångbana stammas träden upp till en fri höjd på 3,5m.

Karaktär: Smalkronigt träd kan planteras beroende på avstånd till fasad. Arten ska ha en tydlig prydnadskaraktär med blomning/bladform eller höstfärg.

Trädarter med skira kronor föreslås. Skirare bladverk släpper igenom avgaser från fordon så att det inte stängs inne under trädkronorna.

Förslag: Två arter planteras längs gatan där en är rådande i antal och en kompletterar med ett annat prydnadsvärde. Arterna ska vara likartade i storlek och planteras spridda för att upplevas som en helhet.

Två varianter föreslås för att skapa viss variation mellan gula stadsrum:

1. Acer rubrum 'Scanlon' – Rödlönn
Kompl. Ginkgo biloba- Ginkgo
2. Alnus incana 'Laciniata' - Flikbladig gråal
Kompl. Magnolia kobus - Japansk magnolia

Buskar och perenner

Planteringsytorna under träden ska bidra med ytterligare grönska, årstidsvariation och prydnadsvärde samt en bättre dagvattenhantering. Växtmaterialet består till största delen av låga buskar som kombineras med perenner och prydnadsgräs. På utvalda platser mellan träden planteras ett fåtal högre solitära buskar, gärna i vasform, som bidrar med specifik blomning eller annan prydnadskaraktär.

Buskar och perenner ska utgöras av arter som fungerar i regnbädd med biokol.

För att uppnå skötsel-effektiva planteringsytor krävs att beprövade robusta arter används. Buskar och perenner ska bilda tydliga ruggar/tuvor alt. vara marktäckande för att skapa helt täta bestånd. Ogräs har då svårt att etablera sig och skötseln minimeras. Täta bestånd håller också fukt kvar bättre i jorden och höstlöv mm kan tillåtas ligga kvar i planteringarna. Det är också viktigt att samtliga arter fungerar väl över hela växtsäsongen, på så sätt att perenner inte behöver bindas upp eller klippas ner.



(Bildkälla: perenner.se)



(bildkälla: stangby.nu)



(bildkälla: stangby.nu)

Växtbädd med en robust bas av låga tåliga marktäckande buskar, perenner och gräs i kombination med solitära buskar med vår- eller höstkvaliteter.



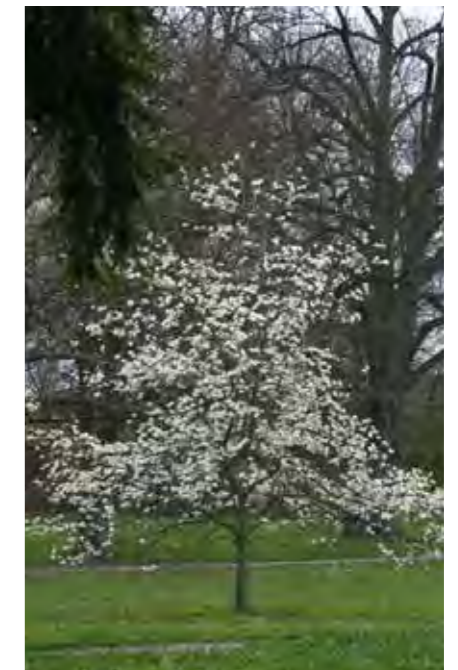
Acer rubrum 'Scanlon'
(bildkälla: tonnersjo.se)



Ginkgo biloba
(bildkälla: stangby.nu)



Alnus incana 'Laciniata'
(bildkälla: tonnersjo.se)



Magnolia kobus
(bildkälla: tonnersjo.se)

Dagvatten- och höjdsättningsprincip

Planteringsytorna i gula stadsrum ska ta hand om gatans dagvatten. Enligt dagvatten- och skyfallsutredningarna för detaljplan 2 och 3 ska minst 7,5% av gatans totala yta utformas för att hantera dagvatten. Det kan hanteras delvis i grönytor och delvis under mark i öppna förstärkningslager (sk BGG-system). De planteringsytor som här föreslås har en större sammanlagd yta.

Förslagets planteringsytor kan rena och fördröja dagvatten utan att vara nedsänkta vilket utformningsmässigt är en fördel. Det ger en mindre dyr konstruktion och man behöver inte ha låga räcken/fallskydd kring planteringarna.

Nedsänkta biofilter ger dock en bättre dagvattenfördröjning (större kapacitet). Om detta i senare läge bedöms krävas kan några utvalda planteringsytor fungera som nedsänkta inom denna gestaltningsprincip.

Planteringsytorna är uppbyggda med biokol/biofilter. Växtbäddarnas utformning och substratuppbyggnad utförs enligt typsektioner i Teknisk handbok. Mellan planteringarna/biofiltren ska ett sammanhängande öppet

bärlager finnas (se blågrön streckad ram). Med substrat/kornfraktion avsett för dagvattenhantering ger det ökad rening och fördröjningsvolym, dvs skelettjord som ger volym och biokol som förbättrar rening och livsmiljö för träden.

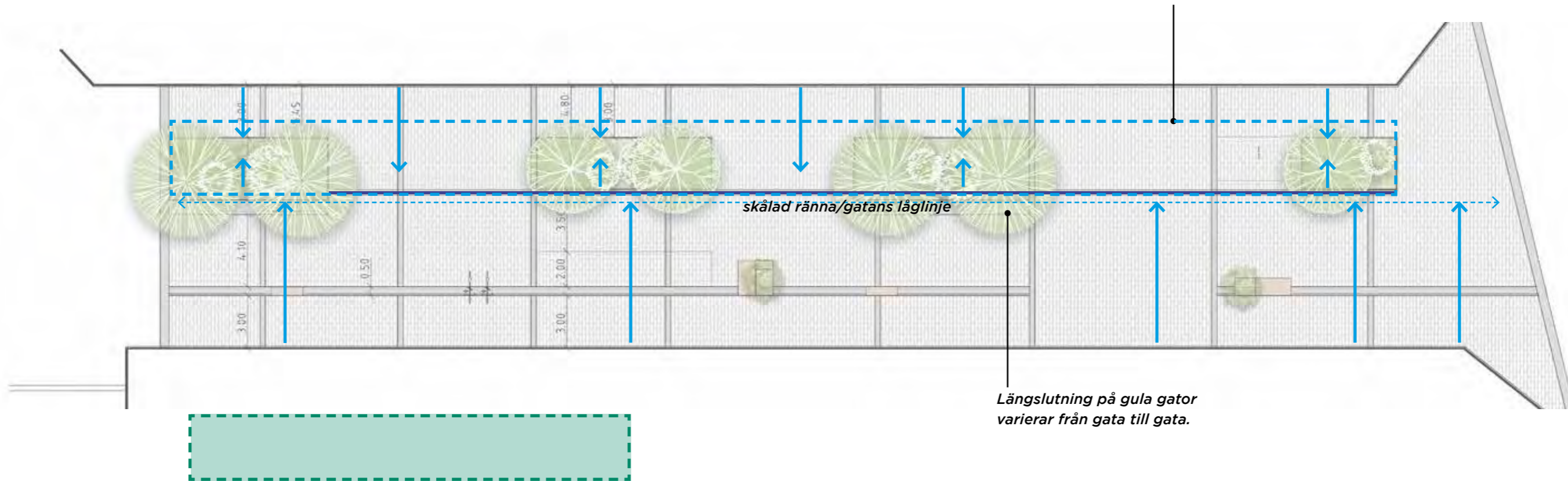
Höjdsättning

Dagvattnet på gatan leds mot en längsgående lågpunkt/skålad öppen ränna som tar omhand och fördelar vattnet in i planteringsytorna. Om skålad ränna föreskrivs i senare skede kan denna vara täckt där tillgänglighet krävs.

Jämna lutningar eftersträvas och rännan gör så att höjdsättningen kan utföras med en enklare och gestaltningsmässigt snyggare princip med en lutning från båda fasader mot rännan. Gatan kommer även i sin längsriktning luta åt ett håll.

Tvärlutningen på gångytor ska vara 1,5%.

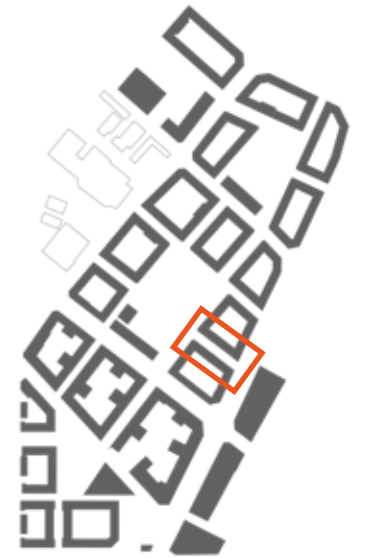
Blå streckad linje = ungefärlig utbredning av BGG-system, 2m från fasad.



Längslutning på gula gator varierar från gata till gata.

Exempelyta ca 90 kvm = 7,5 % av gatan är den yta som krävs för dagvattenhantering. Detta hanteras i grönytor men kan också hanteras delvis under mark i öppna förstärkningslager.

Plan skala 1:250 (A3)



Belysning

Ljuset i de gula stadsrummen är mjukt och välavskärmat. Skalan är en övergång mellan röda och gröna stadsrum och ljus och material hjälper på så vis till att förtydliga karaktären.

Ljuset fokuseras till gatan och ger inte spilljus upp på fasaderna. Stolpe och arm är omsorgsfullt utformade och bidrar till en omhändertagen känsla. Ljus från fastigheternas entréer bidrar till ljusmiljön på gatan. Belysning med enkelsidig stolprad förespråkas i gula stadsrum ur ett gestaltningsperspektiv. Dock kan det vara svårt att nå gångytan på motsatt sida. Om ljus från fastigheterna kan tillgodoräknas fungerar lösningen med enkelsidig stolprad och det är därför av stor vikt att belysning av allmän plats samordnas med fastighetsägare.

Belysningsprinciper

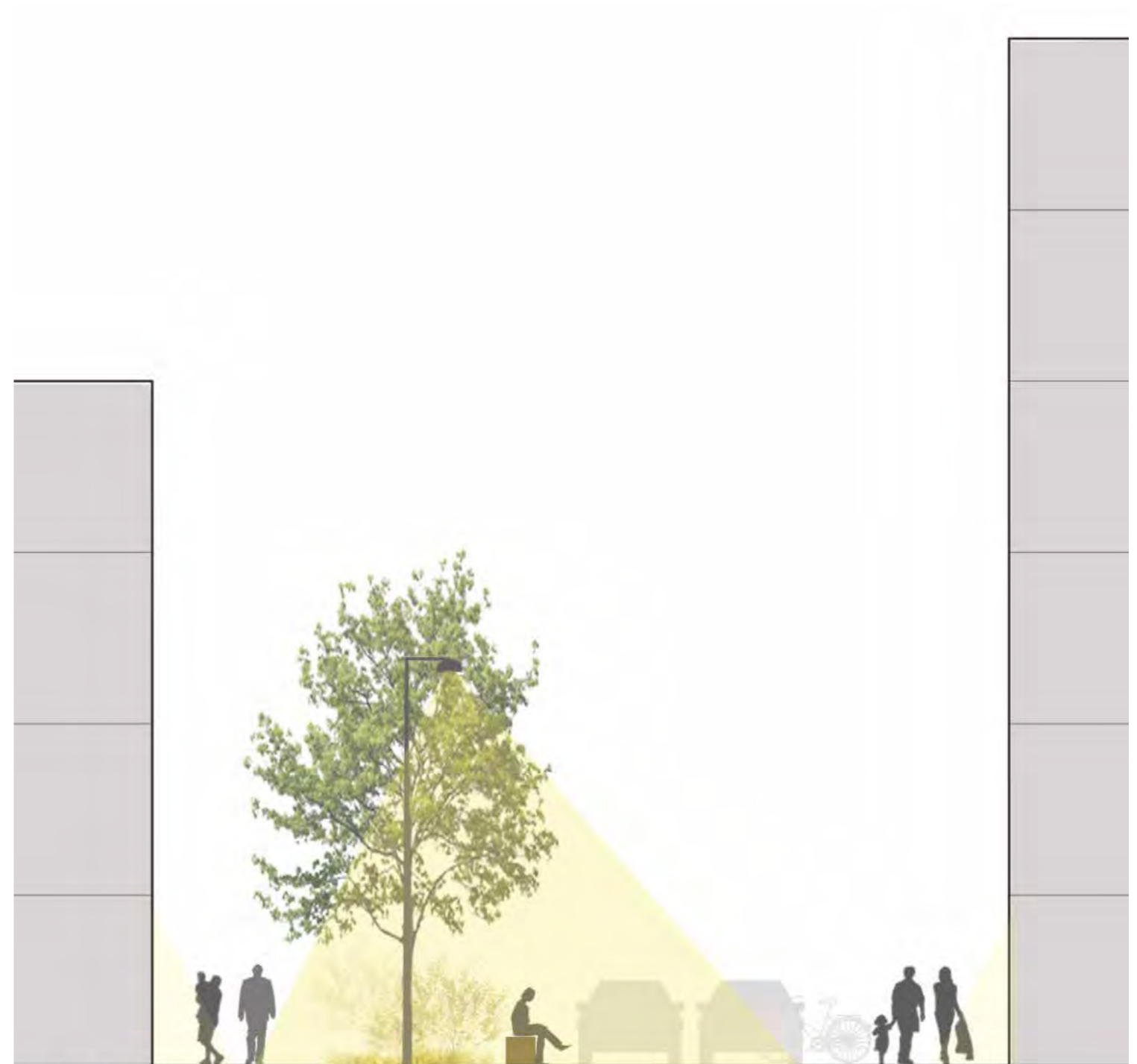
- » Gatubelysning på stolpe

Projekteringsförutsättningar

- » Typ av belysningsklass - C-klass
- » Stolphöjd 6-7m
- » Konisk form
- » Kulör - mörkt gröntonad grå kulör (NCS S 6502-G)
- » Armatur - mjuk form med tät kupa



(bildkälla: Projektteknik Ljus)



Sektion skala 1:100 (A3)



Gröna stadsrum

De gröna stadsrummen omger kvartersparkerna och finns i den inre delen av storkvarteren. Gaturummen ska ge en upplevelse av trivsamma, lugna stråk där man rör sig i första hand till fots eller med cykel.

Översiktsbild över de gröna stadsrummen
(inkl. parkerna och promenadstråket)

Gestaltungsprinzip - plan

De gröna stadsrummen omger kvartersparkerna och finns i den inre delen av storkvarteren. Dessa stadsrum är i första hand bostadsgator, där entréerna är orienterade ut mot gatan.

Gröna stadsrum ska ge en upplevelse av stråk där man rör sig i första hand till fots eller med cykel.

Gaturummen är smala och gestaltas som ett sammanhängande golv från fasad till mötet med parken.

Parkerna ger grönska till gatan och gatornas uttryck varierar därmed med mötet med parken och dess utformning. Ett flertal entréer leder in till parkerna. Parkernas entréer behöver gestaltas vidare i samråd med detaljprojektering av gata så att inkörning med privatfordon undviks och en helhetslösning mellan park/gata uppnås.

En möbleringszon med en sittmur/bänk föreslås placeras ca 1,5 meter från fasadliv. Möbleringen skapar en skyddad zon för entréerna längs fasaden och dämpar hastigheten på gatan genom att skapa en känsla av

begränsad framkomlighet för fordon. Cykelparkering anordnas mot parken i anslutning till parkentréer.

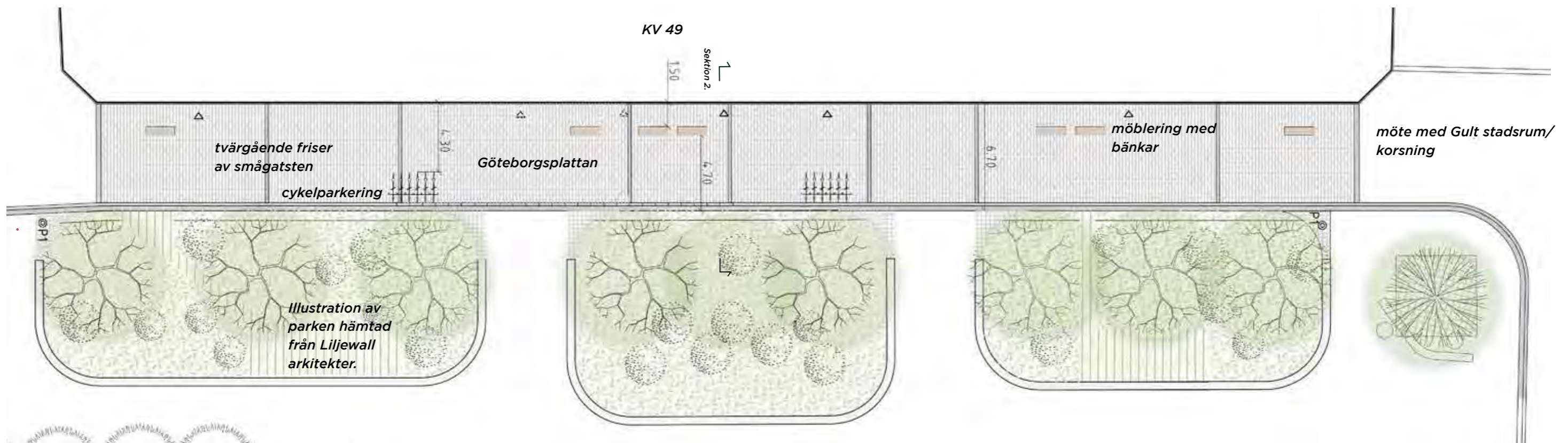
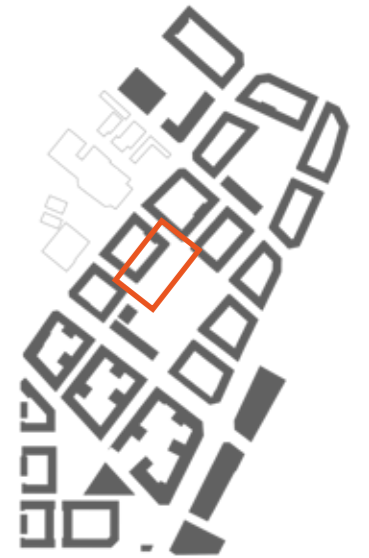
Gröna stadsrum är tänkta att regleras som gångfartsområde. Det finns flera platser längs gatan där man kan köra åt sidan för angöring, utan att stå i vägen för andra fordon. På denna typ av gata kan också fordon få vänta bakom angörande fordon. Liksom på gula gator kan sopfordon angöra överallt längs gatan. Vid avfasade hörn finns möjlighet att möblera gatan med uteserveringsmöbler men det förutsätter att gatan regleras som gångfartsområde.

Dagvattnet från gatan leds till den intilliggande parken. Det är en mycket liten mängd dagvatten som alstras från gatan. För att få en bättre helhetsgestaltning samt en mer robust dagvattenhantering har en del av gatans yta (0,5m inkl. fris) tillfogats parken och integrerats med parkens grönytor för att kunna hantera gatans dagvatten.

Förutsättningar:

Parkentréernas gestaltning behöver utvecklas under projekteringskedet så att inkörning i parkerna med bilar och mopeder hindras i den utsträckning det är möjligt.

Obs! Det är viktigt att skötselfordon ska kunna köra in i parkerna.



Plan skala 1:250 (A3)

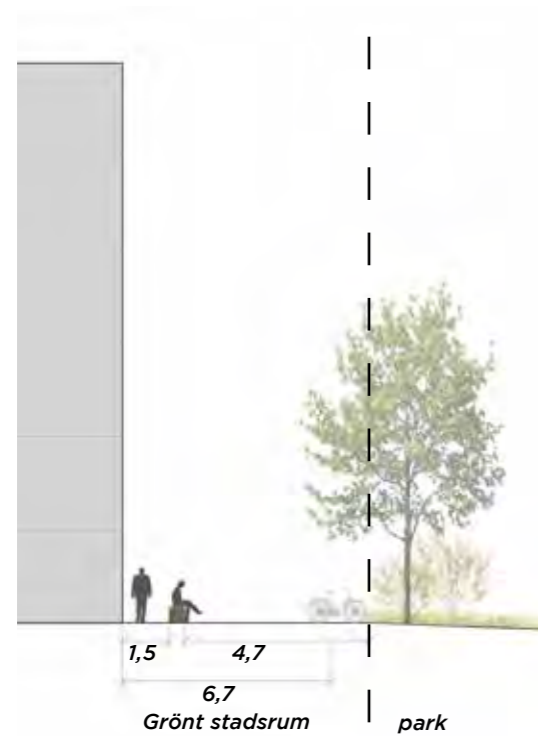
Sektion och möblering

Material och möblering

Möbleringen av de gröna stadsrummen består liksom de gula stadsrummen av en stilren och bekväm bänk, exempelvis möbelen Cosi från Hitsa eller en likvärdig produkt. Möblernas stålstomme pulverlackeras i en mörkt gröntonad grå kulör (NCS S 6502-G) enligt Göteborgs stads policy för Stadens färg. Belysningsstolpar och cykelpollare pulverlackeras i samma kulör vilket skapar en enhetlighet i alla de gröna stadsrummen.

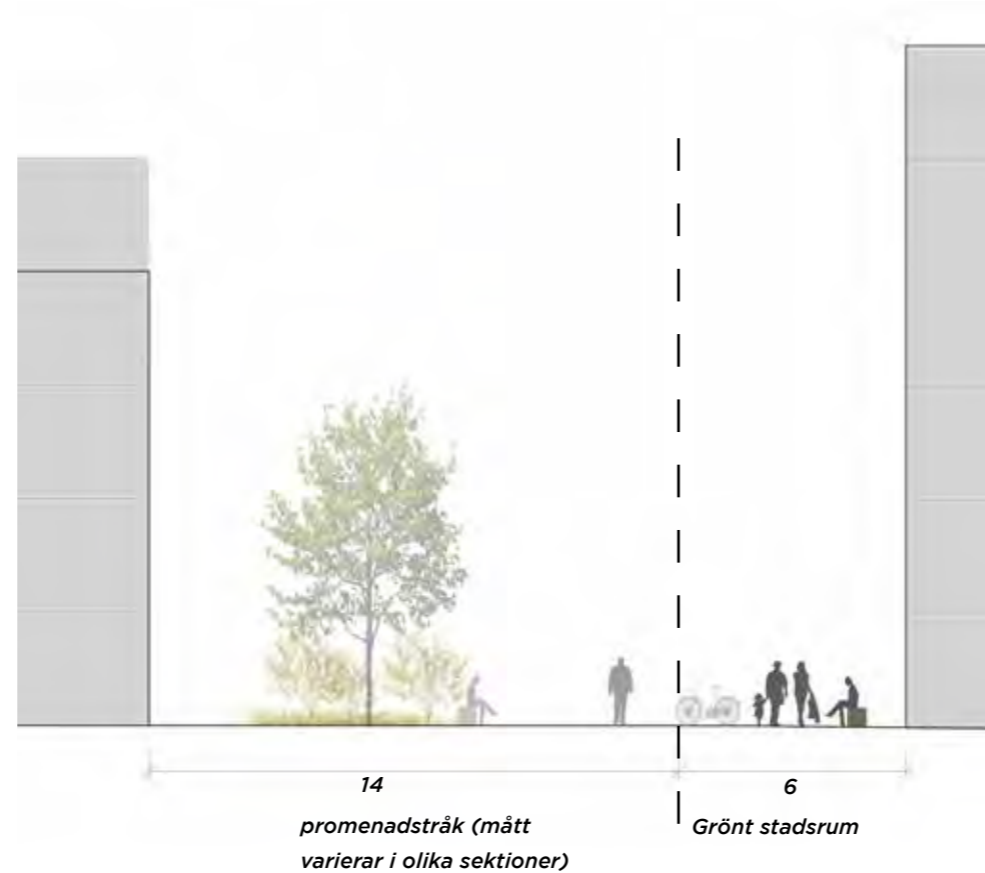
Det är viktigt att gula och gröna stadsrum får samma färgskala.

De gröna stadsrummen utformas med ett sammanhängande hårdgjort golv men upplevs som mycket gröna stadsrum då den intilliggande parken präglar gaturummet. Park och gata ska upplevas som en helhet.



Sektion 2. Grönt stadsrum möter park

Sektioner skala 1:200 (A3)



Sektion 3. (Se sektionsmarkering i plan promenadstråket, sid 31)
Grönt stadsrum möter promenadstråk



Bänk "COSI" från Hitsa
(bildkälla: hitsa.se)



Cykelpollare "LUX" från Cyklos. Pollaren kan fås med eller utan belysning. (bildkälla: cyklos.se)

Markbeläggningsprincip

Markbeläggningsprincipen i de gröna stadsrummen utgörs av Göteborgsplattan, en betongsten framtagen specifikt för Backaplan, med en ljus varmgrå lätt skiftande kulör samt återbrukad smågatsten och hällar av granit.

Betongstenen föreslås tas fram med ett flertal olika dimensioner gällande storlek och mått. De gröna gatorna får en egen karaktär genom en beläggning av blandade och tydligt större dimensioner av betongstenen som läggs i ett återkommande mönster. Beläggningsmönstret skapar en helhet genom att samma sten och kulör återfinns över hela ytan men med en variation i detaljer som olika storlek på stenarna.

Betongplattans yta och infärgning är här viktig då kulören ska innehålla skiftningar som skapar liv i ytskiktet liksom tegel.

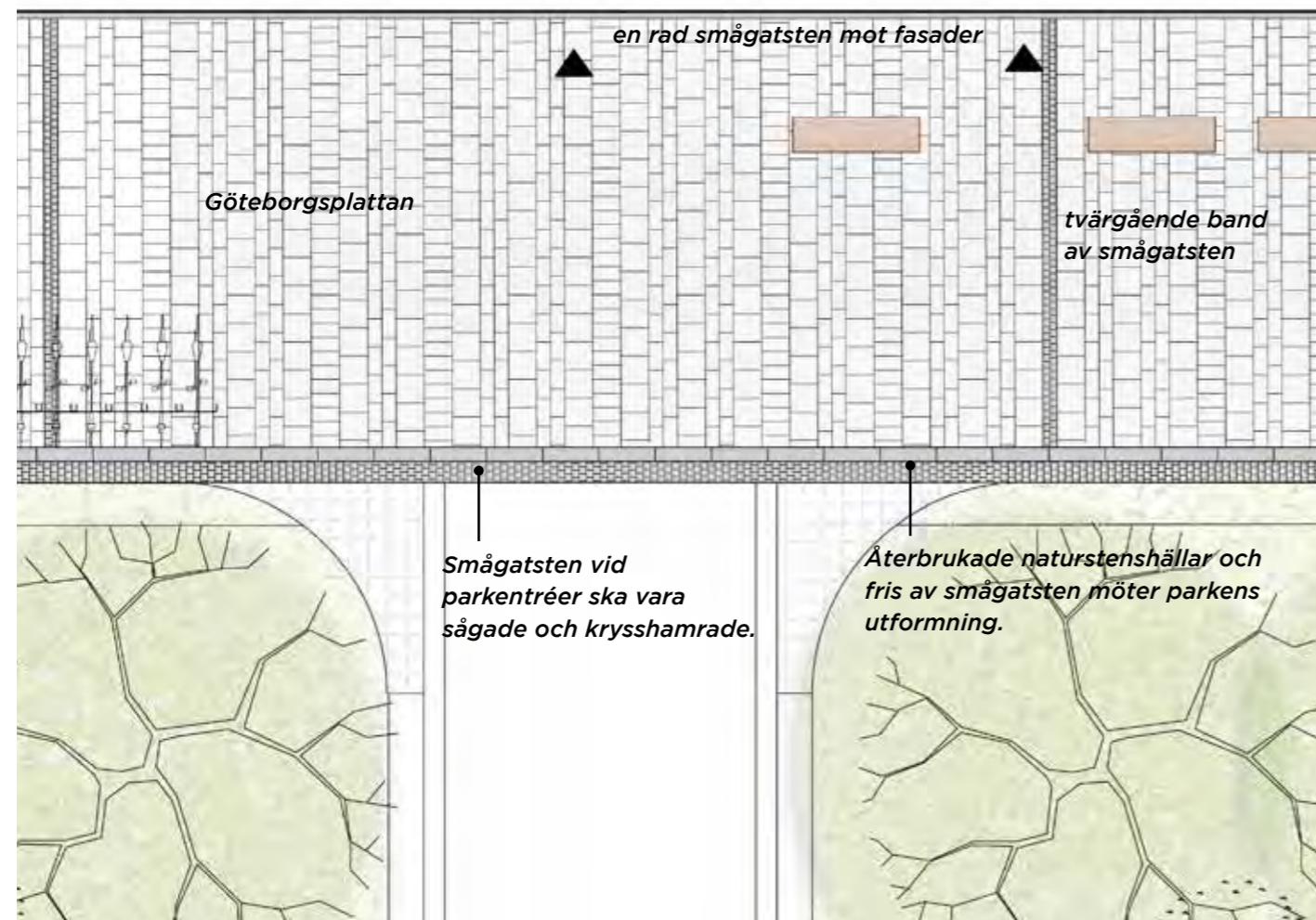
Smågatstenen återkommer i smala band från fasad till fasad. En smal fris av smågatsten läggs även mot fasad. Denna princip är samma som i gula stadsrum.

Gatans möte med parken markeras med ett band av längsgående hällar av granit (återbrukade). På andra sidan hällen återkommer en fris av tre stenar smågatsten som möter planteringsytan liksom i övriga parken, och som även leder in i parken vid entréerna och tar hand om mötet med stenmjölsytan.

Det är av stor betydelse gällande upplevelsevärde och kvalitet att använda återbrukad sten som komplement i dessa gator då återbrukad sten ger en patina till det i övrigt helt nybyggda området med övervägande nya material. Dessutom finns stora lager av sten i Göteborgs stad.

Vid entréer till parken används sågad och krysshamrad smågatsten för att säkra tillgängligheten.

- Betongplatta (klimatanpassad) i rektangulärt format som påminner om hällar. Mått: 20x40, 40x40 - läggs i olika riktningar och mönsterkombinationer
- Olika grå kulörer eller ytbehandlingar för variation
- Återkommande band av återbrukad smågatsten.
- Friser av mot fasad av återbrukad smågatsten.
- Sågad och krysshamrad smågatsten vid parkentréer.
- Ett längsgående band av återbrukade naturstenshällar (tillgänglighetsanpassade vid entréer)



Plan skala 1:100 (A3)



Klimatanpassad betongplatta föreslås tas fram för Backaplan. Tydliga skiftningar ger ett liv i materialet.



Friser mot fasad av återbrukad smågatsten.

Dagvatten- och höjdsättningsprincip

Planteringsytorna i intilliggande parker eller i promenadstråken ska ta hand om gatans dagvatten. Enligt dagvatten- och skyfallsutredningarna för detaljplan 2 och 3 ska minst 7,5% av gatans totala yta utformas med växtbäddar med biokol för att hantera dagvatten. Istället för att förlägga en mindre grönyta i gatan för att uppnå kravet hanteras dagvattnet i parkens ytterkanter och delvis under mark i öppna förstärkningslager. Vattnet rinner mot grönskan i parken och blir en resurs för växtligheten. (Se även parkförslagen framtagna av Liljewall 2023-03-02). Det blir en ömsesidig vinst och en bättre helhetslösning att en gaturemsa fördelas till parken så att gatans dagvatten kan hanteras där.

Höjdsättning

Hela gatan har en tvärlutning på 1,5% mot intilliggande park eller promenadstråk. Jämna lutningar eftersträvas. Längslutning på de gröna gatorna varierar från gata till gata men längslutning är inte nödvändig för att hantera dagvatten då det löses helt genom tvärfallet mot parken.

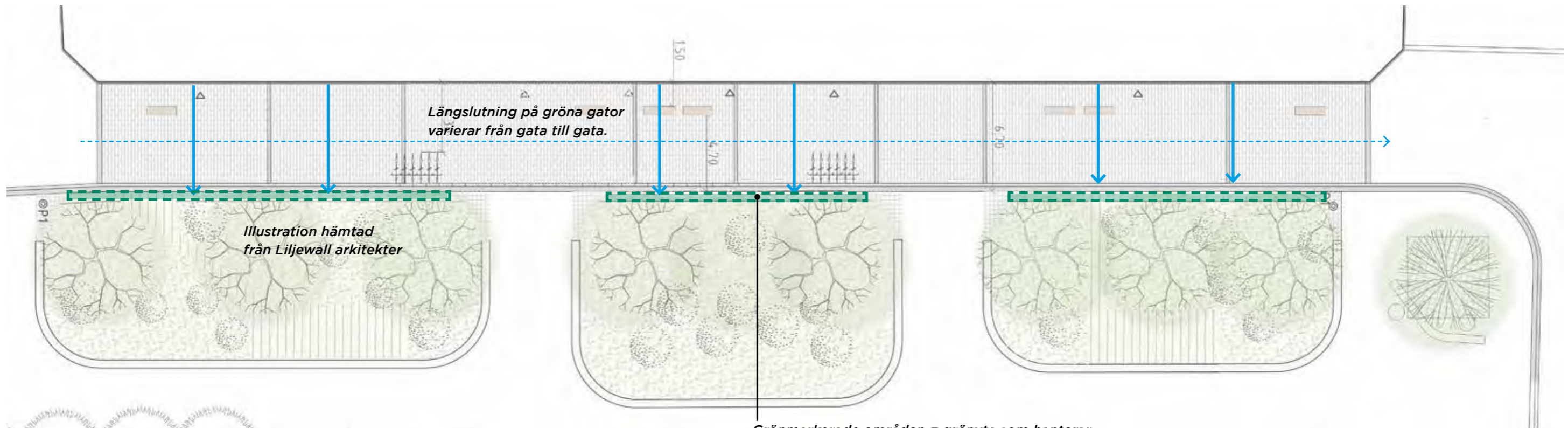


Illustration hämtad från Liljewall arkitekter

Grönmarkerade områden = grönyta som hanterar dagvatten. Ytan förläggs i parken. Dagvatten hanteras också delvis under mark i öppna förstärkningslager.

Plan skala 1:250 (A3)

Belysning

Ljuset i de gröna stadsrummen är mjukt och välkomnande med en lägre skala än på övriga gator. Ljuset är välavskärmat men armaturerna bidrar med karaktär och visuell ledning genom en upplyst kupa. Ljuset fokuseras till gatan med ett visst spilljus in mot parken. Stolpe och arm är omsorgsfullt utformade och bidrar till en omhändertagen känsla. Ljus från fastigheternas entréer bidrar till ljusmiljön på gatan.

Belysningsprinciper

» Gatubelysning på stolpe

Projekteringsförutsättningar

» Typ av belysningsklass - C-klass

» Stolphöjd 5-6m

» Konisk stolpe

» Kulör - mörkt gröntonad grå kulör (NCS S 6502-G)

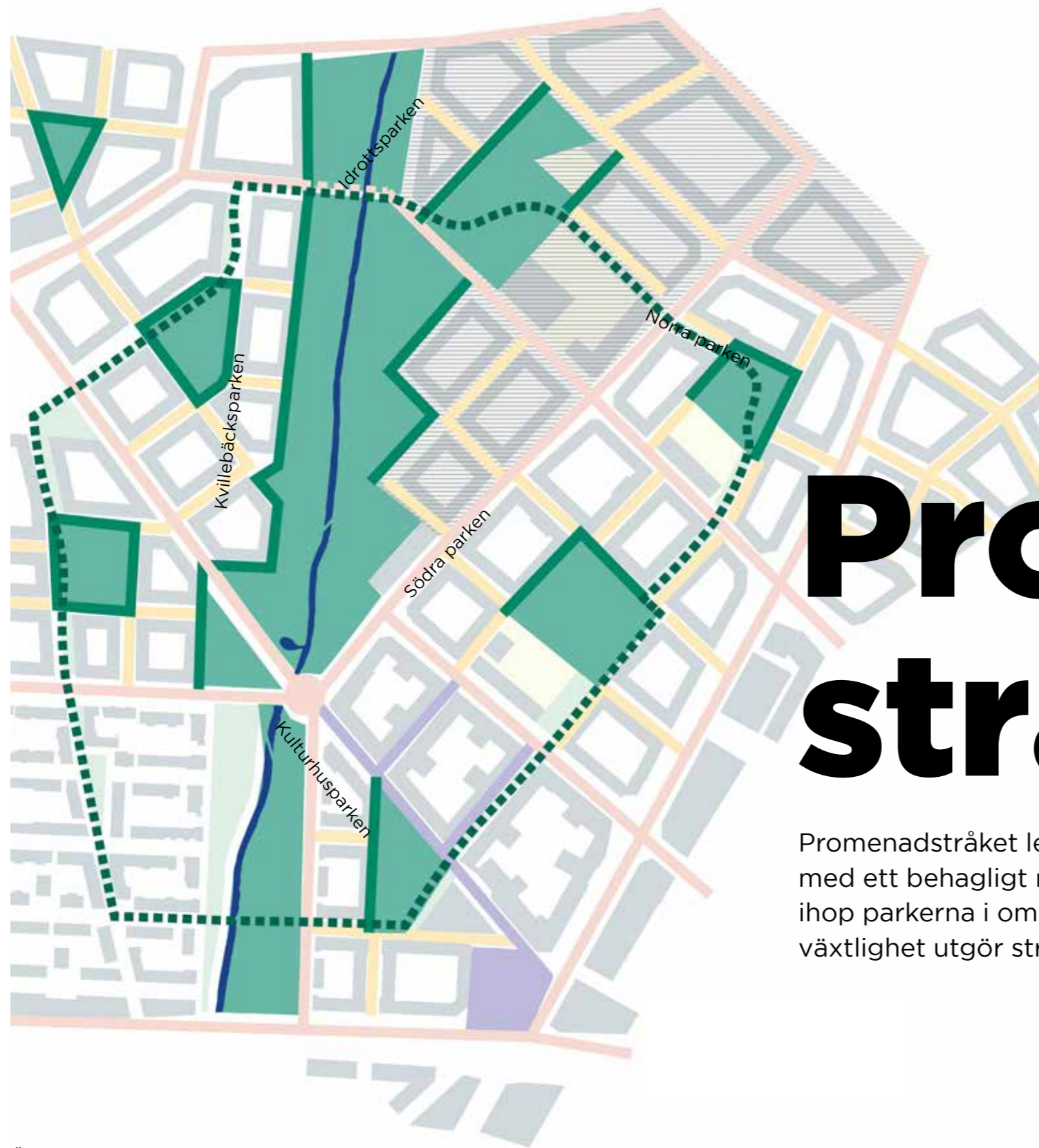
» Armatur - mjuk form med opal kupa



(bildkälla: Signify)



Sektion möte med park skala 1:100 (A3)



Promenad- stråket

Promenadstråket leder genom stadsdelen och bidrar till människors hälsa och välmående med ett behagligt mikroklimat, biologisk mångfald och flexibla vistelseytor. Stråket knyter ihop parkerna i området och kopplar väl an till placeringen av skolor och förskolor. Träd och växtlighet utgör stråkets stomme.

Översiktsbild över promenadstråkets sträckning, även utanför planområdet (inkl. de gröna stadsrummen och parkerna).

Gestaltungsprinzip - plan

Promenadstråket, ibland även benämnt "Aktiv Urban Grönska", leder genom Backaplan och kopplar ihop stadsdelen parker. Stråket är enbart för gående och cyklisterna och fordon hänvisas till gatorna (gröna stadsrum) som löper parallellt med promenadstråket.

Promenadstråket har ett mjukt formspråk som känns igen längs hela stråket och som är en kontrast till den i övrigt storskaliga och hårdgjorda staden. Planteringsytornas form skapar ett flöde för en flexibel och otvingande rörelse som bryter den för gatan längsgående riktningen och öppnar upp för tvärkorsningar och smitvägar. Utformningen skapar också vistelytor av olika storlek och karaktär som kan programmeras för skilda ändamål. Här kan även olika utrustning placeras t.ex för lek, sport (utegym, spel), sittplatser etc. Planteringsytorna har en flerskiktad vegetation som ger en lite vild känsla. De har en genomtänkt växtgestaltning med en hög biologisk mångfald och årstidsvariation. Fruktar och bär lockar till sig fåglar och blommande arter gynnar pollinatörer. Integrerat i planteringen finns spännande naturlekstråk bland stock och sten.

Barnperspektivet är extra viktigt i promenadstråket som är ett tryggt stråk för gående med integrerade lekvänliga element. Stråket ligger strategiskt i anslutning till skolor och förskolor och kommer utgöra många barns dagliga promenad till och från skolan.

Stråket ger möjlighet till olika slags användning med en variation av teman i dess olika sekvenser. Vissa sekvenser av stråket har en lugn karaktär för rekreation och vila. På bekväma långbänkar som följer planteringen kan man slå sig ner en längre stund. Där finns också informella möbelgrupper med stolar och bord för medhavd fika samt möbler med integrerat schackbord och ytor för spontant boulespel i parisisk anda. Vissa sekvenser har en tydlig karaktär av aktivitet och/eller lek och andra sekvenser utgörs av öppna oprogrammerade ytor/torgbildningar som medger utrymme för bland annat konst och kan vara plats för spontana aktiviteter t.ex loppis.

Där promenadstråket möter fasad på båda sidor finns ett hårdgjort stråk som löper längs fasaden för trygg och tillgänglig framkomlighet till de entréer som kan placeras här. Den smalare hårdgjorda remsan på ena sidan av stråket är för smal för angöring med sopfordon, varför miljörum inte bör förläggas längs dessa fasader. I de sekvenser där stråket möter skolgård eller förskolegård tillåts grönskan gå ända fram till gränsen och samordnas med fördel med kommande gestaltning av skolgård.

Stråket utformas med stensmjöl (eller typ Hekla grusgång) som markmaterial på gångytor och platsbildningar för att skapa en mjukare upplevelse och en känsla av park. Stensmjöl ger en tydlig parkkänsla och är ett joggingsvänligt markmaterial för vardagsmotionären. Stensmjölytan ska vara hårdgjord för att tillgodose tillgänglighet.

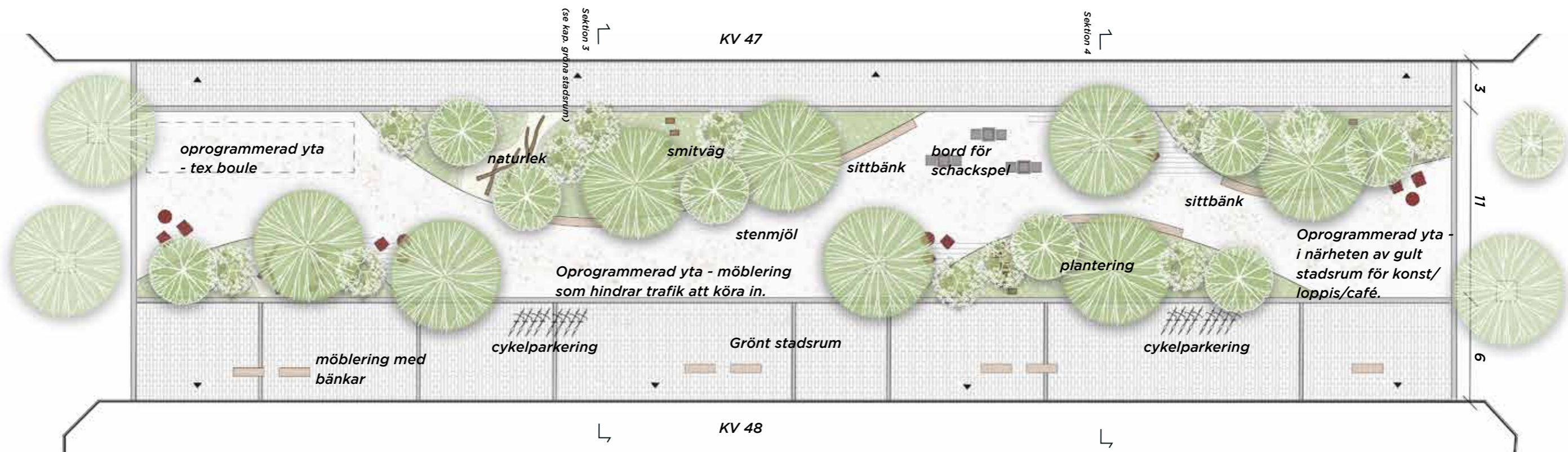
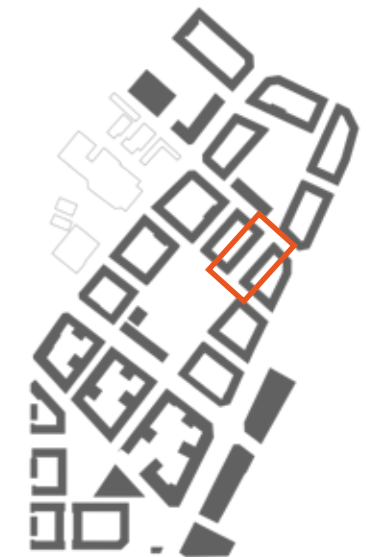
OBS!:

Under detaljprojekteringsskede kan utformningen av promenadstråket behöva anpassas till serviser (anslutande ledningar) till motsatt kvarter tvärs promenadstråket.

Minimivstånd mellan trädstam och körbana = 1,2m

Under sittytorna och övrig möblering som fastslås i mark föreslås en markbeläggning som ska godkännas av drift. Om materialet stensmjöl ersätts med stenbeläggning behövs ett större inslag av grönska och ett nytt helhetsgrepp som omfattar gestaltning av markbeläggningen i både promenadstråket och i parkerna.

Promenadstråkets entréer behöver gestaltas vidare i samråd med detaljprojektering gata så att inkörning med privatfordon undviks och en helhetslösning mellan park/gata uppnås.



Plan skala 1:250 (A3)

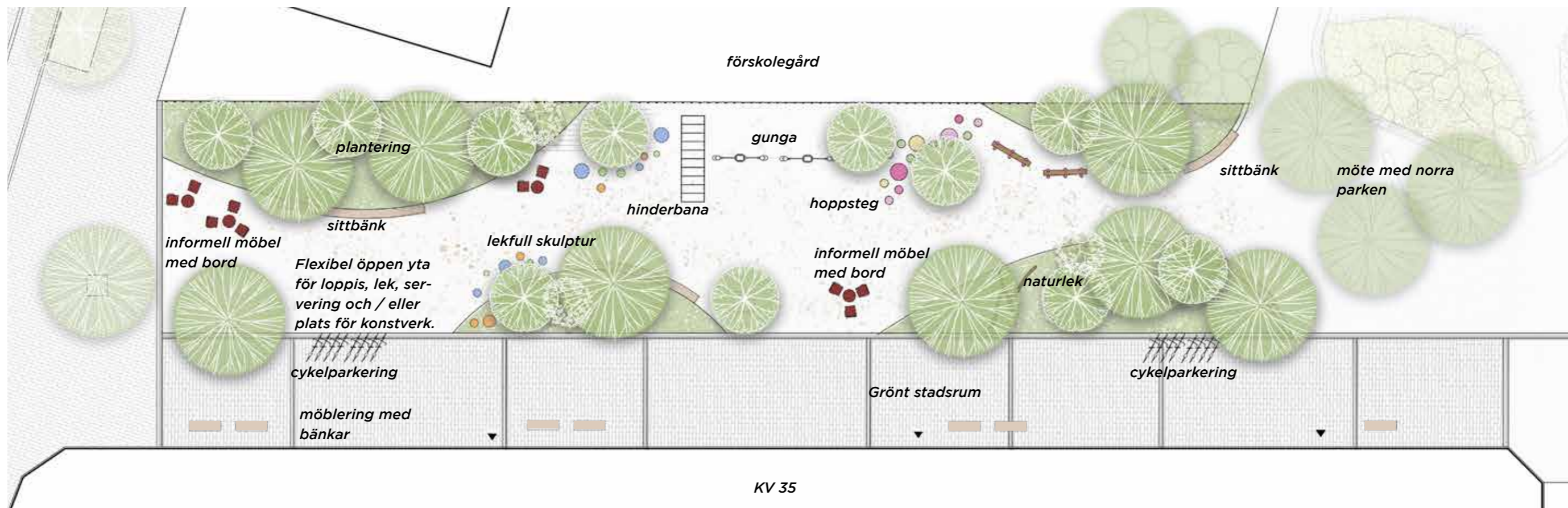
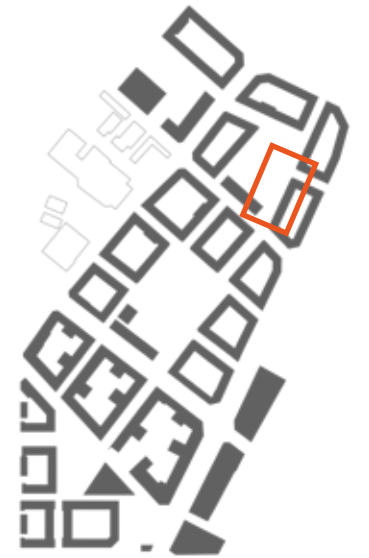
Gestaltningssprincip - plan

Promenadstråket ger möjlighet till olika slags användning med en variation av teman i dess olika sekvenser. I vissa delar öppnas en större plats upp till förmån för olika aktiviteter. I mötet med skolgården (söder om den södra parken) ligger fokus på rörelse och lek med en större öppen aktivitetsyta och exempelvis kan inrymma en streetbasketkorg, pingisbord och ett flertal sittplatser. Det är viktigt att promenadstråkets helhetsgestaltning erbjuder en variation av platser, aktiviteter och möjligheter för många olika gruppen med olika intressen att vistas här samtidigt.

Planen nedan visar mötet med förskolan (söder om den norra parken) där lek står i fokus. Barn inspirerar varandra och lek i anslutning till förskolan kan vara positivt och fungera väl i samband med hämtning och lämning på förskolan eller vara ett naturligt steg för mindre barn att få en första kontakt med förskoleverksamheten. Ytan kan även användas av förskolan

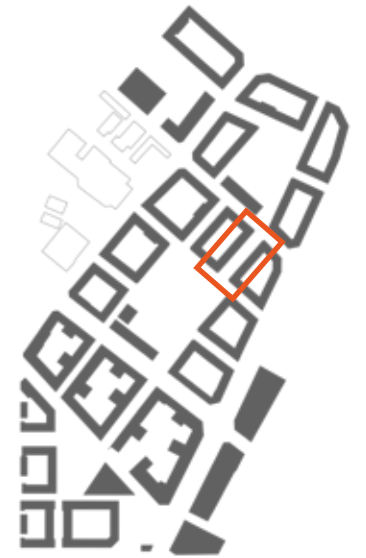
då mindre förskolegrupper rör sig utanför skolgården. Naturlekslingor integreras i planteringsytor med slitåligt växtmaterial och i den öppna ytan kan lekskulptur, gungor för de minsta och annan lekfull utrustning ta plats. Det är viktigt att även tillgänglighetsanpassade lekelement ges utrymme i slutgiltig gestaltning.

Planillustrationen nedan visar ett förslag som är flexibelt på så sätt att denna gestaltning kan fungera även om man i senare skede kommer fram till att just detta läge i promenadstråket bör användas till en annan aktivitet, kopplad till vad som kommer hända i staden och fastigheterna runt omkring. Slutligt innehåll och utrustning i de olika delarna av stråket utreds och fastställs i ett senare skede och kopplas till då identifierade behov i samarbete med berörda förvaltningar på Göteborgs stad.



Plan skala 1:250 (A3)

Markbeläggningsprinciper alternativ - plan



Principskiss 1

Principskiss 1 visar hur en yta av betongmarksten hanterar mötet mellan planteringsytan och stenmjölytan. Markstensbeläggningsen förstärker formgivningen i sin linjeföring och vidgas i möbleringszoner för att kunna möta önskemål från drift att ha hårdgjorda stenlagda ytor under utrustning som är fastgjord i mark (istället för stenmjöl).

Betongstenen som här föreslås användas ska vara samma sten som används i lila handelsgator. Det är en mindre rektangulär sten som läggs i förband i samma riktning som mötande lila handelsgata/promenadstråket (tvärs gatans/stråkets riktning). Detta håller på så sätt samman gestaltningen i promenadstråket. Formatet på stenen och läggningsprincipen skiljer sig också från närliggande grön gatas beläggning vilket eftersträvas. Endast den ljusa betongstenen används här som en enhetlig kulör på ytan.

Betongstenen avslutas mot planteringsyta med att de två sista skiften hela stenar läggs i betong för en stadig kant. Kanten blir då lätt tandad men ska följa övergripande svepande form (se skiss). Ett alternativ är att hela stenytan läggs i betong alternativt användning av fast/hård fog (inblandning betong) för mindre ogräs.

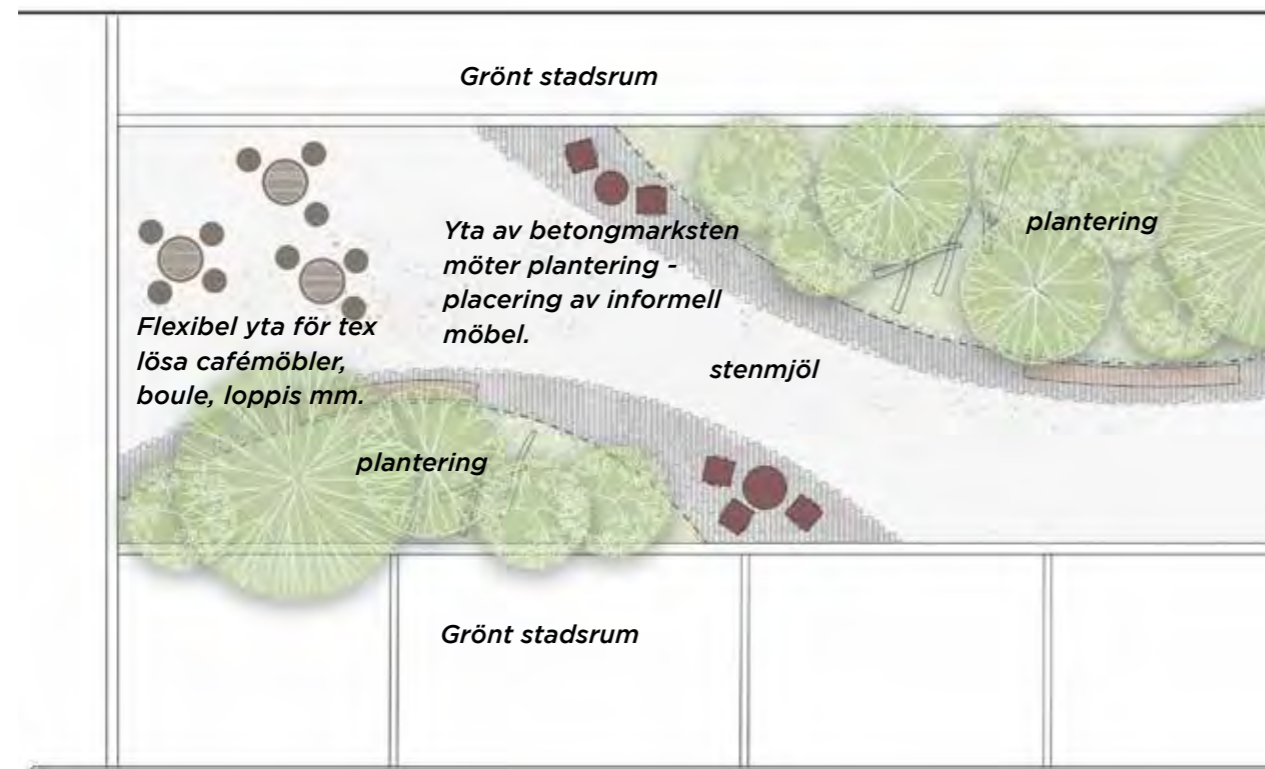
I denna principskiss ryms även möjligheten att bredda stengjord yta och därmed minska andelen stenmjöl alternativt helt ersätta den. Andel grönyta behöver isåfall utökas. I Kvalitetsprogrammet anges att promenadstråket kompenserar för de få parker och grönytor som det planeras för i stadsdelen. Man vill också ha ett joggingvänligt material. Stenmjöl är ett hållbart, billigt och miljövänligt material som bemöter båda dessa krav/önskemål på ett bra sätt.

Principskiss 2

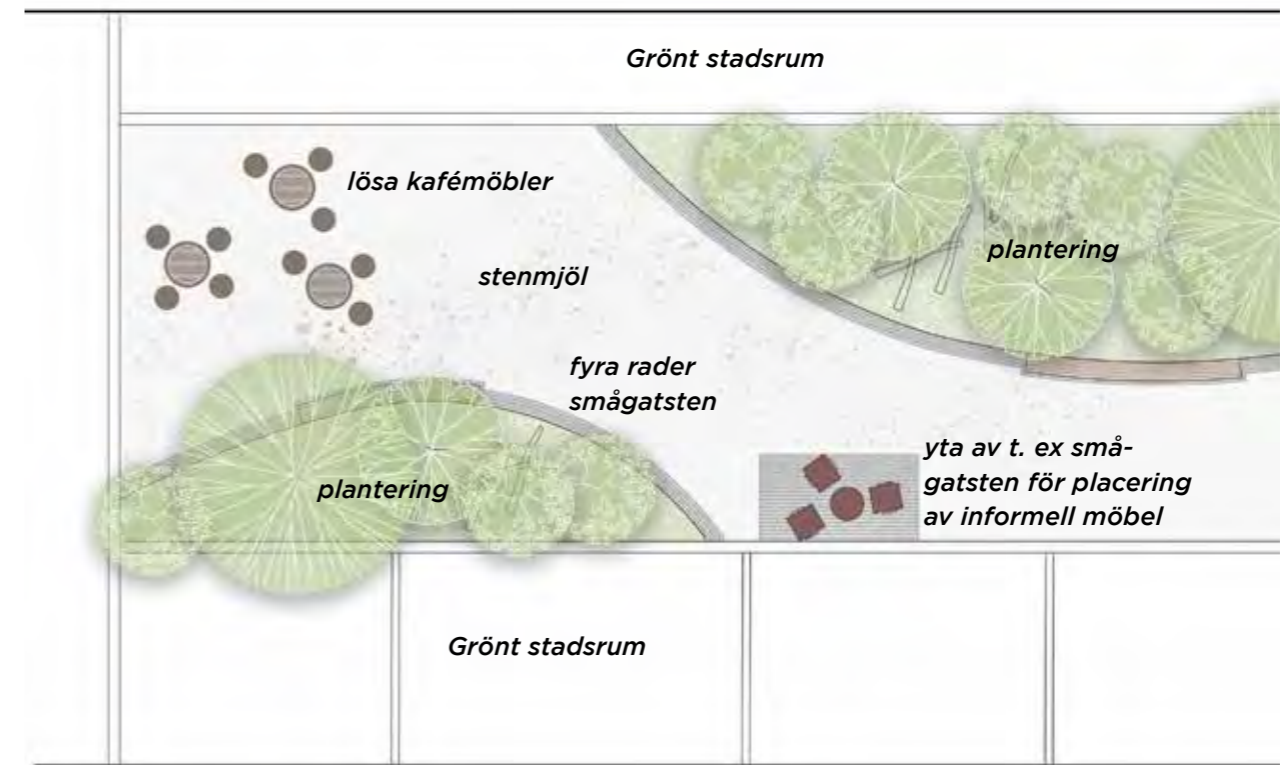
Förslag 2 tar hand om mötet mellan planteringsyta och stenmjöl med en stålkant mot växtbädden och därefter en bred fris av smågatsten (kan utökas). Smågatsten finns som friser och band i omgivande gröna och gula stadsrum som ett återkommande material. Frisen kan breddas där så behövs, t.ex. under de bänkar som följer planteringsytornas form. Under utrustning kan hårdgjorda ytor av olika material finnas beroende på typ av aktivitet. Under sittmöbler kan t.ex. gatsten alternativt samma betongsten som finns i grön gata återkomma som en yta omgiven av stenmjöl. Under lekredskap eller utegym kan ett mjukt ytskikt användas (olika material).

OBS!:

Val av det mest lämpliga grusmaterialet får under detaljprojektering stämmas av med förvaltaren. Smarta lösningar kan arbetas fram tillsammans med gröndriften för att göra grusyten mer skötsel effektiv och ändå bevara formspråket.



Principskiss 1



Principskiss 2

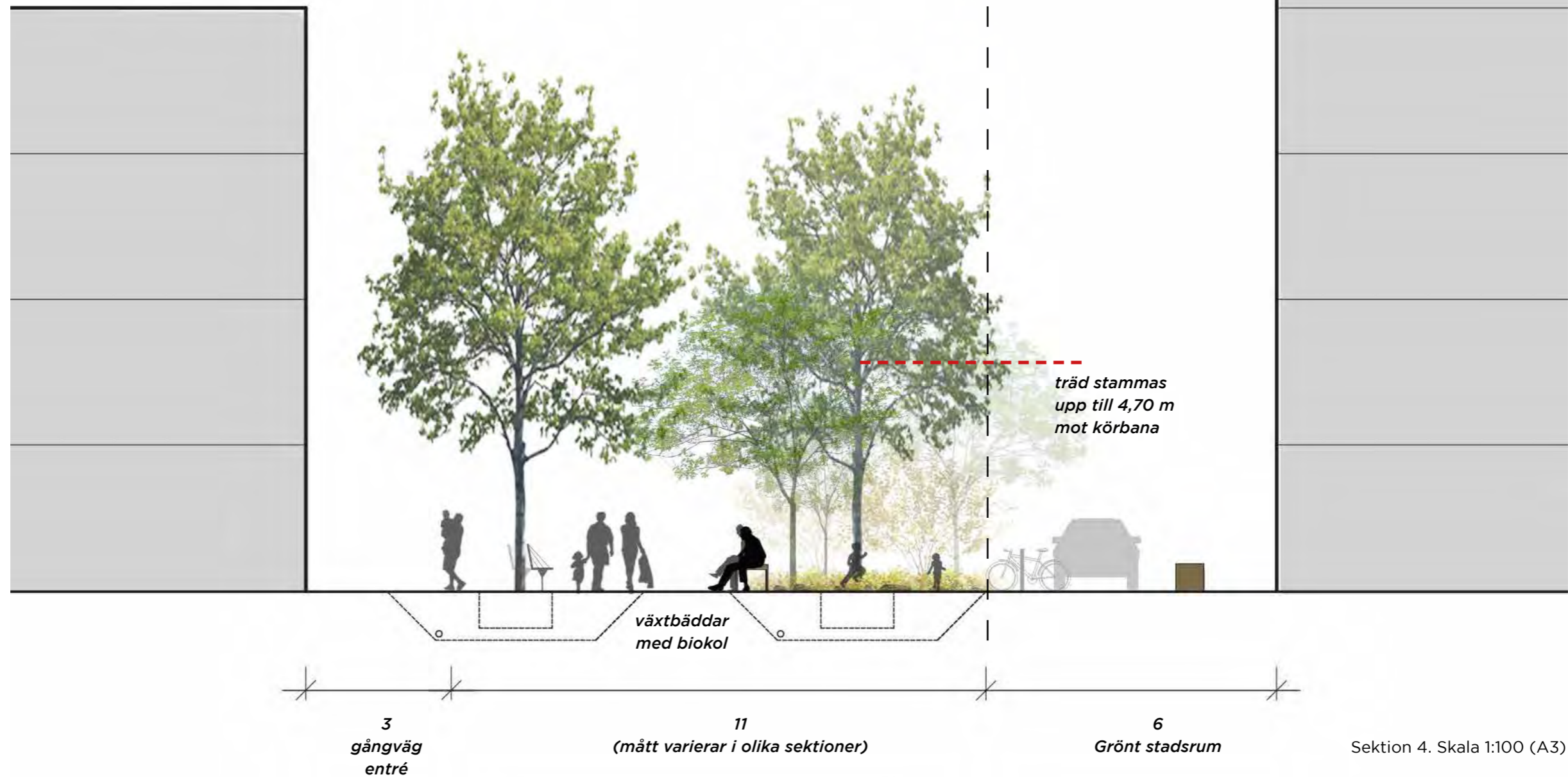
Plan skala 1:200 (A3)

Sektion

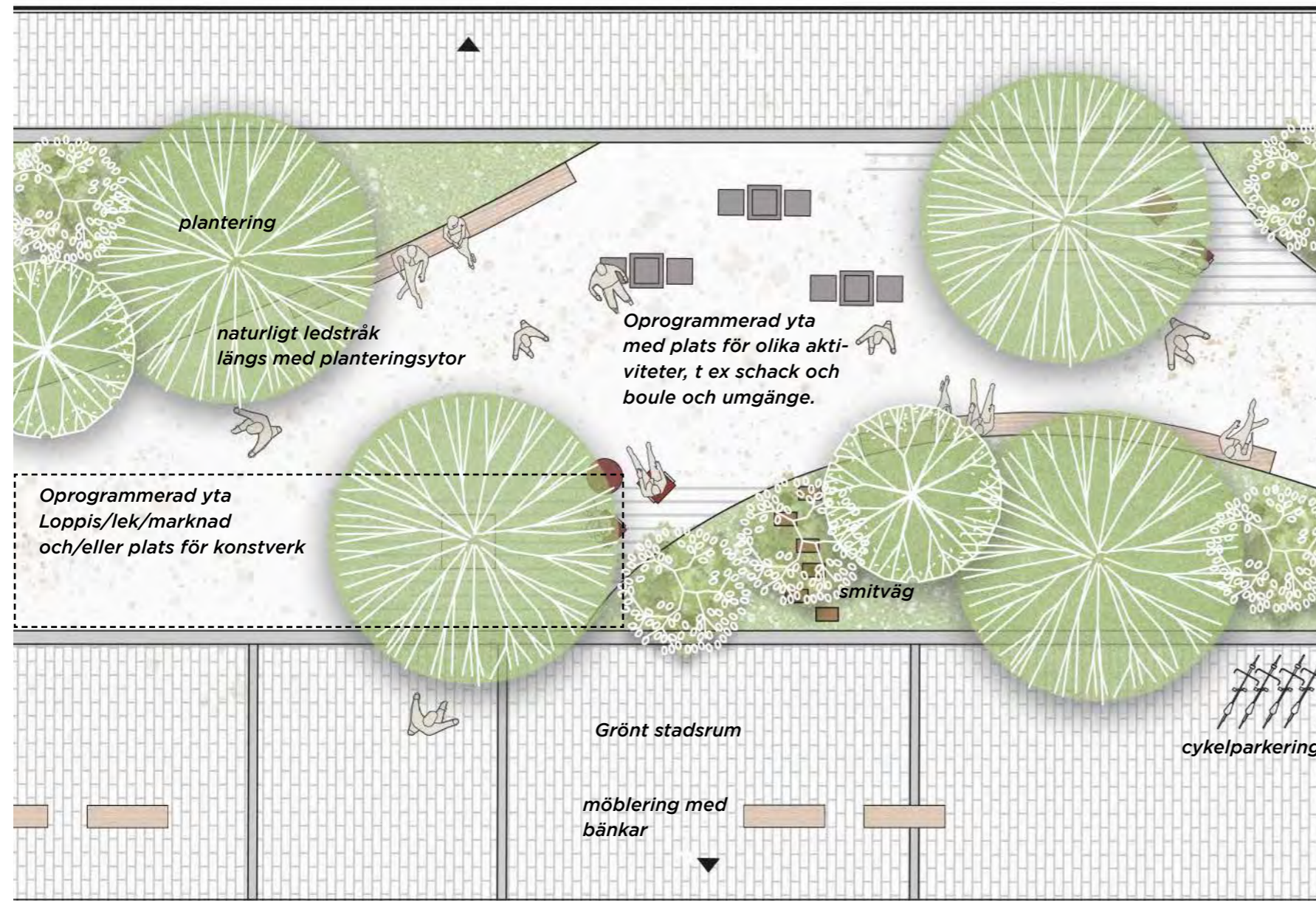
I promenadstråket finns inga ledningar vilket möjliggör en stor andel grönska i stråket. Ledningarna ligger under de hårdgjorda gröna stadsrummen som löper parallellt med promenadstråket.

Växtbäddarna följer planteringsytorna. Växtbäddarna kopplas samman av överbyggnaden som utgörs av ett öppet förstärkningslager, sk BGG-system som finns genomgående under stråket.

Under projekteringskedet kan utformningen av promenadstråket behöva anpassas till serviser (anslutande ledningar) till det motsatta kvarteret tvärs över promenadstråket.



Inzoomning



Inzoomning, ej skalendig



Grönt hårdgjort stadsrum i anslutning till promenadstråket kan vara flexibel i användning och tillåta exempelvis en tillfällig loppis.



Inspirationsbild som visar önskat uttryck på promenadstråket med lummig grönska och ett slingrande stråk i stensmjöl. Karaktären är mjuk, lummig och något vild.
(bildkälla: AJOA-Mikael Mugnier)

Material och möblering

Det ska kännas att stråket fortsätter genom parkerna. Markmaterial, belysningsstolpar, möbler och karaktärsträd följer med in i parken från promenadstråket.

I promenadstråket har en stomme av ett sammanhängande möbleringskoncept valts ut med en mjukt formad långbänk i trä som följer valda sektioner av planteringsytornas konturer och förstärker formen. På valda platser förses möblerna med arm- och ryggstöd för ökad tillgänglighet. Cykelpollaren är återkommande i stora delar av stadsdelen, så även i promenadstråket. Möblernas och cykelpollarnas stålstomme pulverlackeras i en mörkt gröntonad grå kulör (NCS S 6502-G) enligt Göteborgs stads policy för Stadens färg, allt i samma kulör som möbleringen i kvartersparkerna. En möbelgrupp med stolar och bord i olika kulörer återkommer genom stråket. Dessa kan förankras i mark.

Olika delar av promenadstråket har en egen tematik när det gäller övrig möblering. I anslutning till skolan och förskolan finns fler inslag av lekutrustning och aktivitetsytor såsom gungor, hoppsteg, lekfulla skulpturer, pingisbord och en hårdgjord yta med bland annat basketkorg. I lugnare delar möbleras stråket med t.ex schackbord/spel eller stilrent utegym för flexibel användning samt inslag av naturlek integrerad i de gröna ytorna.



Stolar "Luxembourg karmstol och loungestol" (även barnstol i samma serie) och bord "Luxembourg 80x80 cm" från Fermob i olika kulörer likt bilden. Möbler förankras i mark. (bildkälla: fermob.com)



Schackbord och stolar i betong. "PRAT" från Escofet (bildkälla: escofet.com)



Bänk "AFFINITY" från Soma. Böjd i radier som följer promenadstråkets former. Konstruktion i varmförzinkad och pulverlackerad i en mörkt gröntonad grå kulör. Bänken kan i sektioner förses med ryggstöd. (bildkälla: somadesign.se)



Cykelpollare "LUX" från Cyklos. Pollaren kan fås med eller utan belysning. Varmförzinkad och pulverlackerad i en mörkt gröntonad grå kulör (bildkälla: cyklos.se)

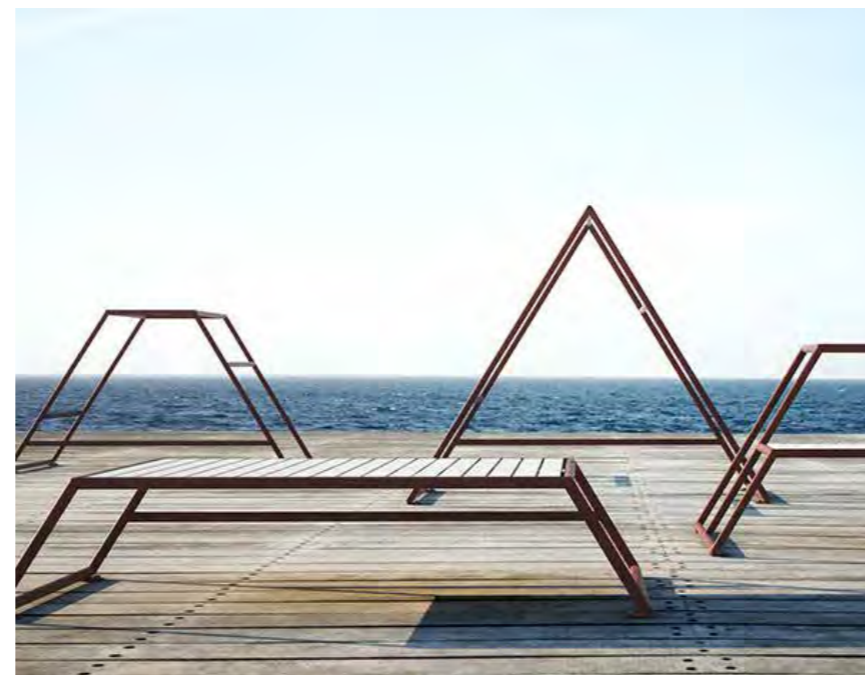


Detaljbild schackbord "PRAT" från Escofet (bildkälla: escofet.com)

Material och möblering



Stenmjöl som markmaterial längs hela promenadstråket ger ett mjukt uttryck och parkkänsla. Möjliga ytor för spontant boulespel. (bildkälla: Adobe Stock)



Ett förslag är att placera ett utegym i en del av promenadstråket. Utegymmet "KEBNE" från Nola består av 5 moduler för styrketräning och stretching med egen kroppsvikt som motstånd. (bildkälla: nola.se)



Bland planteringsytorna finns integrerade spännande lekslingor med stockar och stenblock.



Trädgaller "DOCK-LINE" från GH FORM. Galler i gjutjärn och ram av stål. (bildkälla: ghform.se)



Lekfull skulptur i stål i en del av promenadstråket.



I en del av promenadstråket (utanför skolan, söder om den södra parken) hårdgörs en yta för streetbasket eller annan spontan aktivitet/idrott. (bildkälla: pexels.com)

Växtkoncept

Promenadstråket ska upplevas som ett grönt parkstråk med träd som på sikt kan få breda trädkronor och bilda ett tak. Flerstammiga mindre träd samt väl tilltagna ytor med både marktäckande och solitära buskar samt marktäckande perenner skapar gröna rum och avgränsningar mot den övriga staden.

Artvalen präglas av sorter med blomning, höstfärg och/eller olika bladformer för att bidra till en detaljrikedom och andra upplevelsevärden. Hög biologisk mångfald och lite vild känsla tilläts i delar av promenadstråket. Arter med frukter och bär lockar till sig fåglar och blommande arter gynnar pollinatörer och bidrar med viktiga ekosystemtjänster. Olika prydnadseffekter eftersträvas så att en variation uppstår över hela året.

Underplanteringarna utförs av robusta arter av marktäckare, gräs och låga marktäckande buskar som snabbt skapar ett heltäckande bestånd och inte kräver en hög skötselnivå. På så sätt kan en frodig vegetation med stor variation nås utan alltför stora skötselinsatser.

Lökar med blomning både vår och höst kompletterar planteringarna.

Träd

Minsta avstånd trädstam till fasad: 4m (gäller enstaka träd i promenadstråket) Avstånd mellan trädstam och fasad varierar.

Minst 1m frirum mellan ytterkant träd och fasad måste uppnås. Träden måste fungera med hänsyn till framkomst för trafik- och driftfordon. Om det krävs för trafik- och driftfordon stammas träden upp till en fri höjd på 4,7m mot körbana. Mot gångbana stammas träden upp till en fri höjd på 3,5m.

Placeras beroende på egenskap på specifika platser. Ett blandat och park/trädgårdslikt utseende eftersträvas. Då undervegetationen behöver vara robust och därför kan vara mer enkel och ensartad (beroende på möjlig skötselinsats) är det viktigt att träd och solitära buskar kan ge variation och olika upplevelsevärden under året.

Större träd - en blandning av flera arter, exempelvis:

Pinus nigra – Svarttall

Betula albosinensis var. *Septentrionalis* - Kopparbjörk

Alnus incana 'Laciniata' - Flikbladig gråal

Quercus palustris - Kärrek

Mindre träd, exempelvis:

Cercidiphyllum japonicum Fk Göteborg E - Katsura

Magnolia x soulangeana - Praktmagnolia

Amelanchier lamarckii Fk Ultuna - Prakthäggmispel

Prunus sargentii 'Rancho' - Bergkörsbär (enstaka arter av *Prunus* föreslås för sin vårprakt. - Avsteg från fd. Park- och Naturförvaltningens rekommenderade träd.)

Sorbus 'Astrid' E - Prydnadsrönn

Acer griseum - Kopparlönn

Buskar och marktäckande perenner

Planteringsytorna under träden ska bidra med ytterligare grönska, årstidsvariation och prydnadsvärde samt en bättre dagvattenhantering. Växtmaterialet består till största delen av marktäckande buskar, robusta perenner, gräs och värlökar.

Solitära buskar, exempelvis:

Malus toringo var. *sargentii* fk Eskilstuna – Bukettapal

Olika sorter av olvon (*Viburnum*)

Marktäckande buskar och perenner, exempelvis:

Lonicera caerulea var. *kamtschatica* 'Anja' - Blåbärstry

Galium odoratum - Myskmadra

Luzula nivea – Silverfryle

Pachysandra terminalis - Skugggröna

Hedera helix - Murgröna



Lonicera 'Anja'
(bildkälla: blomsterlandet.se)



Malus toringo
(bildkälla: splendorplant.se)



Pachysandra terminalis
(bildkälla: plantagen.se)



Pinus nigra
(bildkälla: blomsterlandet.se)



Betula albosinensis var. *Septentrionalis* (tonnersjo.se)



Quercus plaustris
(bildkälla: stangby.nu)



Amelanchier lamarckii
(bildkälla: stangby.nu)

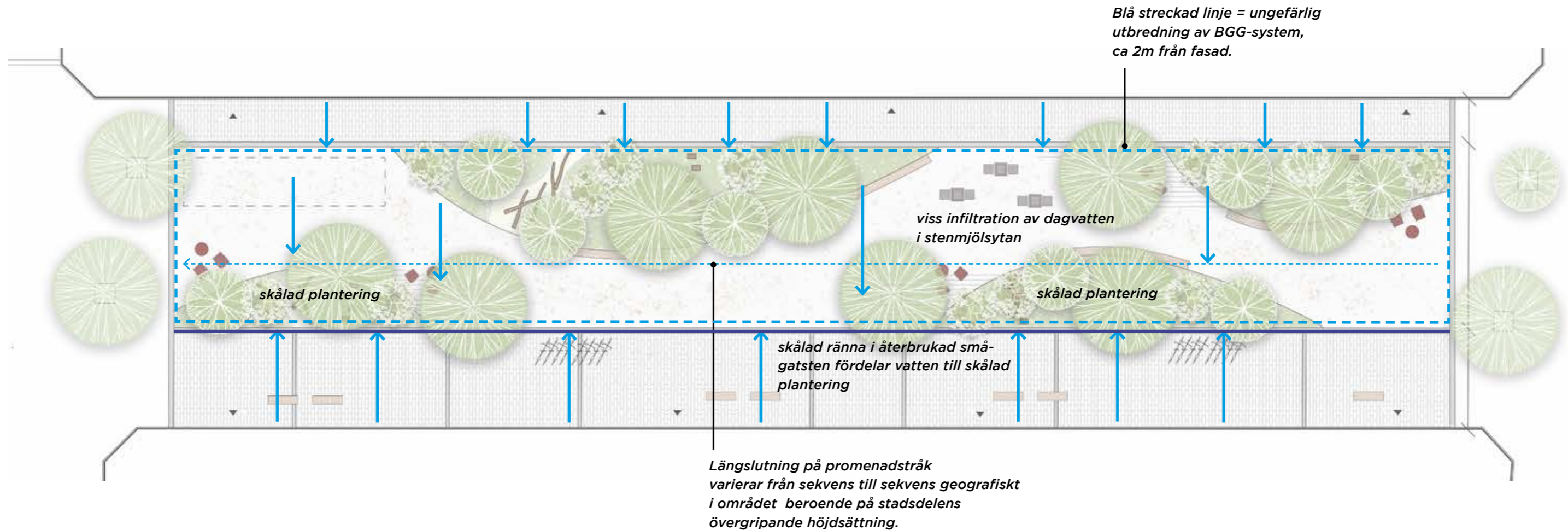
Dagvatten- och höjdsättningsprincip

Promenadstråket utgörs av en stor andel grönytor. I huvudsak möter dessa kringliggande mark i nivå men om så krävs för dagvattenhantering kan några av grönyterna vara skålade mot mitten. Dessa växtbäddar är uppbyggda med biokol och grönkompost och fördröjer och renar dagvatten.

För att skapa mer jordvolym men även en frodig känsla och rumslighet föreslås vissa planteringsytor istället ha en överhöjd jordyta mot mitten, men dagvatten ska då kunna tas om hand i planteringsytans kantzon. Viss fördröjning av dagvatten sker i stensmjölsytan.

Höjdsättning

Hårdgjorda ytor kring promenadstråket lutar mot grönyterna med en tvärlutning på 1,5% för hantering av dagvatten. Stensmjölsbeläggningen har en sidolutning mot grönyterna och följer samtidigt stråkets längslutning enligt stadsdelens övergripande höjdsättning (streckad ljusblå linje och pil). Dagvattnet från gatan leds mot en skål原因 öppen ränna (mörkt blå linje) som fördelar vattnet in i planteringsytorna. Den skålade rännan kan vara delvis täckt där tillgänglighet krävs.



Plan skala 1:250 (A3)

Belysning

Belysningen av promenadstråket är varierad och inbjudande. Genomgående används en specifik lykta förslagsvis speciellt utformad för promenadstråket i Backaplan som ger visuell ledning och allmänljus till stråket. Där plats för aktivitet finns förstärks ljuset med spotlights. Spotlightsen kan även användas för att belysa grönska. Vid väl utvalda platser integreras ljus i konstruktioner, så som lekutrustning och sittmöbler. Ljus från fastigheternas entréer bidrar till ljusmiljön på gatan. Ljuset ska upplevas tryggt och det ska vara enkelt att se ansiktet på mötande personer.

Belysningsprinciper

- » Parklykta på stolpe (lyktan följer även genom parkerna där promenadstråket går genom park)
- » Spotlights på mast/stolpe
- » Integrerad belysning (begränsad omfattning)
- » Belysning på grönska (begränsad omfattning)

Projekteringsförutsättningar

- » Typ av belysningsklass - C-klass
- » Stolphöjd 4-5m / Masthöjd 7-8m
- » Cylindrisk rak stolpe
- » Kulör - mörkt gröntonad grå kulör (NCS S 6502-G) alt. samma kulör som möbleringen i kvartersparkerna
- » Armatur - lykta och spotlights med mjuka former



Spotlights på mast/stolpe förstärker ljuset vid platser för aktivitet. (bildkälla: iGuzzini, foto Philip Handforth)



Spotlights som belyser grönska. (bildkälla: Projektteknik Ljus)



Ljus kan i utvalda lägen integreras i konstruktioner såsom lekutrustning och sittmöbler. (bildkälla: Projektteknik Ljus)



Dekorativ armatur/parklykta placeras längs med promenadstråket och följer stråket genom den södra och norra parken. Armaturerna bidrar till identitet till promenadstråket och följer även genom parkerna.

Belysning



Sektion skala 1:100 (A3)

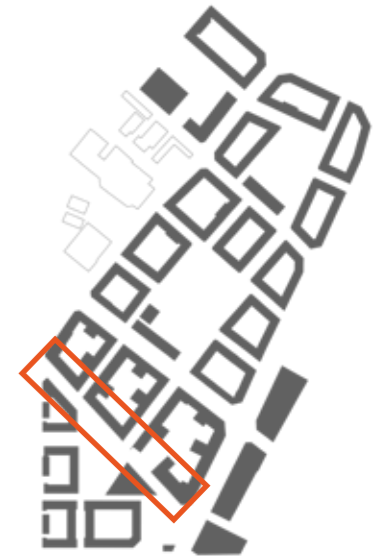


Lila stadsrum

Swedenborgsgatan är det samlande stråket som kopplar ihop Hjalmar Brantingsplatsen och Kvillebäcksparken. Till detta stråk knyts även Kulturhuset och Kulturhusparken. Tillsammans skapar dessa stadsrum ett nytt viktigt centrum i Göteborg. Swedenborgsgatan är tänkt att regleras som gågata. Till de lila stadsrummen hör även de två underbyggda gatorna mellan kv 57 och 58 samt mellan kv 58 och 59. Den sistnämnda är kategoriserad som både promenadstråk och handelsgata.

Översiktsbild över de lila stadsrummen.

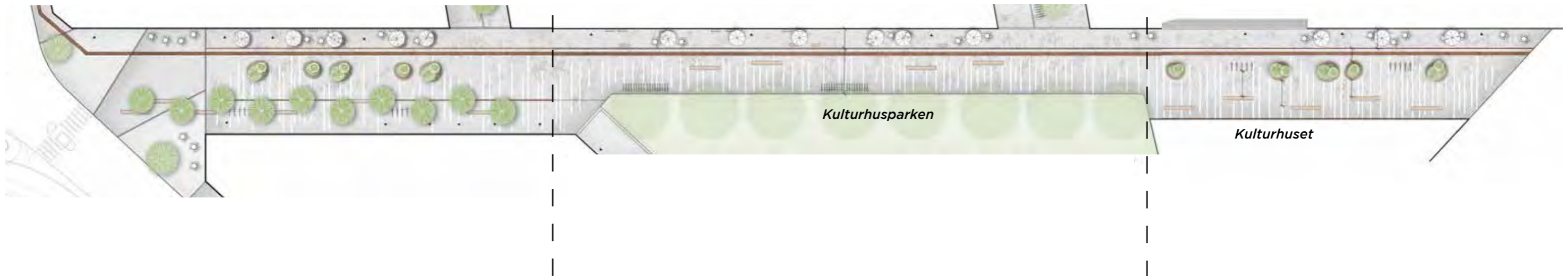
Översikt helhet - plan



DEL 1.
Nordvästra delen av Swedenborgsgatan och mötet med Kvilleplatsen.

DEL 2.
Mittersta delen av Swedenborgsgatan och mötet med kulturhusparken. Parken är endast schemastiskt gestaltad, då den ej ingår i detta uppdrag.

DEL 3.
Sydöstra delen av Swedenborgsgatan och mötet med kommande kulturhus.



Plan skala 1:800 (A3)

Gestaltningssprincip - plan, del 1

De lila stadsrummen ska fungera som handelsstråk och ligger i Backaplans centrala delar. Swedenborgsgatan är ett av Backaplans finrum och leder från Hjalmar Brantingsplatsen, förbi kulturhuset och Kulturhusparken, vidare till områdets stadsdelspark Kvillebäcksparken. Stadsrummet ska fungera som ett samlande nav för folkliv och rörelse och kopplar ihop flera målpunkter.

Det finns även två mindre handelsgator som leder mellan Swedenborgsgatan och Skolgatan. Båda gatorna är underbyggda. En av gatorna är en del av promenadstråket.

Handelsgatorna får ett sammanhållet uttryck gestaltningssmässigt men skiljer sig åt i hierarki, detaljer och innehåll. Gatorna känns igen genom ett sammanhållande golv av samma material som fungerar som en bas (sten, kulör, storlek). Inslag av detaljer och mönster skiftar på de olika gatorna för att skapa variation. Gemensamt är också träd som vandrar ut på ytan liksom sittplatser i olika former.

Swedenborgsgatan föreslås gestaltas med ett flexibelt och vackert golv som är specifikt och identitetsskapande för platsen. Beläggningen har ett levande mönster, med inslag av finstilla detaljer utan att vara övertydligt grafiskt.

Längs fasaderna på nordöstra sidan, i bästa kvällssolläge, lämnas ett fritt utrymme om 4 meter där uteserveringar kan ta plats i gaturummet. Zonen markeras med ett yttre band i gatan för att tydliggöra gränsen och därmed förbättra tillgängligheten. Längs detta band placeras stolpar för linspänd belysning, stolparna är placerad inom uteserveringszonen på ett

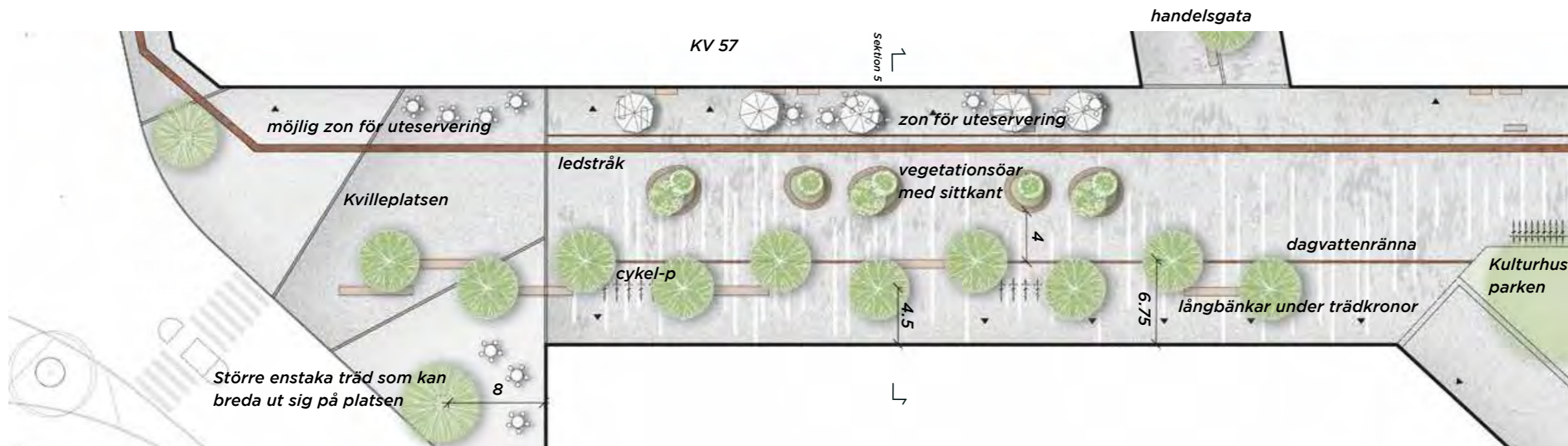
avstånd om 0,7 meter från ledstråket, enligt det friutrymme som krävs ur tillgänglighetssynpunkt. (Exakt placering på s.67)

Ett tydligt ledstråk går i samma riktning som bandet och leder genom hela stråket. Det är viktigt att detta hålls fritt från hinder. Till ledstråket kan andra ledstråk med fördel kopplas.

Den södra sidan av gatan blir en lugnare zon där man kan slå sig ner under trädkronorna och få skugga. Endast i del 1 finns möjlighet för trädplanteringar då gatuutrymmet i övrigt ianspråkats av ledningar under mark. Träden i del 1 placeras i sicksack för att upplevelsen av ett grönt krontak ska kännas litet vidare och ta plats på gatan. Dessa träd är uppstammade med en skir krona och de ger en lätt skugga över de långbänkar som placeras här. Här finns också goda möjligheter för uteserveringar.

Swedenborgsgatan är reglerad som en gågata. I den mittersta delen av gatan finns en öppen yta för flanörer, cyklister och driftfordon, här sker all form av fordonstrafik på gåendes villkor. Exempelvis leveranser och sophämtning förutsätts lösas från garaget under kvarteren, eftersom större fordon inte kan vända eller trafikera genomgående på sträckan.

I gaturummet föreslås också en upphöjd vegetationsö, speciellt gestaltade för gatan, denna skapar grönska, rumslighet och flexibla sittplatser. Vegetationsöarna ska konstrueras flyttbara så att de kan placeras ovanpå ledningar.



Plan skala 1:400 (A3)

Gestaltungsprinzip - plan, del 2

I den mittersta delen passerar stråket kulturhusparken. Här blir gaturummet smalare. Golvets mönsterläggning löper vidare obrutet men hålls öppet utan annan möblering än de uteserveringar som finns längs nordvästra fasaden.

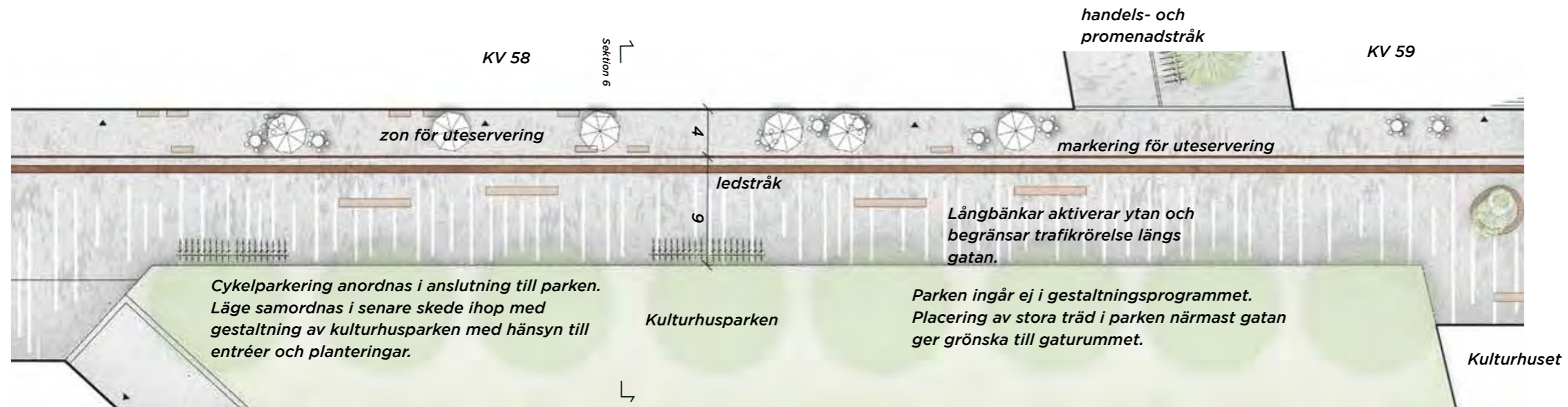
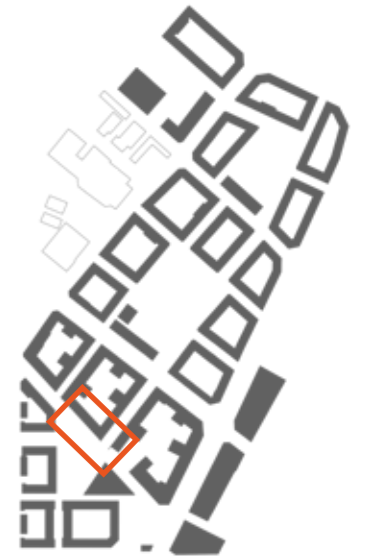
Parken råder över gatan och lånar ut sin grönska till gaturummet.

På grund av ledningsdragningen finns det mycket begränsad plats för träd i Swedenborgsgatan, därför är parkens grönska viktig för hela upplevelsen av stadsrummet. Här föreslås att stora träd med vida kronolymer planteras i parkzonen närmast gatan. Trädkronorna får gärna sträcka sig ut över gatan och synas genom hela stråket. Utgångspunkt för detta förslag är att befintlig AK-ledning flyttas från parkytan till gatan.

Parkens möte med gatan har en stor betydelse. Det är viktigt att man upplever en öppenhet till parken från Swedenborgsgatan och att det är lätt

att röra sig in i parken. Sittplatser under trädens krontak med möjlighet att se ut över liv och rörelse längs stråket är en tillgång. Sittplatser placerade i gatans mitt skapar vistelseytor och liv hela gaturummet och kan dessutom fungera som trafikdämpande objekt och hindra obehöriga fordon från att ta sig fram. Leveranser behöver kunna ta sig fram längs Swedenborgsgatan, men göra detta med låg hastighet. Detta bidrar också till att skapa en variation längs med gatan. Då gatan är lång och bred är det en fördel om gatans möblering och innehåll hanteras olika i sekvenser för att uppnå en variation.

Parkens gestaltning kommer tas fram i ett senare skede då området som helhet tillsammans med kulturhuset och angränsande gator ses till en fungerande helhet.



Plan skala 1:400 (A3)

Gestaltningssprincip - plan, del 3

I den södra delen möter Swedenborgsgatan Hjalmar Brantingsplatsen, Backaplans centrala torg och en viktig trafiknod för hela Hisingen.

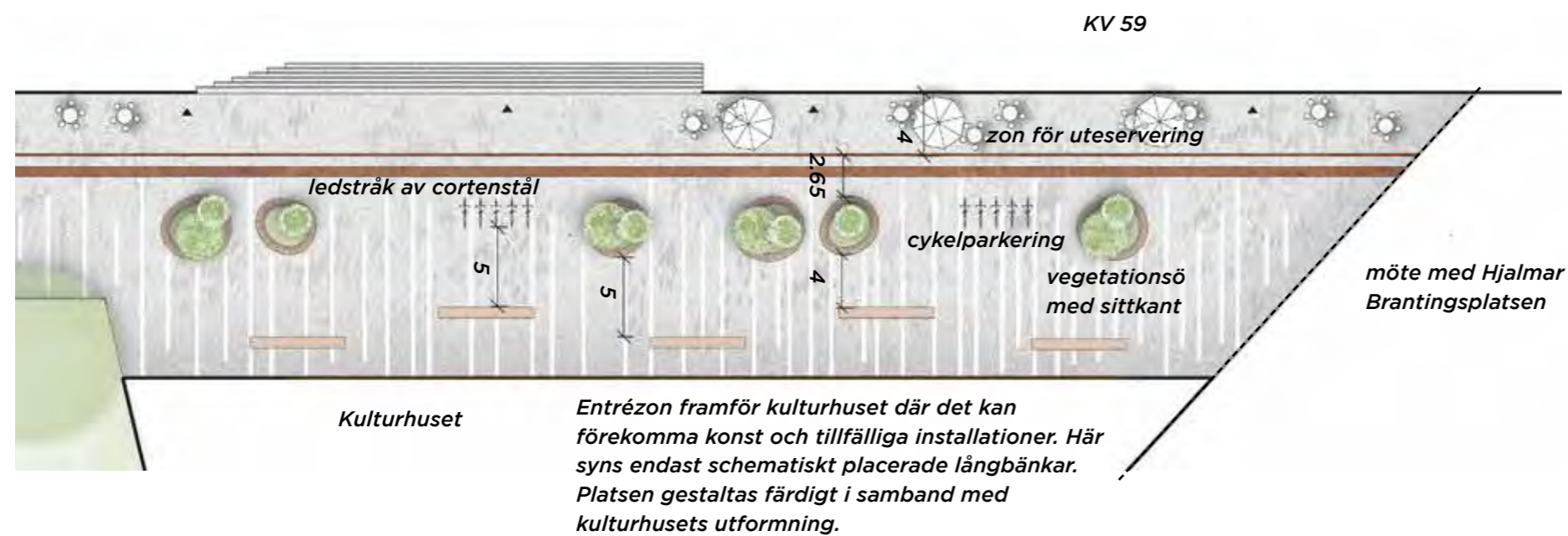
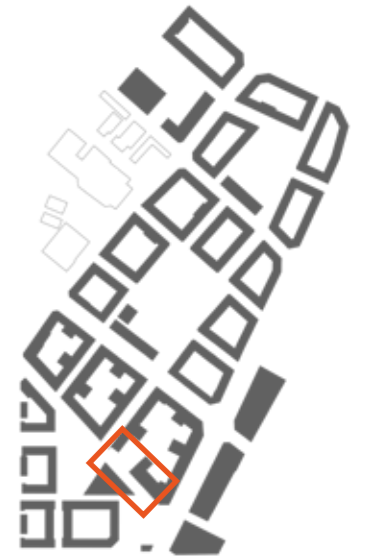
Här ligger också kulturhuset som med sin arkitektur kommer sätta sin tydliga prägel på platsen. Byggnadens placering i hörnet knyter ihop torget med stråket.

Gestaltningen följer samma princip som för övriga stråket, med vegetationsöar som befolkar och skapar rum i gatan, dock finns här en större medveten öppenhet och flexibilitet med tanke på att kommande kulturhus kommer präglata gatans disposition.

Hur den specifika ytan i anslutning till det nya kulturhuset slutligen ska gestaltas gällande bland annat möblering bör hanteras i samordning med själva byggnadens gestaltning och placering.

Kulturhusets och Hjalmar Brantingsplatsens gestaltning kommer troligen avgöras i tävlingar. Hur byggnaden landar på platsen och torgets koppling till Swedenborgsgatan behöver då studeras som en helhet.

- Gestaltningen av Hjalmar Brantingsplatsen, kulturhuset och kulturhusparken planeras att utföras i en tävling. Gestaltningen av omgivande stadsrum och inte minst Swedenborgsgatan behöver då samordnas till en fungerande helhet.



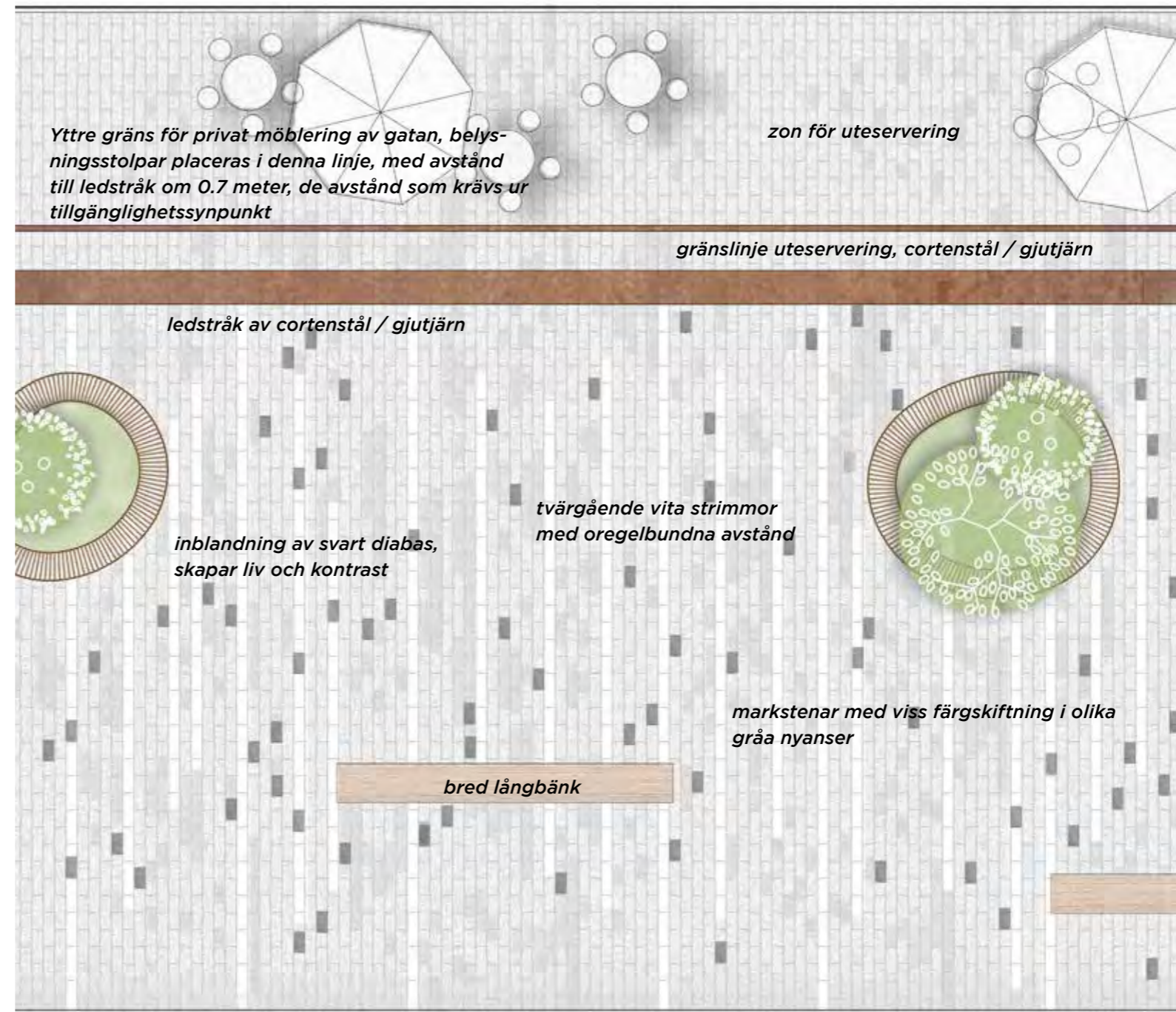
Plan skala 1:400 (A3)

Markbeläggningsprincip

En kombination av stenar med olika kulör, materialitet och struktur skapar ett levande och dekorativt mönster i golvet unikt för platsen.

Stenar, som kan vara av både betong och/eller natursten i två till tre olika grå kulörer läggs enligt ett organiskt mönster som skapar färgskiftningar i ytan. Färgskillnaden är subtil och skiftningarna läggs så de ej upplevs för kontrastrika för människor med synnedsättning. En ljus gråvit sten läggs i smala band som vita strimmor som tillför en riktning i mönstret och i golv. Dessa strimmor läggs med oregelbundna mellanrum för att skapa levande golv, strimmorna går helt eller delvis mellan de stora ytorna, medans zonen för uteservering inte läggs med den vita strimman. Som en identitetsskapande detalj, med syfte att lyfta Swedenborgsgatan från övriga stadsrum samt som bidrar med kontrast och kulör läggs även en mörk marksten av diabas.

Ledstråk och gränslinje för uteservering förslås vara av cortenstål / gjutjärn som även de skapar en fin detalj och höjer gatans utformning ytterligare.

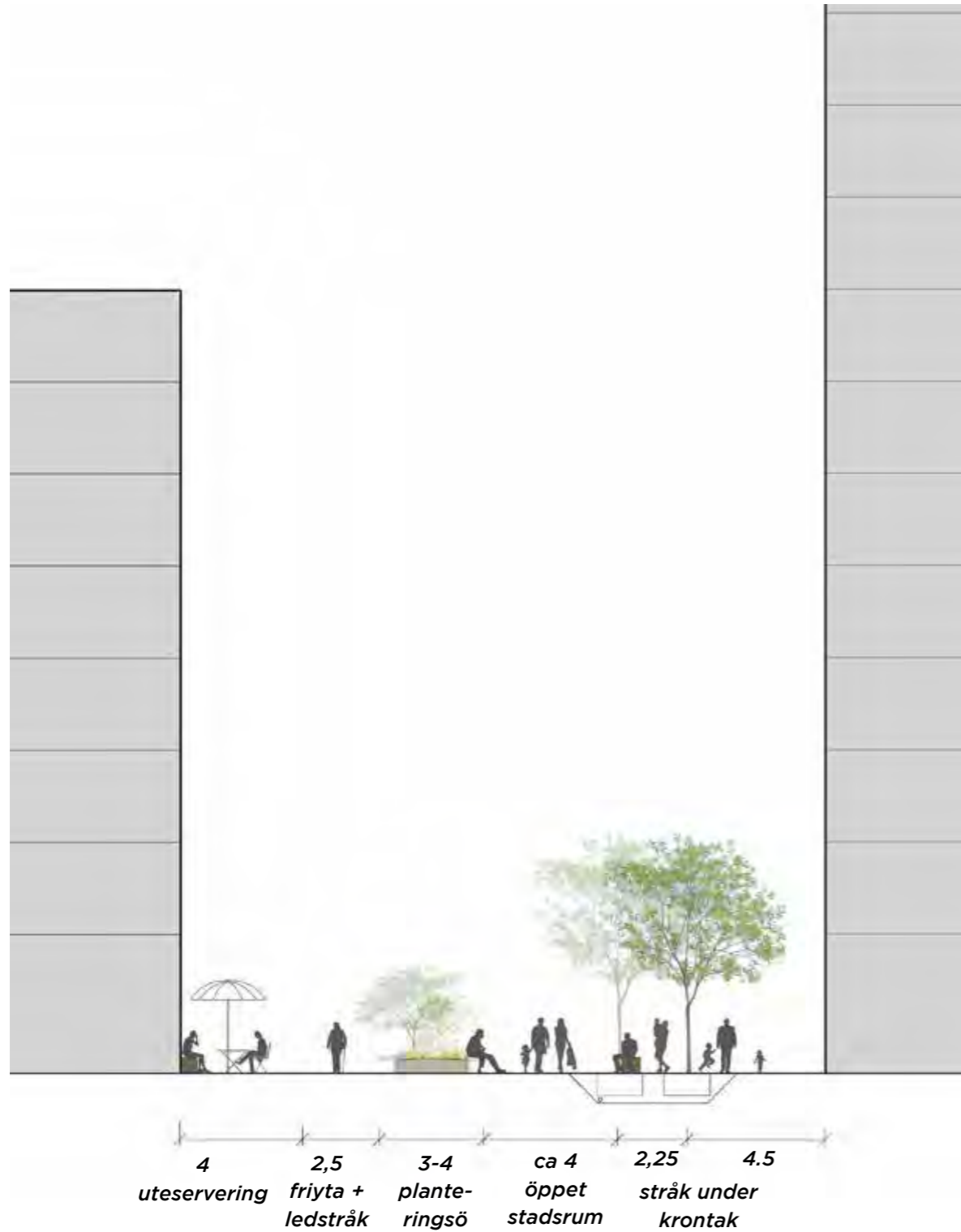


Kulturhuset

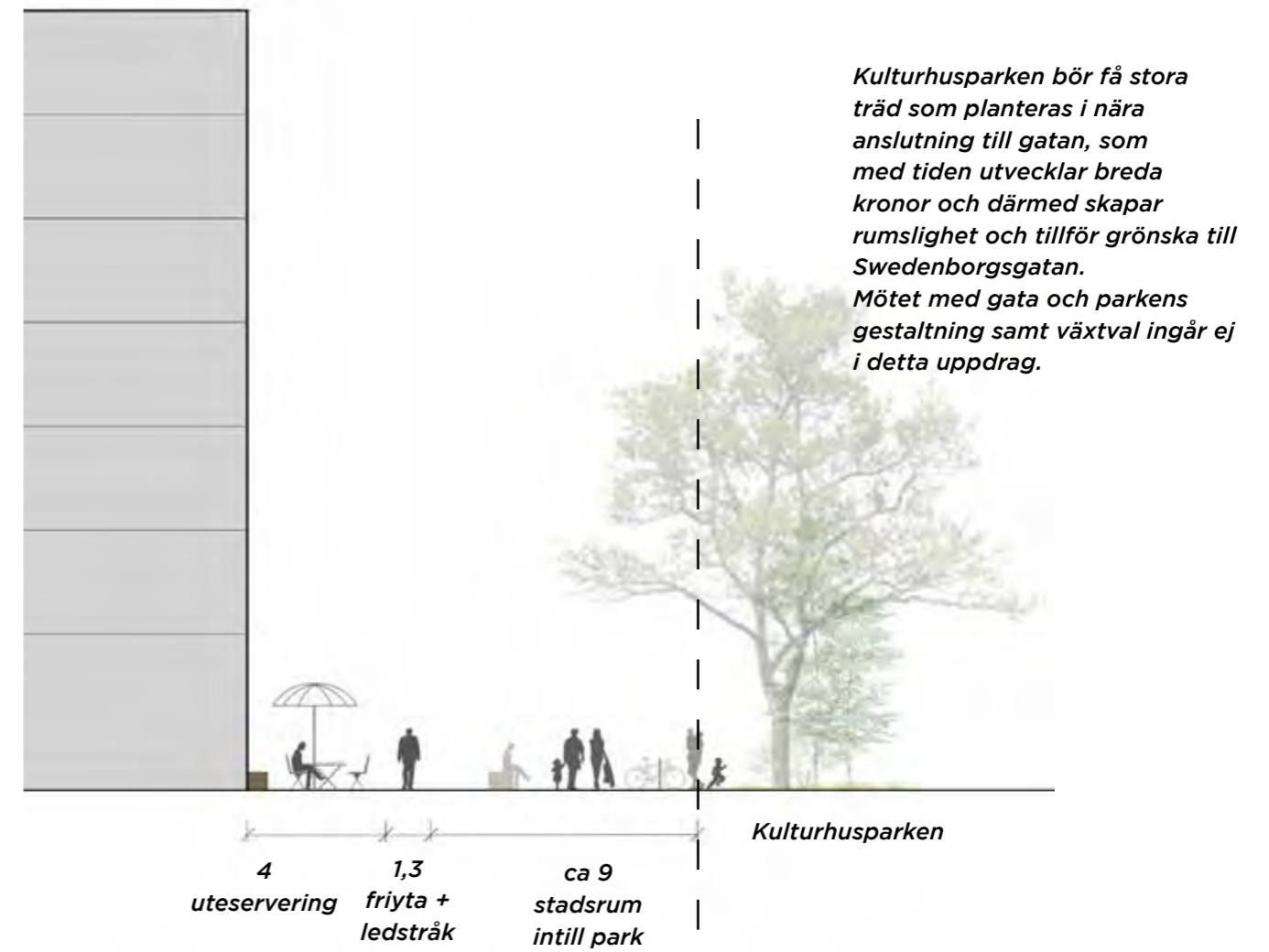
Plan skala 1:100 (A3)



Sktioner



Sektion 5. DEL 1, den nordvästra sektionen av Swedenborgsgatan



Sektion 6. DEL 2, möte med kulturhusparken

Sektioner skala 1:200 (A3)

Material och möblering

Möbler och material på Swedenborgsgatan har en högre kvalitetsnivå och kan skilja sig från övriga stadsrum i Backaplan. Här finns plats för unika möbler, specialdesignade eller utvalda för just detta stadsrum.

Under träden föreslås långa sittbänkar med ryggstöd som blir en viktig karaktärgivande möbel i stadsrummet. Möblerna utförs med fördel av trä och ska förmedla en rustik känsla med väl bearbetade detaljer. Gärna med mjuka avslut för en omhändertagen och ergonomisk känsla.

Vegetationsöarna med integrerade sittplatser som kant tar hand om helhetsintrycket och skapar en tydlig form till stadsrummet. Det är viktigt att dessa "öar" blir väl tilltagna i storlek. Planteringen består av perenner, gräs och gärna stora buskträd. Dessa består av en ställkonstruktion med sluten botten samt en integrerad sittkant av trä, specialritas i senare skede.

Möblering så som vegetationsö, papperskorg, cykelställ och ledstråk kan lyfta gatan genom att de får en annan design, materialitet och/eller kulör. Ledstråk och avgränsning i mark föreslås vara av cortenstål/gjutjärn medan övriga detaljer kan vara en RAL-kulör likt cortenstålet färg. Färgen och materialet speglar den tidigare industrimiljö som Backaplan är en del av och blir där med synliggjord i utformningen av Backaplans nya stadsrum. Alternativet är att använda en mörkt grafitgrå kulör (NCS s8500-N) enligt Göteborgs stads policy för Stadens färg.



Inspirationbild för egendesignade sitt- och vegetationsöar i mjuka former av trä med plantering. (bildkälla: ghform.se)



Inspirationbild för egendesignade sitt- och vegetationsöar i mörkt trä. (bildkälla: MASU planning)



Breda långbänkar i trä och konstruktion i stål. Bekväma rygg- och armstöd längs vissa sektioner med möjlighet att sitta åt två håll. Pulverlackerad i kulör likt cortenstål, alt. mörkt grafitgrå kulör enl. Göteborgs stads policy för Stadens färg. (bildkälla: urbidermis.com)



Papperskorg (platsunik för Swedenborgsgatan) "DOCK-LINE" från GH FORM med plats för en 80 liter avfallspåse. Pulverlackerad i kulör likt cortenstål, alt. mörkt grafitgrå kulör enl. Göteborgs stads policy för Stadens färg. (bildkälla: ghform.se)

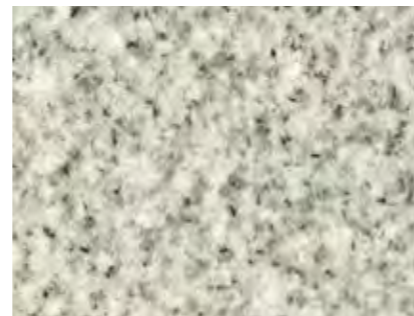


Cykelställare (platsunik för Swedenborgsgatan) "DOCK-LINE" från GH FORM. Pulverlackerad i kulör likt cortenstål, alt. mörkt grafitgrå kulör enl. Göteborgs stads policy för Stadens färg. (bildkälla: ghform.se)

Material och möblering



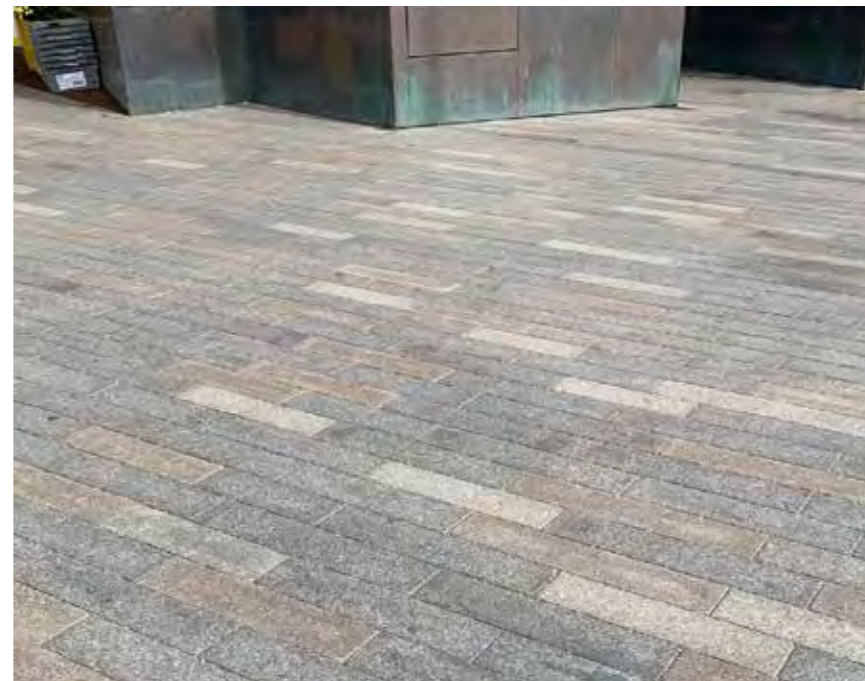
Exempel på ledstråk "PICTOLINE" och "VAL" från GH FORM. Gjutjärn.



Exempel på material och kulörer som används på Swedenborgsgatan. Corten, svart diabas och ljus gråvit granit med gröna skiftningar.



Exempel på linjeavvattning "CAMPUS" från GH FORM. Gjutjärn. (bildkälla: ghform.se)



Exempel på stenbeläggning med skiftningar.

Växtkoncept

Längs sydvästra sidan på del 1 av Swedenborgsgatan finns utrymme för trädplanteringar. Närheten till och grönskan i kulturhusparken är ett mycket viktigt inslag för stadsrummet i övrigt.

Då utrymmet är så begränsat för växtbäddens utbredning är träden placerade i sicksack så att kronverket upplevs vidare i gaturummet samt för en ökad rumskapande effekter. Träden ska vara tydligt uppstammade så att man kan rör sig och vistas under trädkronorna.

Avstånd trädstam till fasad: 4,5 resp. 6,75m.

Minst 1 meters frirum mellan ytterkant träd och fasad måste uppnås. Träden måste fungera med hänsyn till framkomst för trafik- och driftfordon. Om det krävs för trafik- och driftfordon stammas träden upp till en fri höjd på 4,7m mot körbana. Mot gångbana stammas träden upp till en fri höjd på 3,5m.

Karaktär: Mellanstort träd, uppskattad höjd 8-12m, bredd 7-9m. Arten ska med fördel ha ett kägelformat växtsätt. Träden ska vara uppstammade med en skir krona. Arten ska ha en tydlig prydnadskaraktär med blomning/bladform eller höstfärg. Trädet ska vara uppstammat med fri höjd under krona min 3 meter. Arten ska ha tidig lövutsprickning.

Träd

En art planteras för att uppnå en helhetseffekt.

Gleditsia triacanthos 'Skyline'- Korstörne (kägelformat växtsätt)

Gleditsia triacanthos 'Sunburst'- Gulbladigt korstörne (kägelformat växtsätt)

Buskar och perenner

Utöver träd utgörs gatans grönska av vegetationsöar som bidrar med ytterligare grönska, prydnadsvärde och årstidsvariation. Dessa är planterade med mindre flerstammiga buskträd och solitära blommande perenner och prydnadsgräs ihop med marktäckare och lökplantering.

Vegetationsöarna planteras exempelvis med:

Magnolia x loebneri 'Leonard Messel' - Hybridmagnolia

Acer tataricum ssp. ginnala - Ginnalalönn

Perenner och gräs som avlöser varandra med prydnadsvärden och blomning under hela säsongen från tidig vår till sen höst.

Lökar såsom tulpaner, narcisser med flera bidrar med vårblooming.

Exempel gatuträd:



Gleditsia triacanthos 'Skyline'
(bildkälla: tonnersjo.se)

Exempel underplantering (vegetationsöar)



Blommande perenner och prydnadsgräs (bildkälla: perenner.se)



Marktäckande perenner (bildkälla: plantagen.se)



Blommande vårlökar (bildkälla: plantagen.se)



Blommande vårlökar (bildkälla: stangby.nu)

Exempel buskträd (vegetationsöar)



Magnolia x loebneri 'Leonard Messel' (bildkälla: stangby.nu)



Acer tataricum ssp. ginnala, ginnalalönn (bildkälla: stangby.nu)

Dagvatten- och höjdsättningsprincip

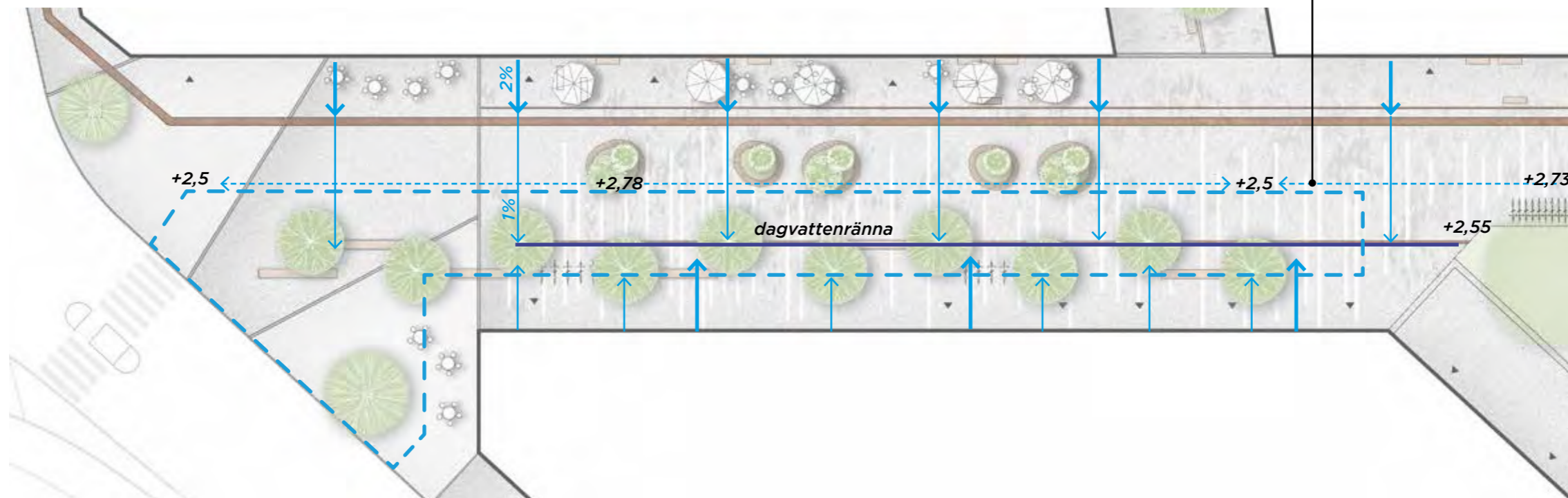
Swedenborgsgatans dagvatten föreslås tas om hand i de planteringsytor och BGG-system som finns under träden. Planteringsytorna för träden är helt eller delvis uppbyggda med biokol. En typ av ränna tar om hand och leder ner dagvattnet ner i växtbäddar som finns längs gatan med uppehåll för parken. Vid höga vattenflöden/skyfall kan vattnet breddas och ledas ut i kulturhusparken alternativt Kvillebäcksparken.

Träden har här ingen underplantering då ett helt flexibelt golv eftersträvas där man ska kunna röra sig fritt under trädkronorna. Ytan under träden kan hanteras med trädgaller eller permeabla ytor som grus, specialutformad genomsläpplig beläggning etc.

I del 2 av Swedenborgsgatan, som går förbi Kulturhusparken leds dagvattnet direkt till parkens grönytor. I del 1 och del 3 leds vattnet till parken via en dagvattenränna. I del 3 placeras rännan i samband med gestaltningen av Kulturhuset och dess entréområde.

Höjdsättning

Dagvattnet på gatan leds mot en längsgående lågpunkt. Jämna lutningar eftersträvas och rännan gör så att höjdsättningen kan utföras med en enklare och gestaltningsmässigt snyggare princip med en lutning från båda fasader mot rännan. Swedenborgsgatan är mycket lång och har några olika längsgående lutningar. Skyfallsvattnet tas om hand i näraliggande parker. Gångytor har en tvärlutning på 1,5%.



Blå streckad linje = ungefärlig utbredning av BGG-system, 2m från fasad.



Exempelyta ca 170 kvm = 7,5 % av den nordvästra delen av Swedenborgsgatan är den yta som krävs för dagvattenhantering. Detta hanteras i grönytor men kan också hanteras delvis under mark i öppna förstärkningslager.

Gestaltungsprinzip - plan

Den här handelsgatan är en del av promenadstråket, som leds genom hela området. Promenadstråket ska tydligt prioritera gående (eller annan rörelse till fots) och erbjuda kvaliteter för spontan vistelse, sittplatser, lek, aktiviteter och möten etc. Detta gäller även i hög utsträckning handelsgatorna varför gestaltungsprinciperna för de båda stadsrumstyperna här får mötas. Handelsgatornas uttryck med ett sammanhållet golv och uppstammade stadsträd känns igen på gatan medan promenadstråkets mer fria och rumsskapande grönska vandrar in som öar. Vegetationsöarna har också som funktion (liksom i övriga promenadstråket) att skapa rum i rummet, platsbildningar samt generera flöden och riktningar som delvis bryter mot gatans överordnade och ensidiga riktning. Även detaljer som form, den välvda sittbänken och växtgestaltningen känns igen från promenadstråket.

Swedenborgsgatans beläggning med stenar i skiftande kulörer återkommer som en bas. Genom att jobba vidare med den ljusa/vita strimman men i ett tätt mönster som förstärker rörelseriktningar över golvet får denna gata en egen karaktär. Se vidare under Markbeläggningsprincip.

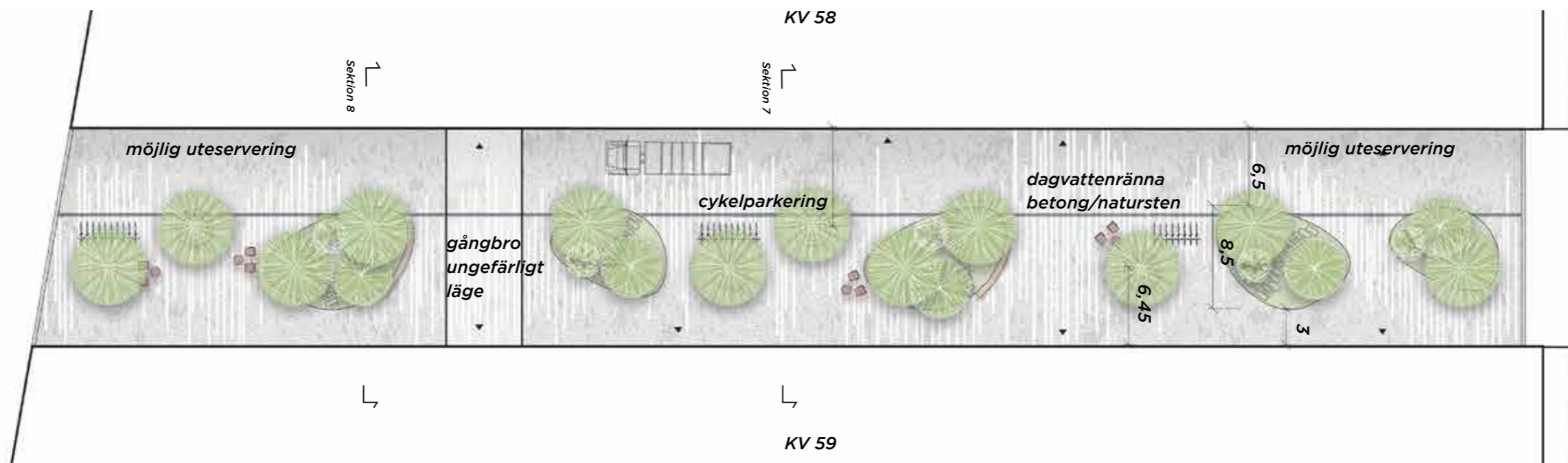
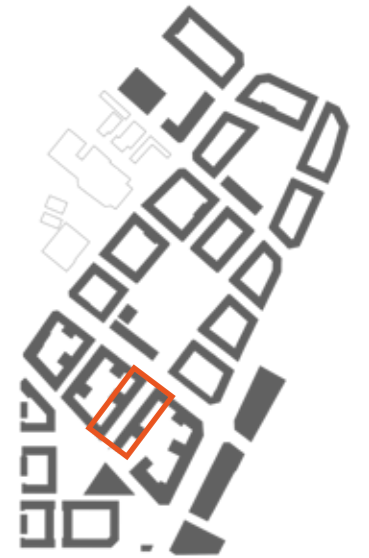
Träden placeras i gatans längsgående riktning i två linjer och i sicksack. Träden är uppstammade med fri sikt under kronan och står i både hårdgjord yta och i planteringsytorna. Trädarter varierar mellan 2-4 olika arter.

Solitärbuskar, marktäckare och perenner skapar gröna öar med upplevelsevärden över året. Planteringsytorna är lätt överhöjda i mitten men är inte upphöjda med kant, vilket är viktigt för trädplaceringsprincipen samt för dagvattenhanteringen. Gestaltningen är flexibel och kan anpassas till eventuella nya behov i senare skede.

Bänkar i radier som följer de mjuka planteringarna likt promenadstråket skapar en mängd sittplatser. Likt övriga promenadstråket finns också en fri (kan vara lös) möblering med stolar och bord, typ "Fermob- Luxembourg"

Lyktan som tas fram för promenadstråket hängs här upp som en linspänd belysning. Den linspända belysningen signalerar gågata och utgör ett sammanhängande tema för de lila stadsrummen. Om linor inte kan spännas mellan fasader kan de spännas på fristående stolpar (likt Swedenborgsgatan) som placeras lämpligt med hänsyn till gångtrafik, framkomlighet med fordon och tillgänglighet.

Möjligheter till uteservering behöver samordnas så att framkomlighet för eventuella fordon också ska fungera.



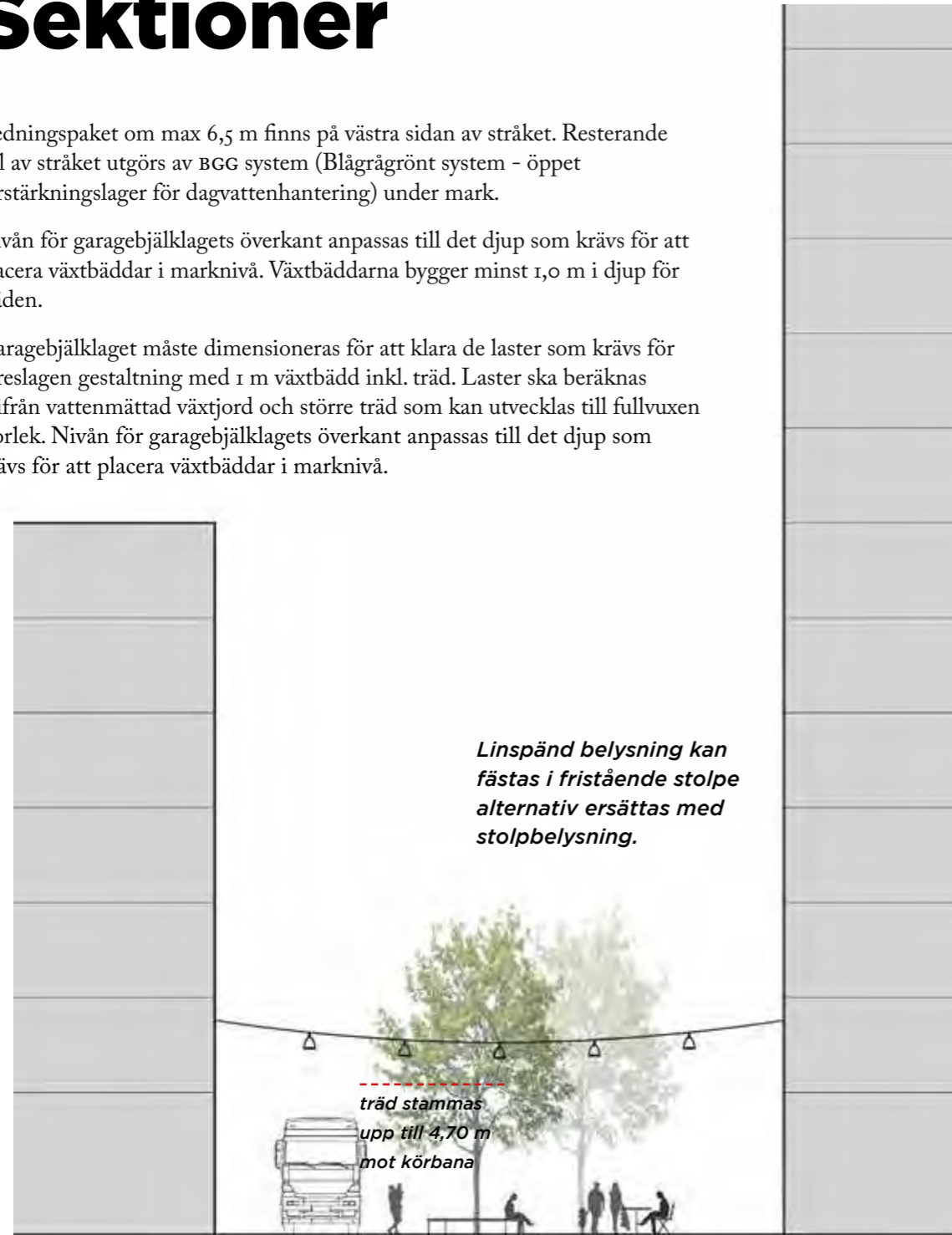
Plan skala 1:400 (A3)

Sktioner

Ledningspaket om max 6,5 m finns på västra sidan av stråket. Resterande del av stråket utgörs av BGG system (Blågrågrönt system - öppet förstärkningslager för dagvattenhantering) under mark.

Nivån för garagebjälklagets överkant anpassas till det djup som krävs för att placera växtbäddar i marknivå. Växtbäddarna bygger minst 1,0 m i djup för träden.

Garagebjälklaget måste dimensioneras för att klara de laster som krävs för föreslagen gestaltning med 1 m växtbädd inkl. träd. Laster ska beräknas utifrån vattenmättad växtjord och större träd som kan utvecklas till fullvuxen storlek. Nivån för garagebjälklagets överkant anpassas till det djup som krävs för att placera växtbäddar i marknivå.

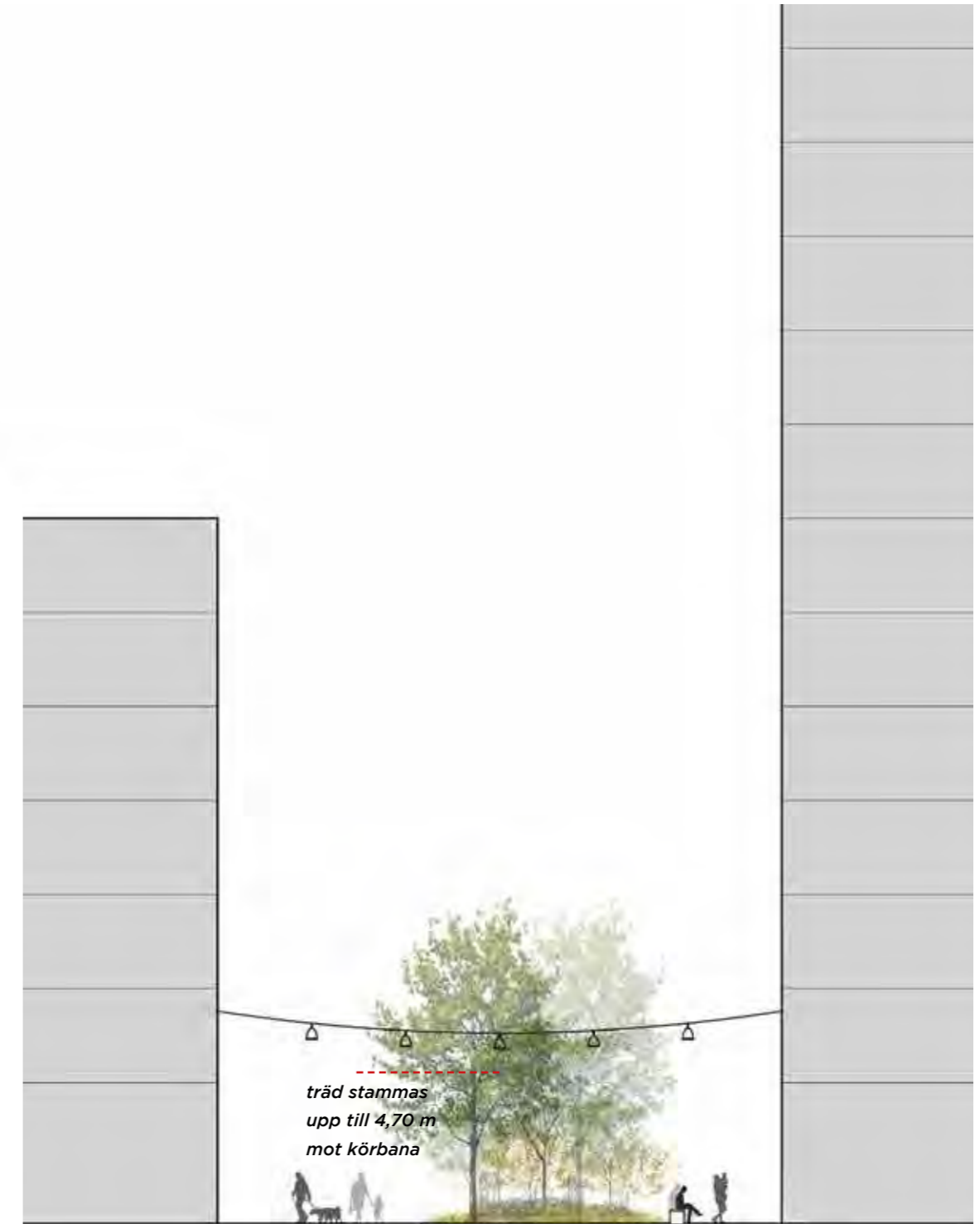


Linspänd belysning kan fästas i fristående stolpe alternativt ersättas med stolpbelysning.

träd stammas upp till 4,70 m mot körbana

Sektion 7.
Skala 1:200 (A3)

6,5	3,3	8,2
<i>öppet stadsrum (möjlig framkomlighet för leveranser)</i>	<i>bänk runt träd</i>	<i>öppet stadsrum Servering och sittmöjligheter under trädkronor</i>



träd stammas upp till 4,70 m mot körbana

Sektion 8.
Skala 1:200 (A3)

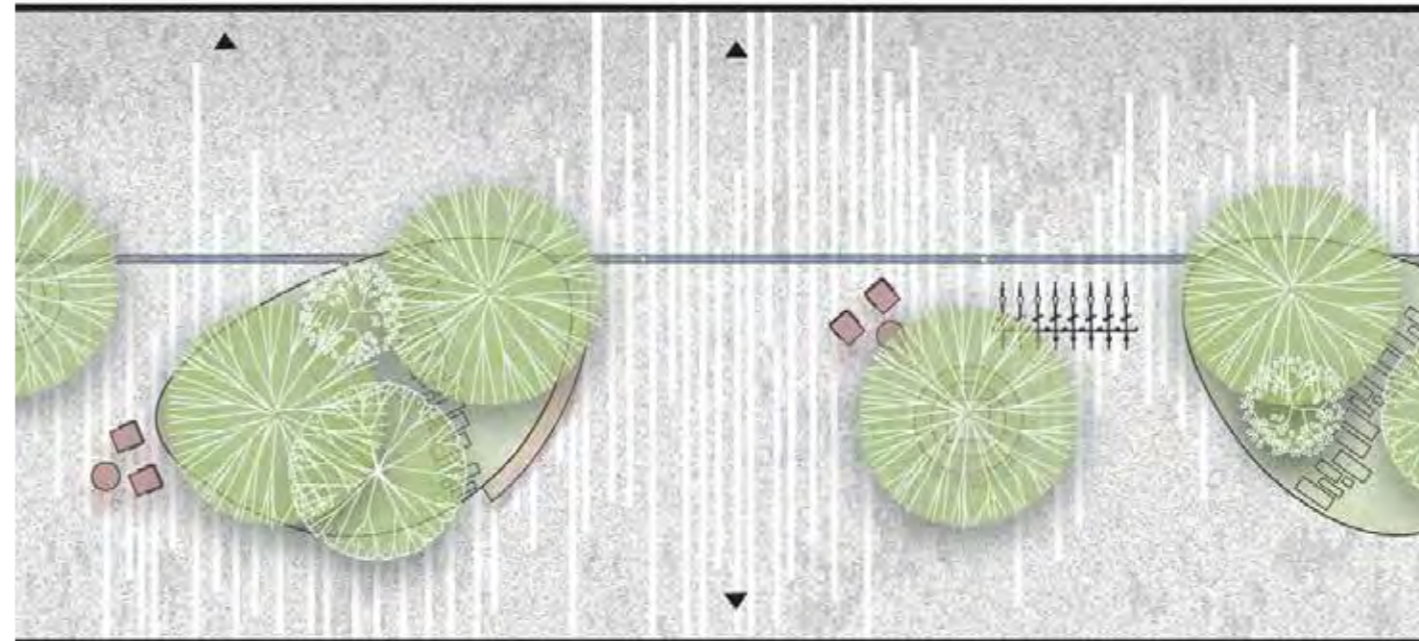
6,5	8,5	3
<i>öppet stadsrum</i>	<i>vegetationsö i mark, sittmöbel</i>	<i>stråk längs fasad</i>

Markbeläggningsprincip

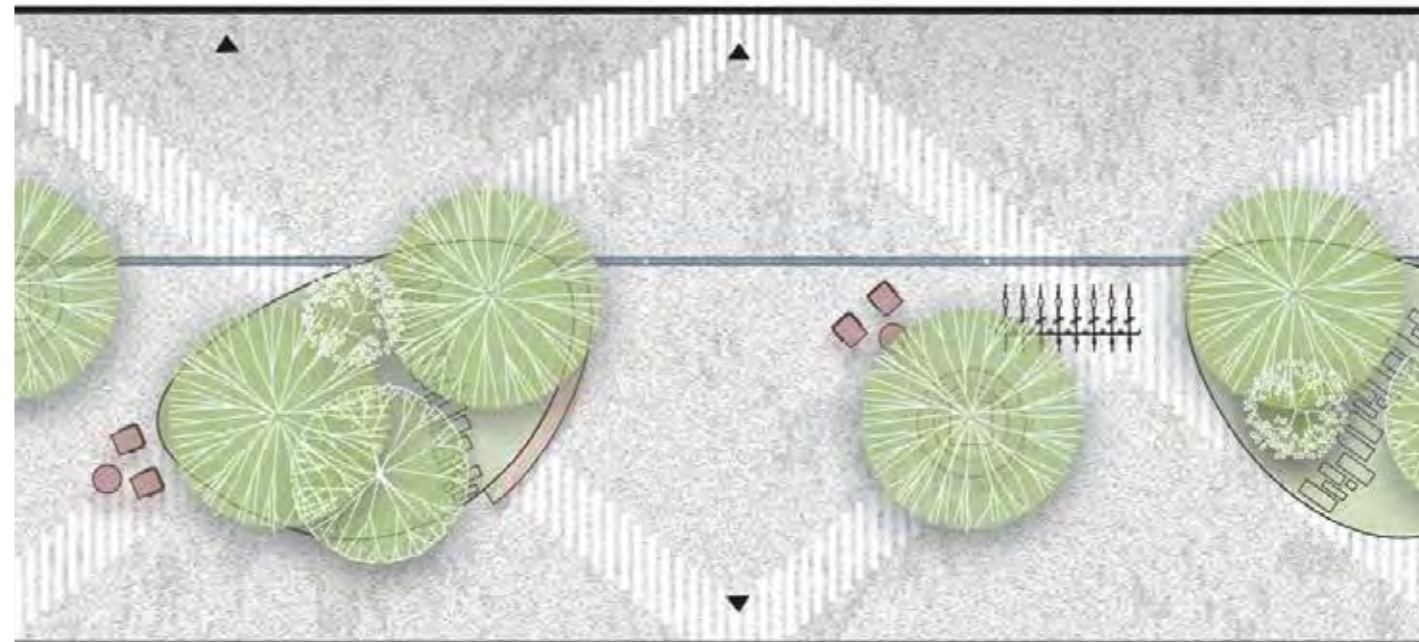
Swedenborgsgatans markbeläggningsprincip med en kombination av stenar av samma format men med olika kulör (eventuellt även materialitet och struktur) utgör en bas för alla handelsgatorna och breder ut sig över stråket mellan kv 57 och 58 samt i promenadstråket/handelsstråket. Stenarna, som kan vara av både betong och/eller natursten i två till tre olika grå kulörer, läggs enligt ett organiskt mönster som skapar färgskiftningar i ytan. Dock i ett utförande utan inslag av svarta dibasstenar som blir specifikt för Swedenborgsgatan.

Promenadstråket/handelsstråket ges en egen karaktär. Den vita strimman återkommer här men i en annan gestaltning, ett tätt strimmigt mönster över golvet som markerar olika rörelseriktning och kopplingen mellan fasadernas entréer och verksamheter. Mönstret kan också vara ett mer grafiskt mönster, se alternativ.

Exakt utförande studeras vidare och avgörs i projekteringsskedet då specifika stenar och material väljs ut. Hur stor andel natursten och /eller betongsten som kommer användas i dessa stadsrum är i nuläget osäkert. Förslaget är robust på det sättet att båda materialen kan användas. Övergripande för projektet föreslås att en ny typ av betongsten väljs ut med en klimatsmart betong - här kallad Göteborgsplattan. I handelsgatorna föreslås dock en beläggning där stenen avviker från gröna, gula och röda stadsrum - med ett mindre format och andra beläggningsprinciper. Dock är det lika viktigt att klimatsmart betong används i dessa stadsrum.



Den vita strimman markerar golvet och ett organiskt rörelsemönster mellan de olika fasadernas entréer till lokaler och verksamheter. Viktiga entreér kan markeras extra tydligt, då den vita strimman förekommer mer frekvent vid dessa.



Alternativ markbeläggning med ett mer grafiskt mönster, med denna princip kan även viktiga entreér markeras. Mönstret framträder framför allt från de övre våningarnas fönster i byggnaderna.

Material och möblering

Promenadstråket/handelsstråkets material och möblering följer det gröna promenadstråkets koncept och har en sammanhängande möbleringsstomme av en mjukt formad långbänk i trä som följer valda sektioner av planteringsytornas konturer. Samma möbelserie kan skapa ytterligare sittplatser på hårdgjord yta under träd i mjuka former. En möbelserie med dessa kvaliteter kan med fördel tas fram specifikt för Backaplan då området är så stort. En inbyggd variation kan då göras möjlig för olika delar av stråket. Här visas ett exempel som redan finns på marknaden. Armstöd och ryggstöd används på regelbundet avstånd för ökad tillgänglighet.

En möbelgrupp med stolar och bord i olika kulörer återkommer genom promenadstråket - och kan även användas på denna gata. Möblerna kan förankras i mark men kan också vara lösa/flyttbara i vissa delar, tex längs denna delsträcka. Cykelpollaren från promenadstråket föreslås genom hela stråket, även denna etapp. Möblering och cykelpollare får likt promenadstråket en gröntonad mörkt grå kulör (NCS S 6502-G) enligt Göteborgs stads policy för Stadens färg, alternativt samma kulör som föreslås för möbleringen i kvartersparkerna.

Det som kopplar promenadstråket/handelsstråket samman med övriga lila stadsrum är det hårdgjorda golvet i material och utförande, se markbeläggningsprincip ovan.



Exempel på stenbeläggning med skiftningar.



Stolar "Luxembourg karmstol och loungestol" och bord "Luxembourg 80x80 cm" från Fermob i olika kulörer likt bild. Möbler förankras i mark. (bildkälla: fermob.com)



Cykelpollare "LUX" från Cyklos. Pollaren kan fås med eller utan belysning. Varmförzinkad och pulverlackerad i mörkt gröntonad grå kulör, alt. samma som kvartersparkerna. (bildkälla: cyklos.se)



Bänk, typ "AFFINITY" från Soma. Böjd i radier som följer promenadstråkets former. Konstruktion i varmförzinkad och pulverlackerad i gröntonad mörkt grå kulör, alt. samma som kvartersparkerna. Bänken kan i sektioner förses med ryggstöd. (bildkälla: somadesign.)



Bänk, typ "AFFINITY" från Soma. Cirkulära bänkar kring träd i hårdgjord yta. Konstruktion i varmförzinkad och pulverlackerad i gröntonad mörkt grå kulör, alt. samma som kvartersparkerna. (bildkälla: somadesign.se)

Växtkoncept

Träden placeras i gatans längsgående riktning i två linjer och i tvärgående riktning oregelbundet i sicksack. Delvis placeras träd i hårdgjord yta och delvis i planteringsyta. Träden ska vara uppstammade utgöra av 2-4 arter och som lämpar sig väl på bjälklag.

Promenadstråket/handelsstråket ska upplevas som ett handelsstråk med ett stort inslag av grönska.

Planteringsöarna ska vara överhöjda mot mitten men inte ha en uppbyggd kant mot hårdgjord yta då de ska kunna ta hand om dagvatten.

Artvalen i planteringarna präglas av karaktärer med blomning, höstfärg och/eller olika bladformer för att bidra till en detaljrikedom och andra upplevelsevärden. Solitära buskar väljs med olika prydnadseffekter så att en variation uppstår och ger en variation över hela året. Lökar med blomning både vår och höst kompletterar planteringarna.

Det är viktigt att grönskan ges så goda förutsättningar som möjligt med ett växtsubstrat anpassat för bjälklag med en god balans mellan vatten och syre.

Undervegetationen i planteringsytorna har liknande karaktär som i det övriga promenadstråket men med större fokus på robusta perenner, gräs och marktäckare samt färre inslag av flerstammiga och solitära större buskar för bättre genomsikt.

Minst 1 meter frirum mellan ytterkant träd och fasad måste uppnås. Träden måste fungera med hänsyn till framkomst för trafik- och driftfordon. Om det krävs för trafik- och driftfordon stammas träden upp till en fri höjd på 4,7m mot körbana. Mot gångbana stammas träden upp till en fri höjd på 3,5m.

Avstånd trädstam till fasad: 6,45m resp. 8,20m.

Träd

Större träd planteras i delvis hårdgjord, delvis planteringsyta på bjälklag, exempelvis:

Alnus incana 'Laciniata' - Flikbladig gråal (h:9-12m b: 5-6m)

Nyssa sylvatica - Nyssa (h:10-15m b:7-10m)

Flerstammiga/mindre träd, planteras endast i planteringsyta, exempelvis:

Cercidiphyllum japonicum - Katsura

Koelreuteria paniculata - Kinesträd

Buskar, perenner och gräs:

Planteringsytorna under träden ska bidra med ytterligare grönska, årstidsvariation och prydnadsvärde samt en bättre dagvattenhantering. Växtmaterialet består till största delen av marktäckande buskar, som kompletteras med perenner, gräs och vårlökar. Det är viktigt att här välja sorter som är robusta, tar plats och har ett upprätt växtsätt under hela växtsäsongen. Inblandning av robusta perenner ca 40-60 cm höga. En robust växtkomposition bör göras i projekteringskedet. Nedan följer några exempel på arter.

Solitära buskar, exempelvis:

Cornus officinalis - Japansk körsbärskornell

Elaeagnus angustifolia - Smalbladig silverbuske

Malus toringo var. *sargentii* fk Eskilstuna - Bukettapel

Marktäckande buskar, perenner och prydnadsgräs, exempelvis:

Calamagrostis brachytricha - Diamantrör

Galium odoratum - Myskmadra

Hedera helix - Murgröna

Lonicera caerulea var. *kamtschatica* 'Anja' - Blåbärstry

Luzula nivea - Silverfryle

Omphalodes verna - Ormöga

Sesleria heuffleriana - Vårälvväxing



Elaeagnus angustifolia
(bildkälla: tonnersjo.se)



Sesleria heuffleriana
(bildkälla: perenner.se)



Omphalodes verna
(bildkälla: perenner.se)

Exempel gatuträd



Alnus incana 'Laciniata'
(bildkälla: tonnersjo.se)



Nyssa sylvatica
(bildkälla: stangby.se)

Exempel flerstammiga/mindre träd



Cercidiphyllum japonicum
(bildkälla: stangby.se)



Koelreuteria paniculata
(bildkälla: stangby.se)

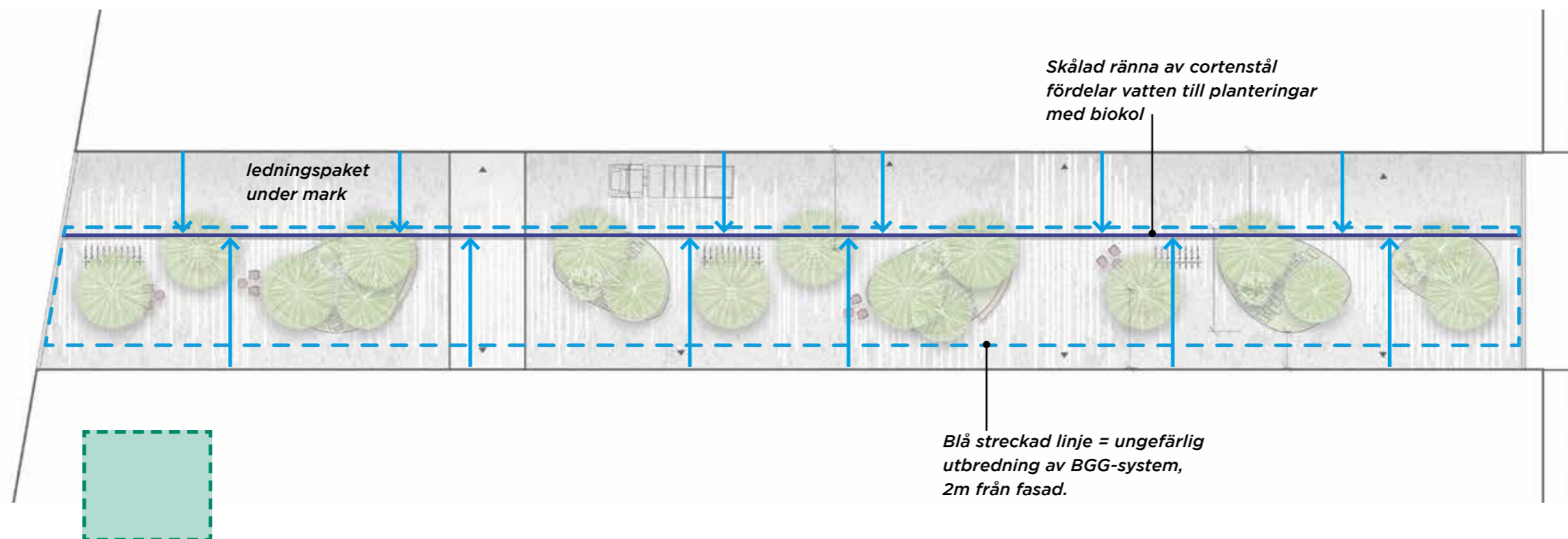
Dagvatten- och höjdsättningsprincip

Enligt dagvatten- och skyfallsutredningarna för detaljplan 2 och 3 ska minst 7,5% av gatans totala yta utformas för att hantera dagvatten. Det hanteras delvis i de grönytor som finns längs gatan och delvis under mark i öppna förstärkningslager. Dagvatten kan tas om hand även i trädgroparna som står i hårdgjord yta som förses med trädgaller. Dagvatten som inte kan tas om hand i planteringsytor och trädgropar förs vidare i det öppna förstärkningslagret under gatan. Vatten kan magasineras här under lång tid och även vara en resurs för växtmaterial under torka.

Höjdsättning

Gatan har en bredd på 18m. Under den västra sidan av gatan (ca 6,5m) finns ett ledningspaket. Den östra sidan av gatan (11,5m) byggs upp med BGG-system (öppet förstärkningslager). Gatan lutar med tvärlutningar på 1,5% mot en skålad ränna som fördelar vattnet till planteringar med biokol. Den skålade rännan kan vara delvis täckt där tillgänglighet krävs.

Rännan kan även ha en funktion som alternativt ledstråk på gatan. Detta är en fördel då det är troligt att man vill möblera nära fasadliv för uteserveringar. Det finns då en möjlighet att förstärka detta som ledstråk med stenrad alt. kontrasterande färg. Detta kan kopplas till ledstråket på Swedenborgsgatan.



Exempelyta ca 85 kvm = 7,5 % av gatan är den yta som krävs för dagvattenhantering. Detta hanteras i grönytor men kan också hanteras delvis under mark i öppna förstärkningslager.

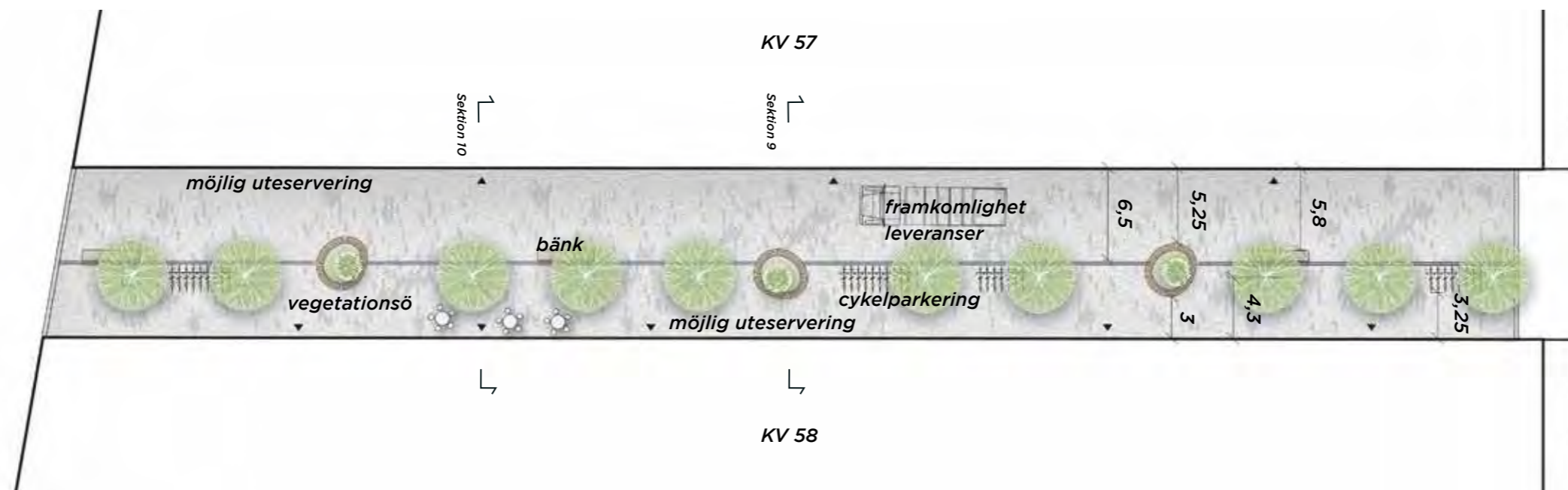
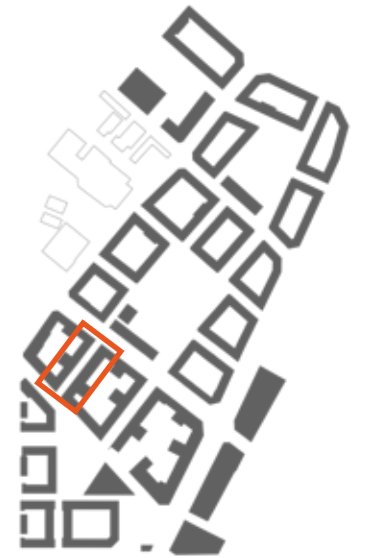
Gestaltningssprincip - plan

Handelsgatan mellan kv 57 och 58 får en markbeläggning likt Swedenborgsgatan men i ett enklare utförande. Möblering med generösa långbänkar och vegetationsöar känns också igen från Swedenborgsgatan.

Träd placeras i en rak linje med vissa släpp i raden för mer flexibla ytor mellan träden, där eventuellt entréer finns. För upplevelse av trädraden måste det stå minst två träd efter varandra innan nästa släpp, detta kan anpassas.

Även gatans belysning hänger samman med övriga handelsgator med en linspänd belysning mellan fasader, alternativt på fristående stolpar som placeras lämpligt med hänsyn till gångtrafik, framkomlighet med fordon och tillgänglighet.

Cykelpollare placeras i utvalda lägen mellan träd och fredar naturligt ledstråk längs fasader.



Plan skala 1:400 (A3)

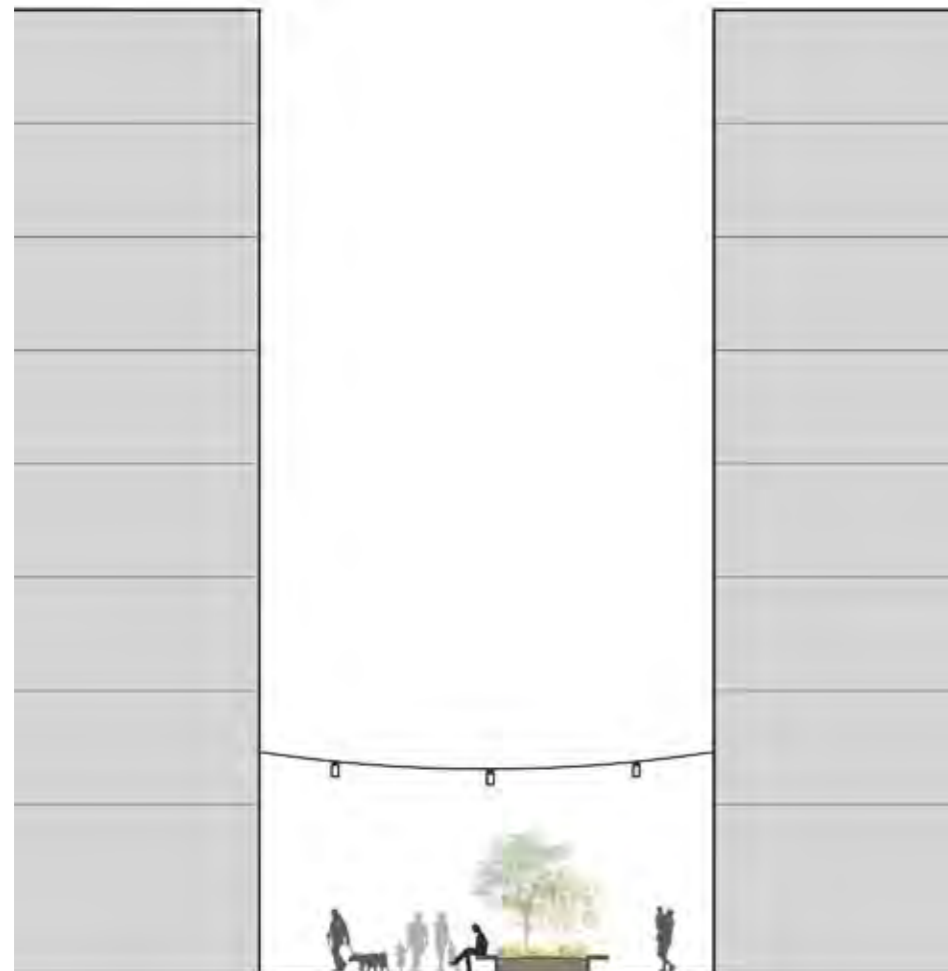
Sktioner

Ledningspaket om max 6,5 m finns på västra sidan av stråket. Resterande del av stråket utgörs av BGG system (Blågrågrönt system - öppet förstärkningslagret för dagvattenhantering) under mark.

Nivån för garagebjälklagets överkant anpassas till det djup som krävs för att placera växtbäddar i marknivå. Växtbäddarna bygger minst 1,0 m i djup för träden. Träd och växtlighet behöver säkerställas på den allmänna platsen för att skapa rumslighet till gatan, öka trivsel samt ta hand om dagvatten.

Garagebjälklaget måste dimensioneras för att klara de laster som krävs för föreslagen gestaltning med 1 meters växtbäddsdjup inkl träd. Lasterna ska beräknas utifrån vattenmättad växtjord och större träd som kan utvecklas över tid.

Nivån för garagebjälklagets överkant anpassas till det djup som krävs för att placera växtbäddar i marknivå.



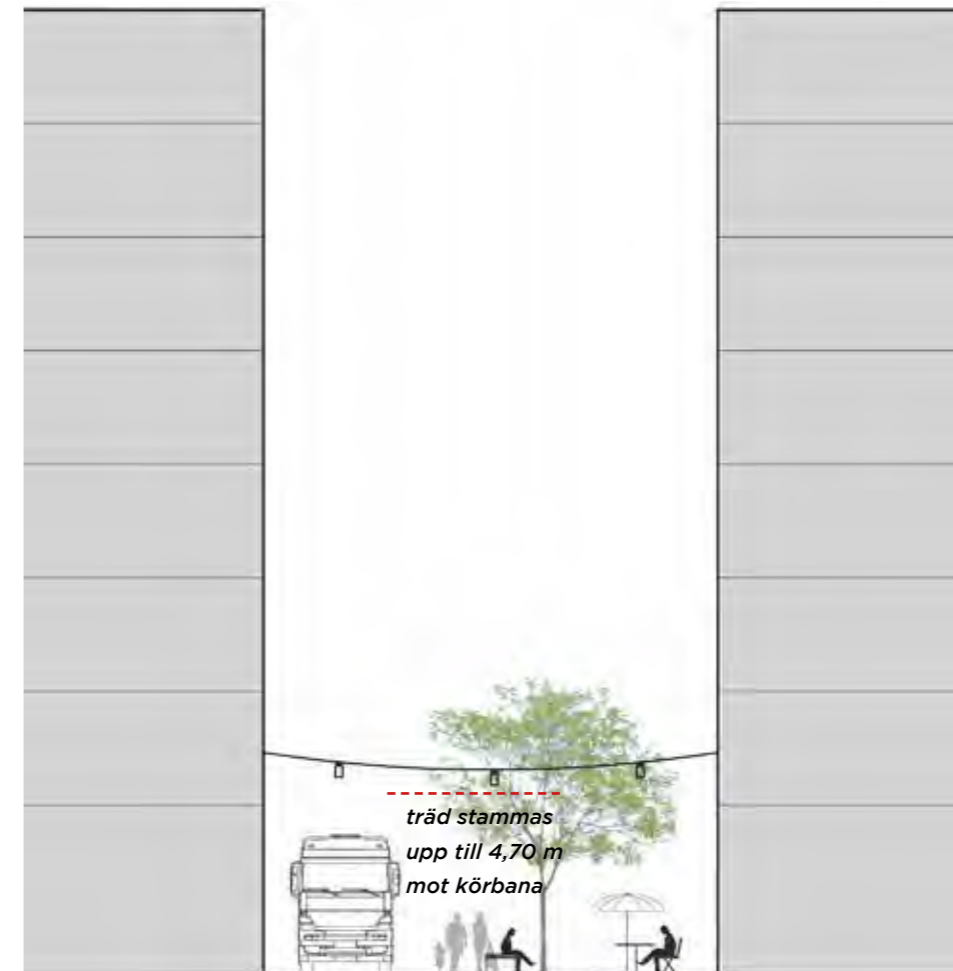
5,8
öppet stadsrum
(leveranser kan ta sig fram)

3,5
veg.ö

2,8
stråk
längs fasad

Sektion 9
Skala 1:200 (A3)

Linspänd belysning kan fästas i fristående stolpe alternativt ersättas med stolpbelysning.



6
öppet stadsrum
(leveranser kan ta sig fram)

6
öppet stadsrum
möblering under träd och möjlighet för uteservering

träd stammas upp till 4,70 m mot körbana

Sektion 10
Skala 1:200 (A3)

Material och möblering

Stråket mellan kv 57 och 58 kopplas samman med övriga lila stadsrum i och med det hårdgjorda golvet med en variation av stenar i olika kulör, struktur och materialitet (se övriga handlegator för utförligare beskrivning). Breda bekväma långbänkar (samma produkt som finns på Swedenborgsgatan) återfinns längs stråket. Så även vegetationsöarna som bidrar med lägre grönska som buskar och marktäckande perenner samt sittplatser. Även trädgaller och dagvatten är av cortenstål/gjutjärn, samma som förslås på Swedenborgsgatan.

Likt Swedenborgsgatan föreslås övrig möbleringen lackeras i kulör likt cortenstål/gjutjärn, alternativt i en mörkt grafitgrå kulör (NCS s8500-N) enligt Göteborgs stads policy för Stadens färg.



Inspirationsbild för egendesignade sitt- och vegetationsöar i mjuka former av trä med plantering. (bildkälla: ghform.se)



Inspirationsbild för egendesignade sitt- och vegetationsöar i mörkt trä. (bildkälla: MASU planning)



Cykelpollare "LUX" från Cyklos. Pollaren kan fås med eller utan belysning. Pulverlackerad i kulör likt cortenstål, alt. mörkt grafitgrå kulör enl. Göteborg stads policy för Stadens färg. (bildkälla: cyklos.se)



Breda långbänkar i trä och konstruktion i stål. Bekväma rygg- och armstöd längs vissa sektioner med möjlighet att sitta åt två håll. Pulverlackerad i kulör likt cortenstål, alt. mörkt grafitgrå kulör enl. Göteborg stads policy för Stadens färg. (bildkälla: urbidermis.com)

Växtkoncept

Träd i rak trädrad med ett mellanstort/stort träd. Arten ska ha en tydlig prydnadskaraktär med blomning/bladform eller höstfärg.

Minst 1 meters frirum mellan ytterkant träd och fasad måste uppnås. Träden måste fungera med hänsyn till framkomst för trafik- och driftfordon. Om det krävs för trafik- och driftfordon stammas träden upp till en fri höjd på 4,7m mot körbana. Mot gångbana stammas träden upp till en fri höjd på 3,5m.

Avstånd trädstam till fasad: 4,3m

Det är viktigt att grönskan ges så goda förutsättningar som möjligt med ett växtsubstrat anpassat för bjälklag med en god balans mellan vatten och syre.

Träd

Exemplararter:

Gleditsia triacanthos 'Skyline'- Korstörne (h:7-10m b:5-7m)

alternativt:

Zelkova serrata - Japansk zelkova (h:10-15m b:6-10m)

Buskar och perenner

Utöver träd utgörs gatans grönska av vegetationsöar som bidrar med ytterligare grönska, prydnadsvärde och årstidsvariation. Dessa är planterade med mindre flerstammiga buskträd och solitära blommande perenner och prydnadsgräs ihop med marktäckare och lökplantering.

Vegetationsöarna planteras exempelvis med:

Cornus mas - Körsbärskornell

Koelreuteria paniculata - Kinesträd

Acer palmatum 'Atropurpureum' - Japansk blodlönn

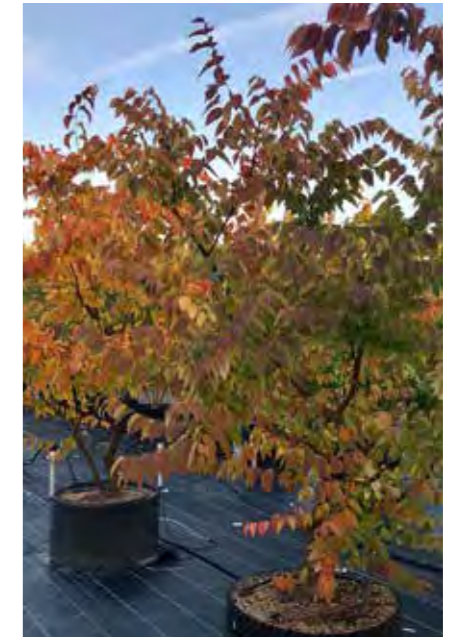
Perenner och gräs som avlöser varandra med prydnadsvärden och blomning under hela säsongen från tidig vår till sen höst.

Lökar såsom tulpaner, narcisser m.fl. bidrar med vårblomning.

Exempel gatuträd



Gleditsia triacanthos 'Skyline'
(bildkälla: tonnersjo.se)



Zelkova serrata
(bildkälla: tonnersjo.se)

Exempel underplantering (vegetationsöar)



Prydnadsgräs
(bildkälla: perenner.se)



Marktäckande blommande perenner
(bildkälla: perenner.se)



Blommande vårlökar
(bildkälla: plantagen.se)



Blommande vårlökar
(bildkälla: plantagen.se)

Exempel buskträd (vegetationsöar)



Cornus mas
(bildkälla: stangby.se)



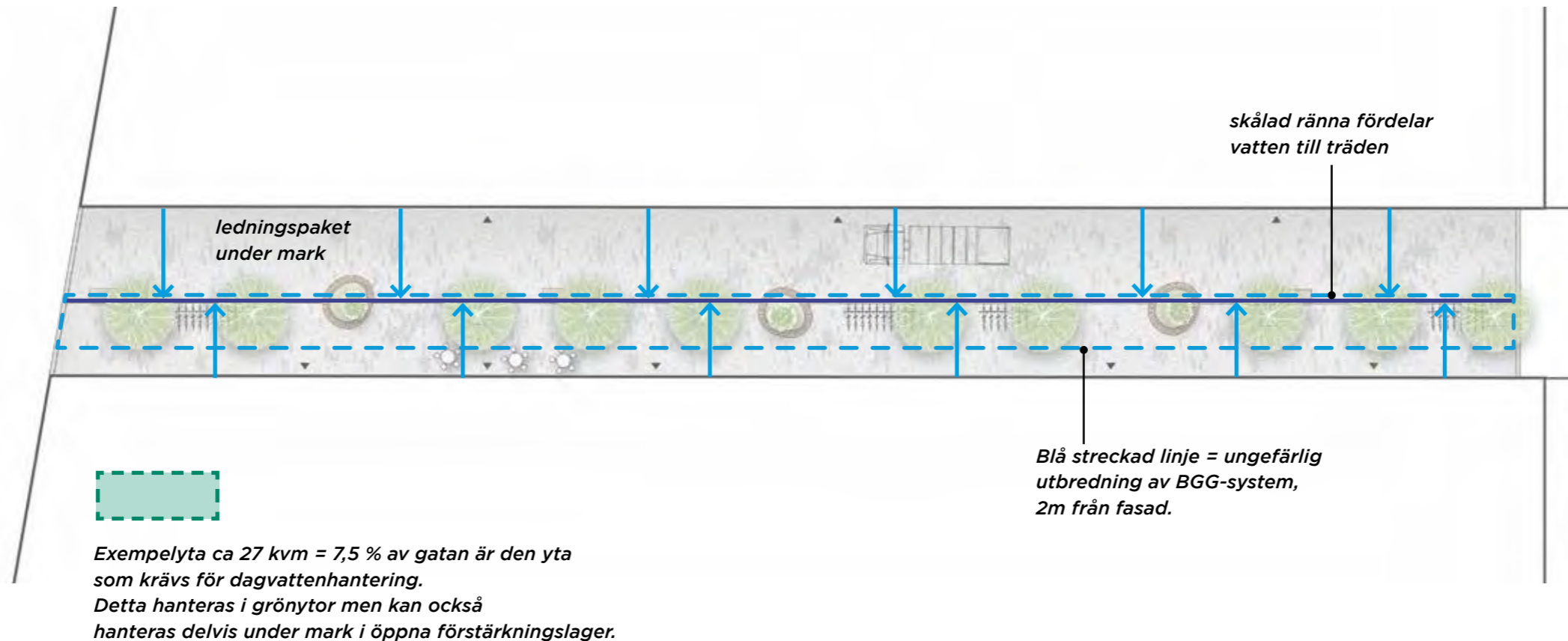
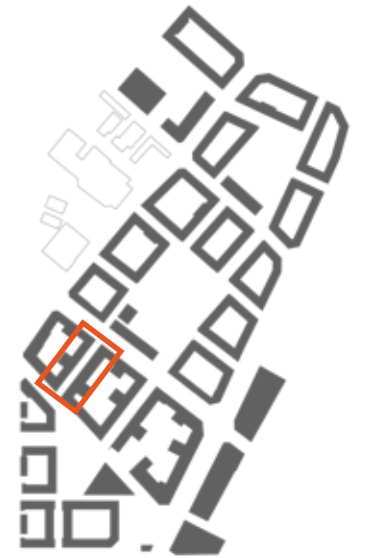
Koelreuteria paniculata
(bildkälla: stangby.se)

Dagvatten- och höjdsättningsprincip

Enligt dagvatten- och skyfallsutredningarna för detaljplan 2 och 3 ska minst 7,5% av gatans totala yta utformas för att hantera dagvatten. I denna gata finns inga grönytor men dagvatten kan ledas ner i trädgaller försedda trädgropar och sedan hanteras under mark i sk öppna förstärkningslager (BGG-system). Trädgaller gör att jorden ej packas samtidigt som de skapar en tillgänglig yta. Vatten kan magasineras här under lång tid och även vara en resurs för växtmaterialet under torka.

Höjdsättning

Gatan har en bredd på 12m. Under den västra sidan av gatan (ca 6,5m) finns ett ledningspaket. Den östra sidan av gatan (ca 5,5m) byggs upp med BGG-system. Gatan lutar med tvärlutningar på 1,5% mot en skålad ränna som leder vattnet till trädens sammanhängande växtbädd. Dagvatten kan även ledas ner i det öppna förstärkningslagret. Den skålade rännan kan vara täckt om det krävs för fullgod tillgänglighet.



Belysning

Ljuset i de lila stadsrummen är inbjudande och karaktärsskapande. Man ska på avstånd se att det är stadsdelens handelsgator. Swedenborgsgatan förses med linspänd belysning monterad på fristående, väldesignade stolpar. En linspänd lösning gör att ljuset enkelt kan fördelas över det breda gaturummet samtidigt som stolparna ger struktur och tydlighet till rummet. Den linspända belysningen skapar även ett visuellt tak som ger en ombonad känsla till en miljö som annars kan upplevas storskalig.

Gatan mellan Kv 57 och 58 förses också med linspänd belysning för att hålla samma karaktär men med fasadspända linor för att frigöra markytan från stolpar och fundament.

Gatan mellan Kv 58 och 59 ingår i det gröna promenadstråket och belyses därför enligt samma principer, med bland annat den anpassade lyktan för Backplan som återfinns genom hela promenadstråket.

Vid väl utvalda platser integreras ljus i konstruktioner, tex i bänkar, sittmöbler och paviljonger. Ljus från fastigheternas entréer bidrar till ljusmiljön på gatan. Lila stadsrum ska ha en högre ljusnivå än gröna och gula stadsrum och vara välbelyst. Gatorna ska upplevas trygga och det ska vara enkelt att se människor som vistas på gatan.

Det är av stor vikt att belysning av allmän plats samordnas med fastighetsägare så att hela gaturummet får en välfungerade belysning.



(bildkälla: Projektteknik Ljus)

Belysningsprinciper Swedenborgsgatan och gata kv 57/58:

- » Gatubelysning på lina
- » Integrerad belysning (begränsad omfattning)
- » Belysning på grönska (begränsad omfattning)

Projekteringsförutsättningar Swedenborgsgatan och gata kv 57/58:

- » Typ av belysningsklass - C-klass
- » Spännstolpe 6-7m
- » Fyrkantig form
- » Kulör - corten/gjutjärn, alt grafitgrå enl. Göteborgs stads policy
- » Armatur - tät kupa



(bildkälla: Ljusdesign Light Bureau, foto Johan Wedenström)

Belysningsprinciper gata kv 58/59 (promenadstråk):

- » Gatubelysning på lina (samma armatur som övriga promenadstråket)
- » Integrerad belysning (begränsad omfattning)
- » Belysning på grönska (begränsad omfattning)



(bildkälla: Ateljé Lyktan)

Belysning



Sektion Swedenborgsgatan nordvästra delen skala 1:100 (A3)



Röda stadsrum

De röda stadsrummen speglar områdets urbanitet med en hög befolkningstäthet, aktiva bottenvåningar och ett fungerande samspel mellan trafik och vistelseytor.

Översiktsbild över de röda stadsrummen.

Gestaltungsprinzip - plan och sektion

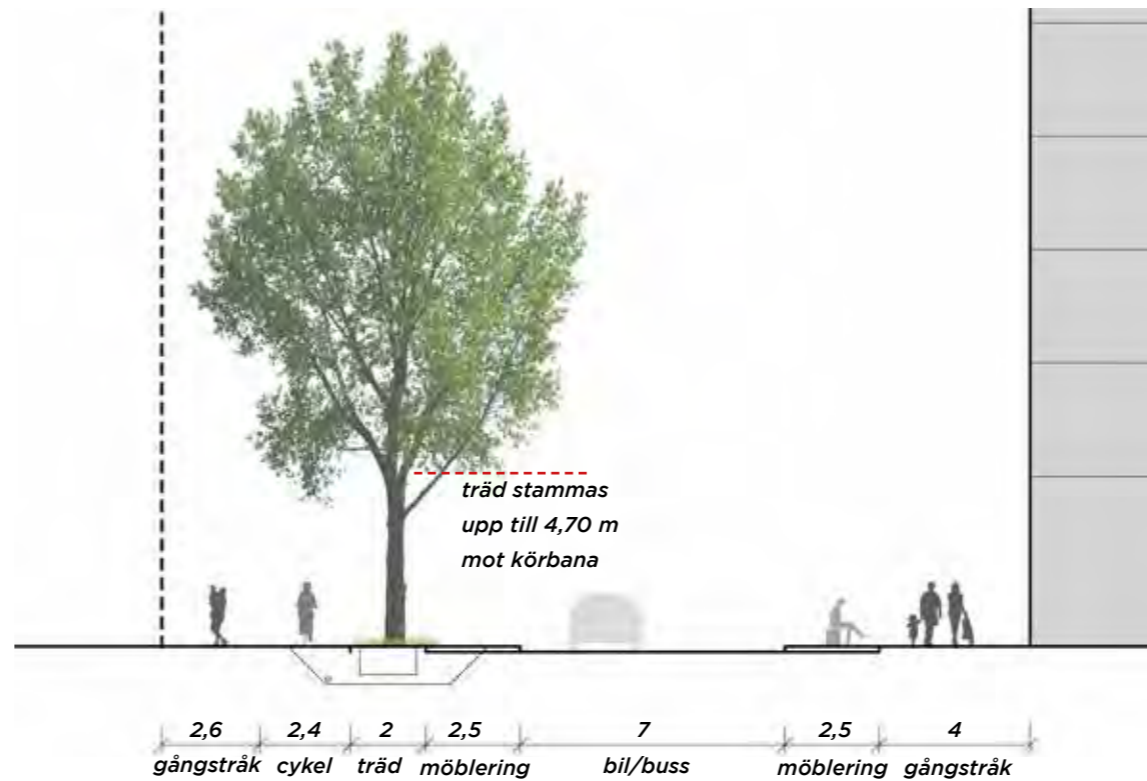
De röda stadsrummen är områdets huvudgator och huvudstråk för genomfarts-, kollektiv- och cykeltrafik. Utformningen ska kommunicera en tydlig zonindelning mellan olika trafikslag och det ska finnas regelbundna möjligheter för gående att korsa trafikstråken. Gaturummen får en stadsmässig karaktär med strikta trädrader som ger tydlighet och rytm till kvarteren. De röda stadsrummen har en tydligt offentlig karaktär och får en ordnad och mer stram utformning enligt konceptets skala mellan stramt/ordnat - vilt/fritt.

Stadsrummen får ett gemensamt uttryck genom en sammanhållen möblering, val av utrustning och material. Markbeläggningen på röda gator består i huvudsak av Göteborgsplattan som även återkommer på andra gator i stadsdelen. Mönsterläggningen skiljer sig dock genom att den är mer strikt och enkel på röda gator.

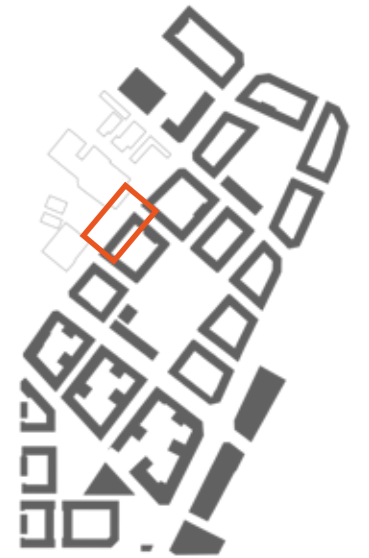
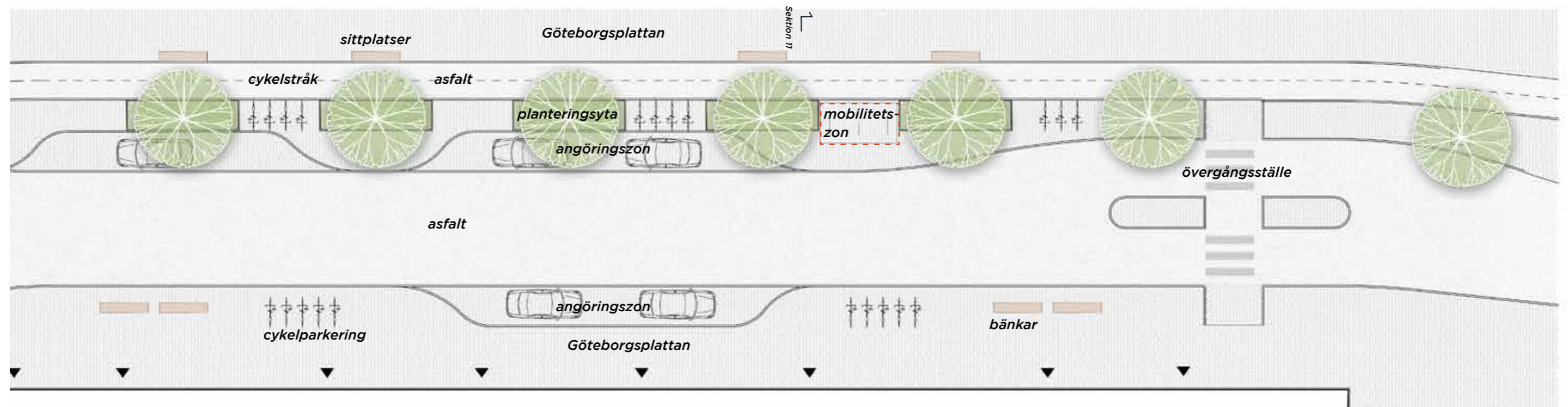
Trädraden bidrar till en mänsklig skala i gaturummet och skapar en gräns mellan gående/cyklister och biltrafiken. Mellan träden finns plats för cykelparkering och andra funktioner såsom mobilitetszoner. På båda sidor om körbanan finns angöringszoner. Där utrymme finns ska trädraden ligga separat från angöringszonen. Sittplatser behöver ordnas på regelbundet avstånd. Där utrymme finns bör de placeras mellan gång- och cykelbana, på hinderfritt avstånd från cykelbana. Då uppnås tillgänglighet till sittplatserna utan att man behöver passera cykelbanan, samtidigt som det ges utrymme för naturligt ledstråk längs fasad.

Dagvattenhantering från allmän plats hanteras genom att dagvattnet avvattnas till planteringsytorna där vattnet renas.

För att minska risken för olyckor markeras cykelbanorna tydligt med avvikande markmaterial i asfalt enligt teknisk handbok. Se vidare under Markbeläggningsprincip.



Sektion 11. Skala 1:200 (A3)



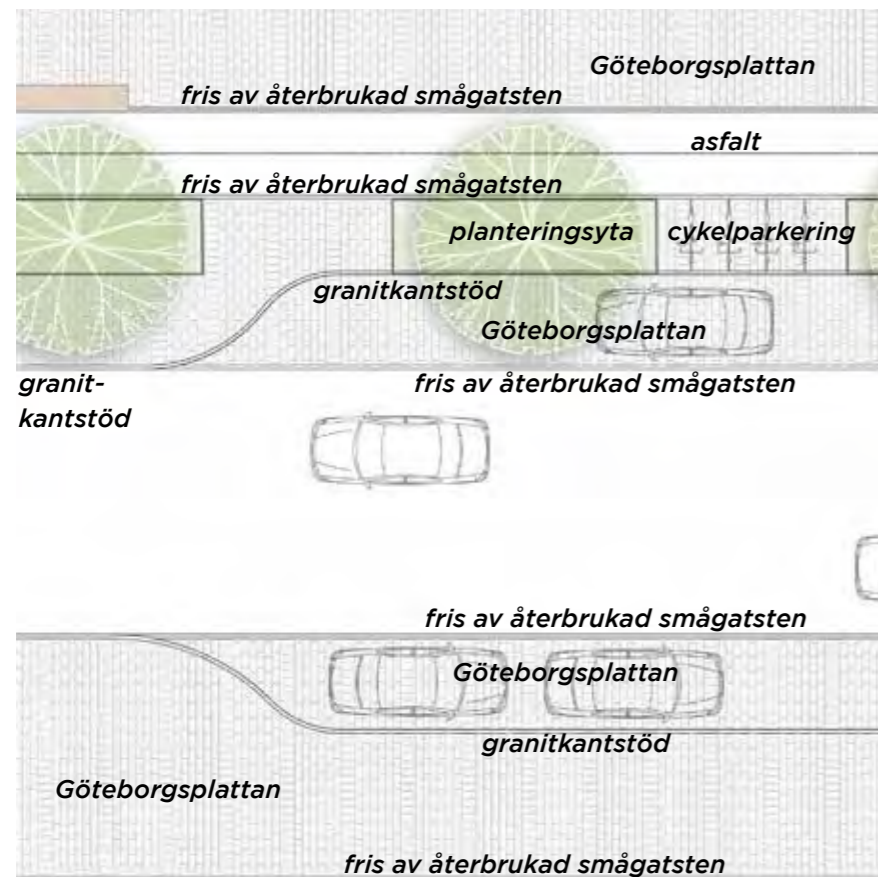
Markbeläggningsprincip

Deltavägen och Leråkersgatan får en markbeläggning bestående av Göteborgsplattan, dock med ett annat enklare och mer regelbundet/ strikt mönster än de mer småskaliga inre gula och gröna stadsrummen. Här används bara en dimension av plattan och mönsterläggningen är mer homogen.

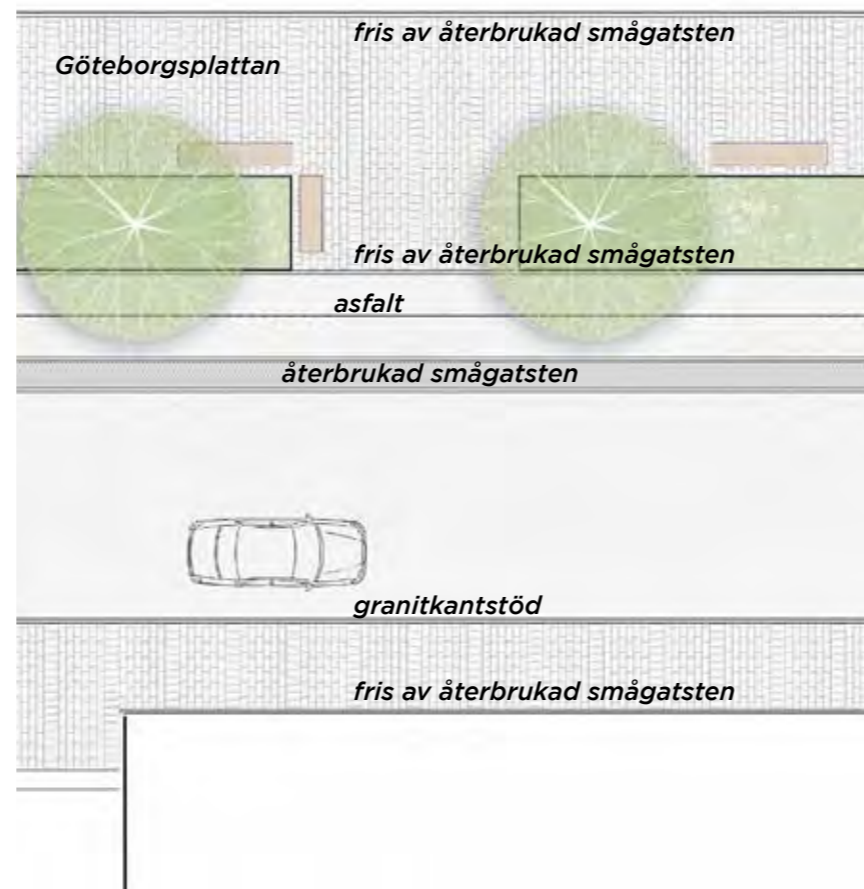
Smala friser av återbrukad smågatsten är ett återkommande inslag som hanterar olika möten. Friserna läggs intill fasadliv och som avgränsning mellan olika ytor. Detta ger en mer omhändertagen känsla och den återbrukade stenen är en detalj som ger patina.

Cykelbanan får en funktionell asfaltsyta enligt Teknisk handbok som också tydligt skiljer sig från gångbanan. En fris av en enkel rad av återbrukad gatsten tar om hand mötet mellan betongsten och asfalt. Friser av smågatsten där korsande gångrörelse sker ska vara sågade och krysshamrade.

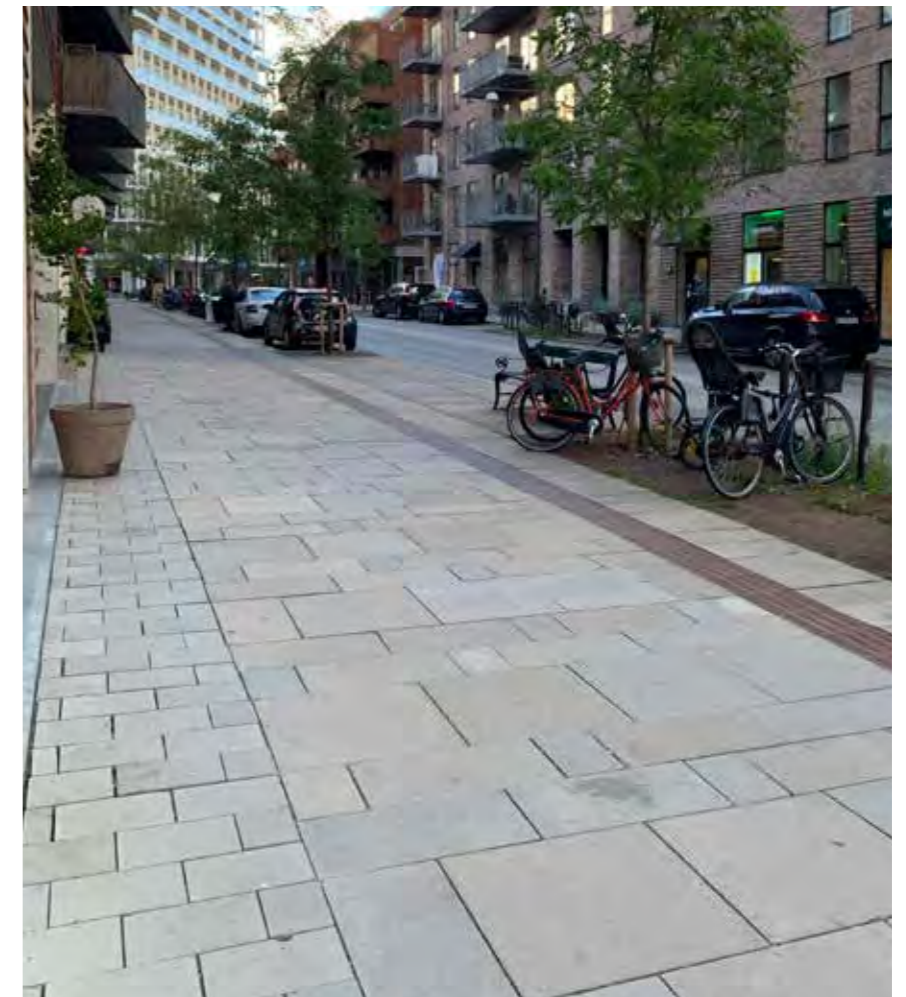
Längs Leråkersgatan får remsan mellan cykelbanan och körbanan en beläggning av smågatsten.



Deltavägen markbeläggningsprincip, skala 1:200 (A3)



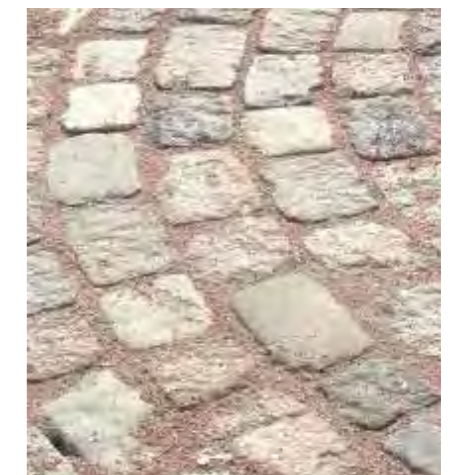
Leråkersgatan markbeläggningsprincip, skala 1:200 (A3)



Referensbild för Göteborgsplattan, som tas fram i flera variationer av format/storlek och med en fin färgskala med skiftningar i pigmentet, exempel från Nordhamn i Köpenhamn. Markbeläggningsprincipen fungerar bra ur tillgänglighetsperspektiv.



Plattans infärgning ska göras med likartade men olika varmgrå kulörer för att skapa skiftningar som ger variation.



Fris av återbrukad smågatsten från Göteborgs stads lager. Kan efterbehandlas och sågas och krysshamras för återbrukad sten i ytor som ska vara helt släta för hög tillgänglighet.

Markbeläggningsprincip

Backavägen kommer bli en av de viktigaste huvudgatorna i stadsdelen med spårväg och busstrafik. Det är också en viktig handelsgata med butiker och verksamheter på bottenplan. Parkeringsfickor med korttidsparkering längs gatan gör det lätt att stanna till med bil för snabba ärenden.

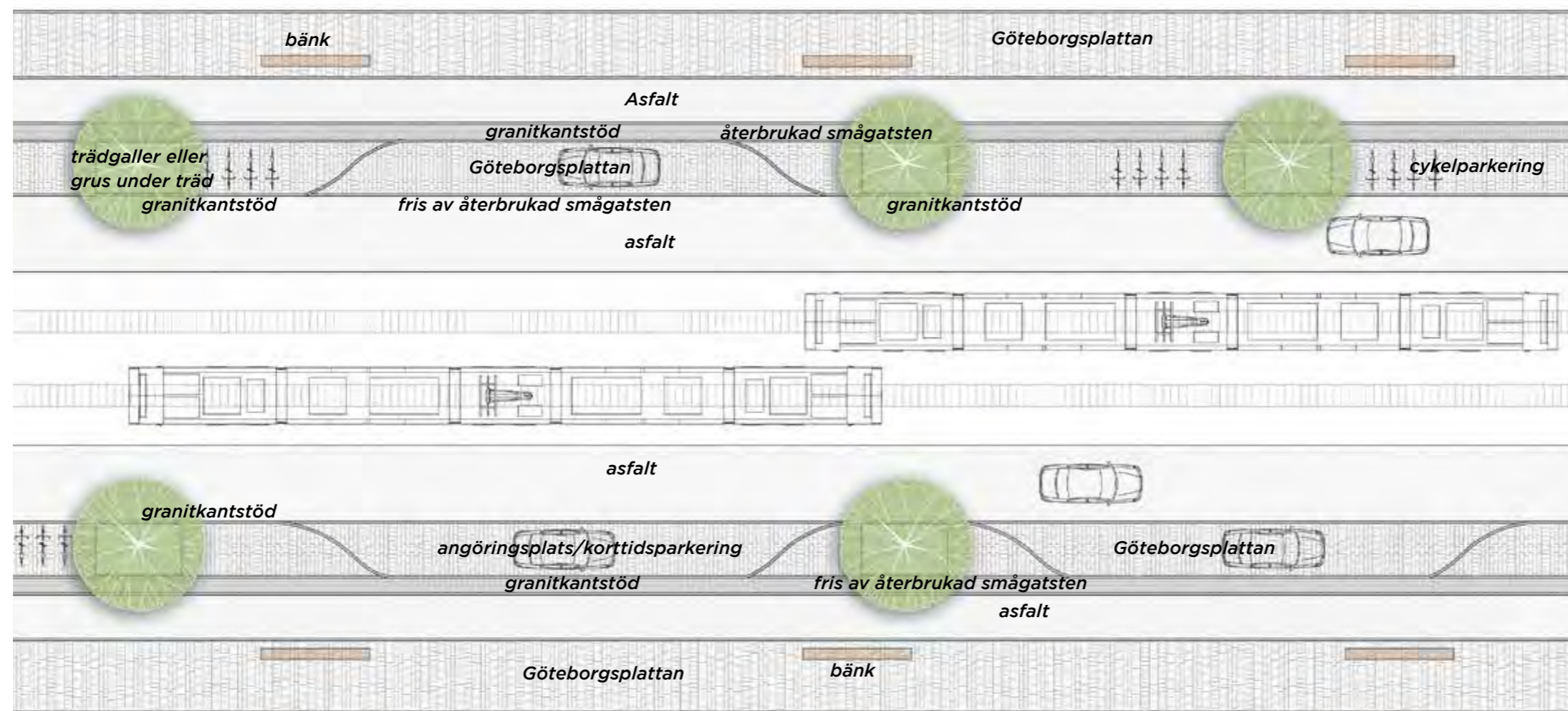
Utformningen ska tåla hårt slitage med ett högt flöde av människor och fordon samtidigt som gaturummet ska bli tilltalande framförallt för de gående. De olika trafikslagen får en tydlig zonindelning för att minska risken för konflikter mellan exempelvis gående och cyklister.

Uppstamade stora träd eftersträvas som tar ner skalan på gatan och skapar ett intimare gaturum samtidigt som trädraderna bidrar med tydlighet och välbehövlig grönska.

Gångytor, angöringsytor samt ytor som inte är cykel-, eller körbana får en beläggning av Göteborgsplattan. Backavägen får ett beläggningsmönster bestående av två olika format för ett mer detaljrikt mönster. Friser av smågatsten och kantsten av granit återkommer som på övriga röda gator. Friser av smågatsten där korsande gånggrörelse sker ska vara sågade och krysshavrade. För att lyfta Backavägen ytterligare som huvudgata kan en inblandning av natursten läggas till vid t.ex. entéer eller vid mindre platsbildningar. Vid Hjalmar Brantingsplatsen föreslås platsens gestaltning få färga Backavägen med sina material och mönster.

Körbanor respektive cykelbanor beläggs med asfalt och remsan mellan cykelbana och angöring får en beläggning av smågatsten.

- Backavägen är under fortsatt utredning och det är klarlagt att en bredare sektion behövs för att få in två trädrader i kombination med ledningspaketen under mark och spårvägen. Här illustreras två trädrader vilket är aktuell planeringsinriktning.
- Där dubbla trädrader med större träd visar sig omöjligt, föreslås komplettering med annan vegetation i form av buskträd, låga buskar och perenner.



Backavägen markbeläggningsutsnitt, skala 1:250 (A3)

Material och möblering

Möbleringen av Deltavägen och Leråkersgatan är lika som i gröna och gula stadsrum. Här föreslås en stomme av en stilren och flexibel möbelserie med bänk eller soffa med arm- och ryggstöd, exempelvis Cosi från Hitsa eller en likvärdig produkt. Möbeln ska vara tillverkad i ett material som ger "värme" till gaturummet och har en sittyta i massivt trä. Sittmöblen har en stomme och detaljer av stål vilket ger ett lätt intryck. Soffan monteras genom nedgjutning i mark. Stålstommen pulverlackeras i en mörkt grafitgrå kulör (NCS S8500-N) enligt Göteborgs stads policy för Stadens färg. Belysningsstolpar och cykelpollare pulverlackeras i samma kulör som soffan. Markgaller i gjutjärn.

Längs Deltavägen möbleras båda sidor av gatan med sittmöbler där tillräckligt med utrymme finns på gångbanorna. Längs Leråkersgatan förläggs möbleringen till den bredare nordöstra sidan av gatan intill träd och planteringar för att skapa bra sittplatser med utsikt och skydd i ryggen.

En stålkant omger alla planteringsytor i de röda stadsrummen. Det är viktigt att stålkanten har en tillräckligt tjocklek för att hålla formen i denna miljö.

Som en av stadsdelens viktigaste handelsgator får Backavägen en lite högre stadsmässig karaktär än övriga Röda stadsrum vilket följs upp i möblering och mönsterläggning. Gatan ska upplevas robust och omhändertagen. Längs Backavägen placeras en för gatan specifik och robust sittmöbel med en hög kvalitet och flexibel i funktion, exempelvis Royal från Hitsa, eller en likvärdig produkt. Möbeln ska vara långsträckt och kunna förses med ryggstöd och armstöd. Den har en sittyta i trä med ett ryggstöd på en del av bänken. Underdelen är av betong. Möbeln har en dubbel bredd så att man kan sitta på den från två håll. Robustheten medför att möblen också fungerar som en tydlig avdelare mellan cykelbana och gångbana. Detta behövs då gångbanan är relativt smal för gatans storlek. Övrig möblering/utrustning är lika som i övriga röda stadsrum.

Där Backavägen möter andra viktiga stadsrum förlägs gatan färgas av dessa och därmed få en variation i detaljer längs gatan. Viktigast är mötet med Hjalmar Brantingsplatsen längst söderut och möbleringen av platsen kan omfatta även Backavägen.

Det är viktigt att även tillkommande nyttobyggnader, såsom transformatorstationer, elskåp etc får en omhändertagen formgivning med material som tillför något till stadsrummen. Val av fasadmateriäl och form på dessa mindre byggnader bör samordnas med gestaltningen av den omkringliggande offentliga miljön.



Bänk "ROYAL" från Hitsa. Robust och elegant bänk för Backavägen med flexibel design (bildkälla: hitsa.se).



Soffa "COSI" från Hitsa med arm- och ryggstöd. Finns även i flexibel utformning som bänk, se utformning gult och grönt stadsrum. Gäller här Deltavägen och Leråkersgatan (bildkälla: hitsa.se).



Trädgaller "DOCK-LINE" från GH FORM. Galler i gjutjärn och ram av stål. Deltavägen, Leråkersgatan och Backavägen (bildkälla: ghform.se).



Cykelpollare "LUX" från Cyklos. Pollaren kan fås med eller utan belysning. Varmförzinkad och pulverlackerad i NCS-kulör lika övriga möbler på gatan. Deltavägen, Leråkersgatan och Backavägen (bildkälla: cyklos.se).

Växtkoncept

De röda stadsrummen får en stram växtgestaltning med klassiska trädrader där träden generellt är av samma art och står med jämnt avstånd från varandra. Trädraderna tydliggör gatustrukturen och ger tyngd åt viktiga stråk. Samtidigt hjälper träden till att minska skalan på gaturummet och skapar en mer tilltalande miljö att vistas i.

Träd

Avstånd till fasad varierar längs olika sträckor på gatorna. Minst 1m frirum mellan ytterkant träd och fasad måste uppnås. Träden måste fungera med hänsyn till framkomst för trafik- och driftfordon. Om det krävs för trafik- och driftfordon stammas träden upp till en fri höjd på 4,7m mot körbanan. Mot gångbana stammas träden upp till en fri höjd på 3,5m.

Karaktär: För att åstadkomma en mer varierad stadsdel används olika arter på olika gator. Träden står med ett avstånd på 12 meter från varandra.

Deltavägen planteras med en resistent Alm-sort (Ulmus 'Rebona')
Leråkersgatan kantas av Flickbladig gråal (Alnus incana 'Laciniata')
Backavägen föreslås få en trädrad bestående av Kärrek (Quercus palustris)

På norra delen av Backavägen inom DP1 som ej ingår i detta gestaltungsprogram föreskrivs en sammansättning av följande trädarter: Acer x freemanii 'Autumn Blaze', Alnus incana 'Laciniata' och Zelkova serrata 'Green Vase'. Dessa kompletteras med Quercus palustris inom DP2 och DP3.

Där dubbla trädrader med större träd visar sig omöjligt, föreslås komplettering med annan vegetation. Buskträden kan bestå av olika arter såsom kopparlönn och häggmispel och behöver inte placeras med jämna avstånd inom planteringsytan.

Buskar och Perenner

På Deltavägen och Leråkersgatan finns planteringar under träden, vilket saknas på Backavägen där träden står under trädgaller.

Under träden planteras tåliga och lättskötta växter som ytterligare bidrar med grönska till gatorna. Växterna ska utgöras av arter som fungerar i regnbädd med biokol. Om det krävs ur dagvattenhänseende kan planteringsytorna vara nedsänkta.

Planteringen består av en variation av olika låga, marktäckande buskar, gräs och perenner. Buskar och perenner ska bilda tydliga ruggar/tuvor alt vara marktäckande för att skapa helt täta bestånd. Buskar och perenner ska kunna tåla en ordentlig trädskrona över sig.



Ulmus 'Rebona'
(bildkälla: wikipedia.se)



Quercus palustris
(bildkälla: google.se)



Alnus incana 'Laciniata'
(bildkälla: fotodendron.se)



Amelanchier x grandiflora
'Robin Hill' (buskträd som kan komplettera trädrad om dubbla trädrader ej är möjligt)
(bildkälla: meadowfarms.com)



Acer griseum (buskträd som kan komplettera trädrad om dubbla trädrader ej är möjligt)
(bildkälla: wextwerk.se)



Exempel på nedsänkt biofilter för dagvattenhantering och brunn i gatan (med sandfång) som leder in vattnet i ytan av biofiltret. Staket kring planteringar fungerar om dessa är avskilda från körbanan med kantsten. Under träden planteras marktäckande buskar, gräs och perenner. Arter som klarar en ordentlig trädskrona över sig föreskrivs (bildkälla: Stockholms stad).

Dagvatten- och höjdsättningsprincip

Planen nedan visar en principiell hantering av dagvatten på ett utsnitt av Deltavägen. Dagvatten leds via brunnar till planteringsytor och vatten fördelas ut till en sammanhängande växtbädd där vattnet renas.

Ett BGG-system med öppet förstärkningslager sträcker sig 2 m från fasad och fram till körbanan på den sida av gatan där träden står. BGG-systemet genererar en sammanhängande växtbädd under mark för träden och inkluderar minst 3,3m i bottenbredd med makadam 32-64 uppblandat med biokol, pimpsten och grönkompost enligt typsektioner J3:E och J3:G i Teknisk handbok.

Samma princip för dagvattenhantering tillämpas även på Leråkersgatan.

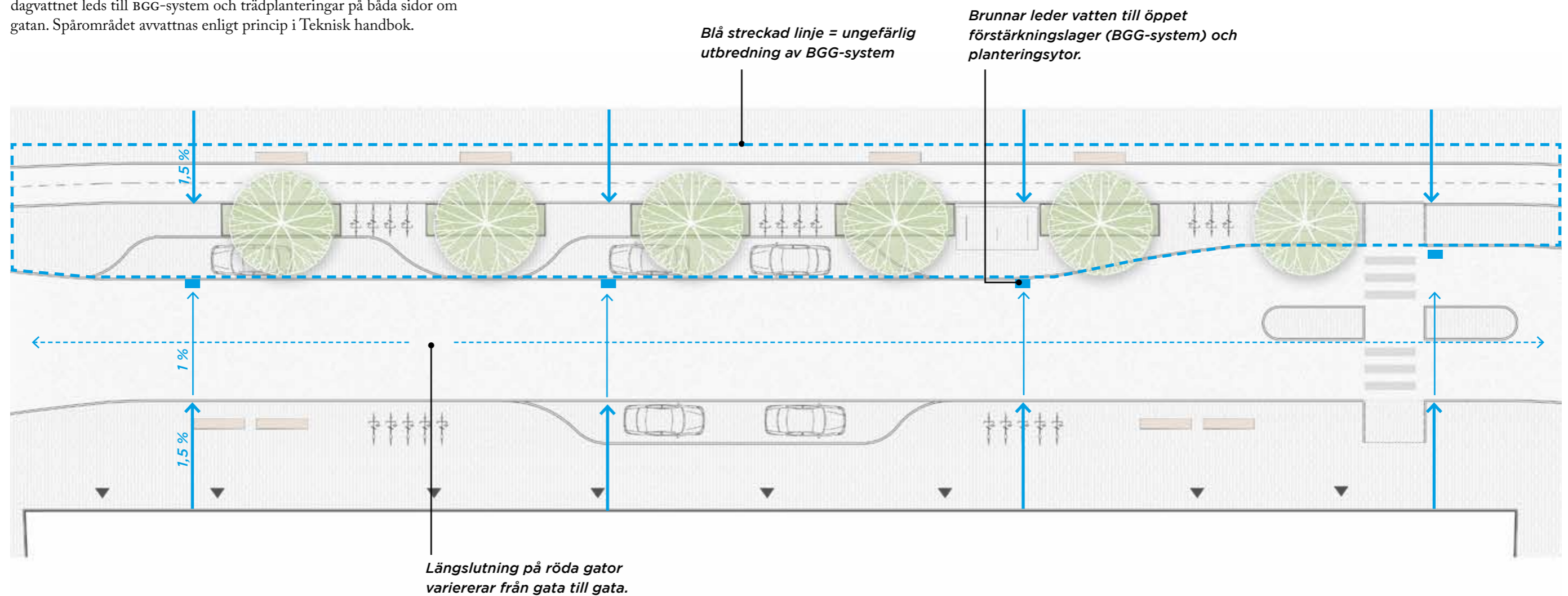
Samma princip tillämpas på Backavägen men en dubbelsidig lösning där dagvattnet leds till BGG-system och trädplanteringar på båda sidor om gatan. Spårområdet avvattnas enligt princip i Teknisk handbok.

Höjdsättning

Gatan utformas med ensidigt sidofall mot brunnar som leder dagvatten till en sammanhängande växtbädd och BGG-system för fördröjning och rening. Gångbanor ska ha en lutning på 1,5% enligt Teknisk handbok.

Förutsättningar:

Om vegetationsytor tillkommer på östra sidan av gatan kan en annan höjdsättningsprincip tillämpas med bomberad köryta som leder dagvatten till vegetationsytor på båda sidor.



Belysning

Belysningen i de röda stadsrummen är funktionellt och stramt. Skalan är högst vad gäller stolphöjder i Backaplan. Stolplaceringar är av stor vikt för att framhäva riktningar och zoner. För att ge välbelysta gator och stråk används dubbelsidigt placerade stolpar med dubbla armaturer per stolpe, avsedda för olika höjdskalor.

Belysningsprinciper

- » Gatubelysning på stolpe

Projekteringsförutsättningar

- » Typ av belysningsklass - M-klass & P-klass
- » Stolphöjd 7-8m
- » Avtrappad stolpe
- » Kulör - mörkt grafitgrå (NCS S8500-N)
- » Armatur - halvfärisk form med tät kupa



(bildkälla: Signify, foto Claus Løgstrup)



(bildkälla: Fagerhult, foto Jansin & Hammarling)



Sektion Backavägen skala 1:200 (A3)

Princip för möten mellan stadsrum

Gestaltungsprinzip - möten

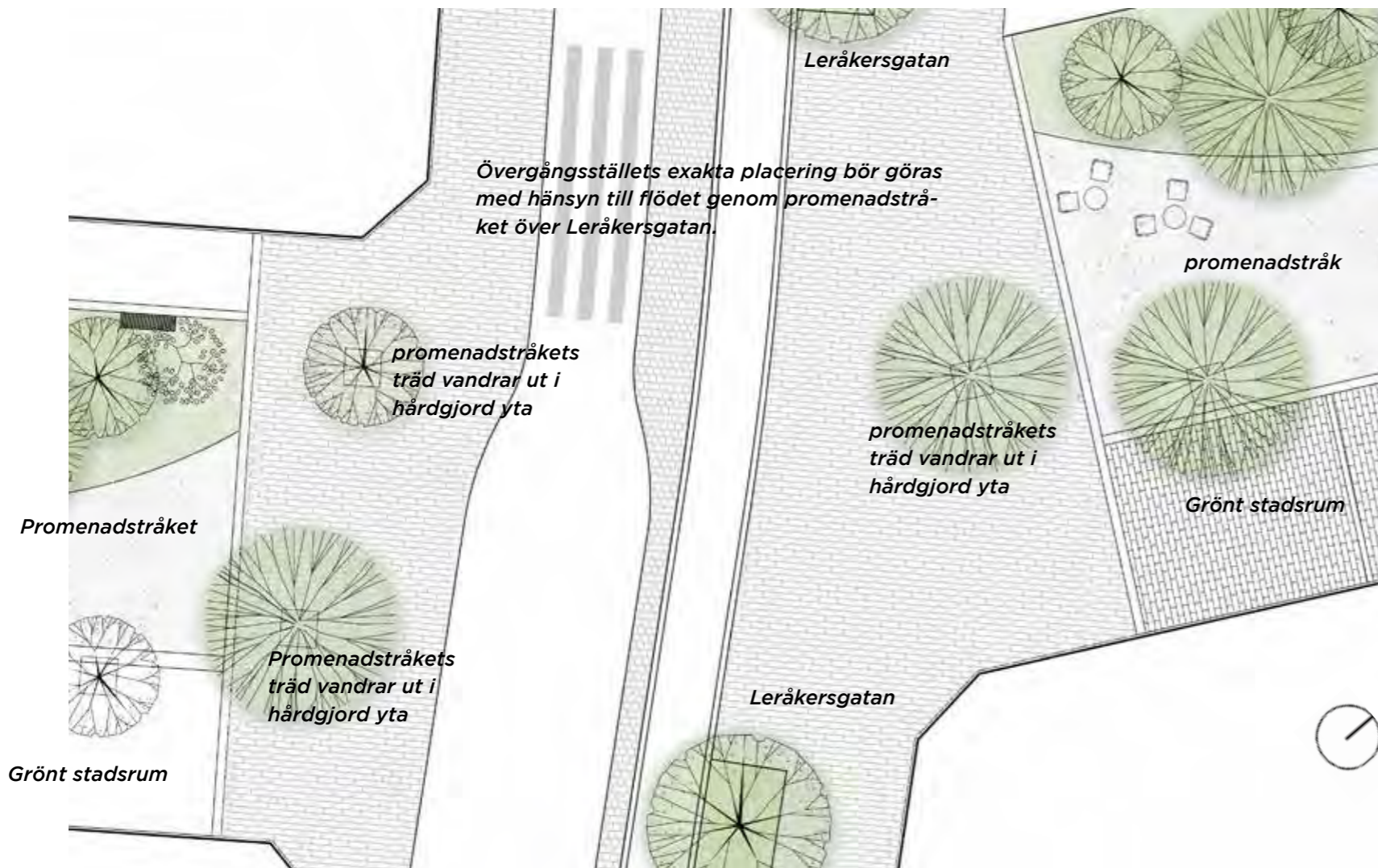
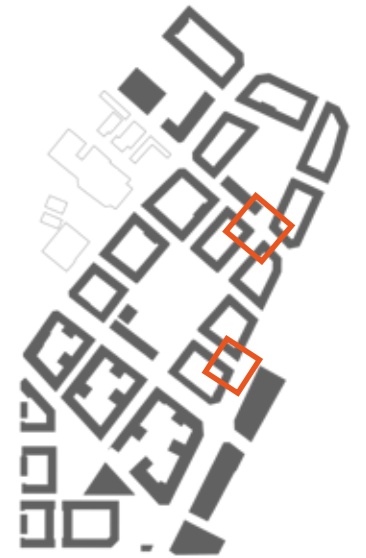
Rött stadsrum möter promenadstråk

Det röda stadsrummets markbeläggning breder ut sig och skapar platsbildningar där gata och promenadstråk möts. Träd från promenadstråket av andra arter än gatans vandrar ut på hårdgjord yta och knyter ihop och aviserar promenadstråket i korsande gata. Längre sammanhängande planteringsytor finns under träden längs Leråkersgatan. Träden bidrar till att skapa rumslighet och platsbildningar på gatan. Övergångsställets exakta placering bör göras med hänsyn till flödet genom promenadstråket över Leråkersgatan.

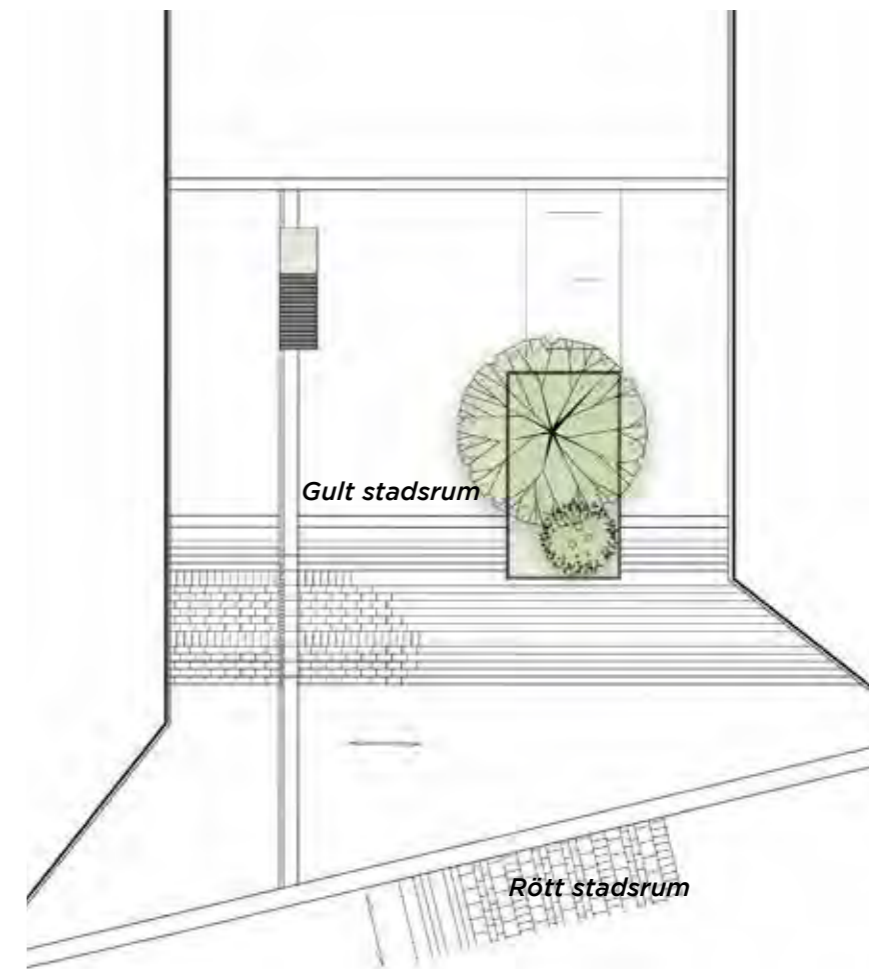
Gång- och cykelbanor på röda gator är genomgående vilket ger prioritet för fotgängare och cyklister mot korsande bilar. Naturligt ledstråk följer friser. Friser av smågatsten där korsande gångrörelse sker ska vara sågade och krysshamrade.

Gult stadsrum möter rött stadsrum

Mötet mellan gestaltungsprinzip för röda och gula stadsrum sker i linje med röd gatas riktning och överordnad fasadlinje. Mötet i markbeläggningen utgörs av en bred tydlig fris av betongmarksten. I övrigt möts gul gatas beläggningsprincip och röd gatas beläggning på var sida om frisen. Naturligt ledstråk följer friser. Friser av smågatsten där korsande gångrörelse sker ska vara sågade och krysshamrade.



Planutsnitt visar mötet mellan Leråkersgatan och promenadstråket.



Planutsnitt visar ett principiellt möte mellan gult och rött stadsrum.

Planer skala 1:200 (A3)

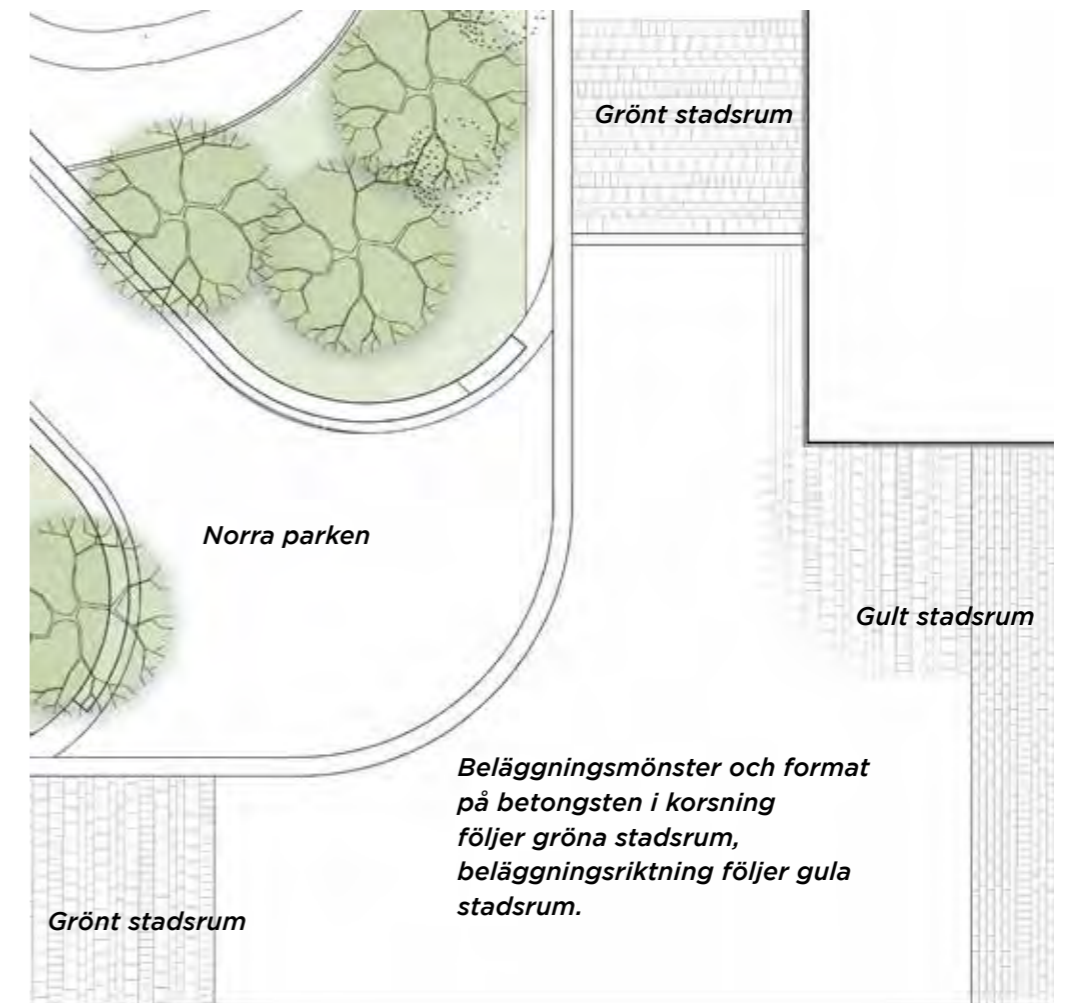
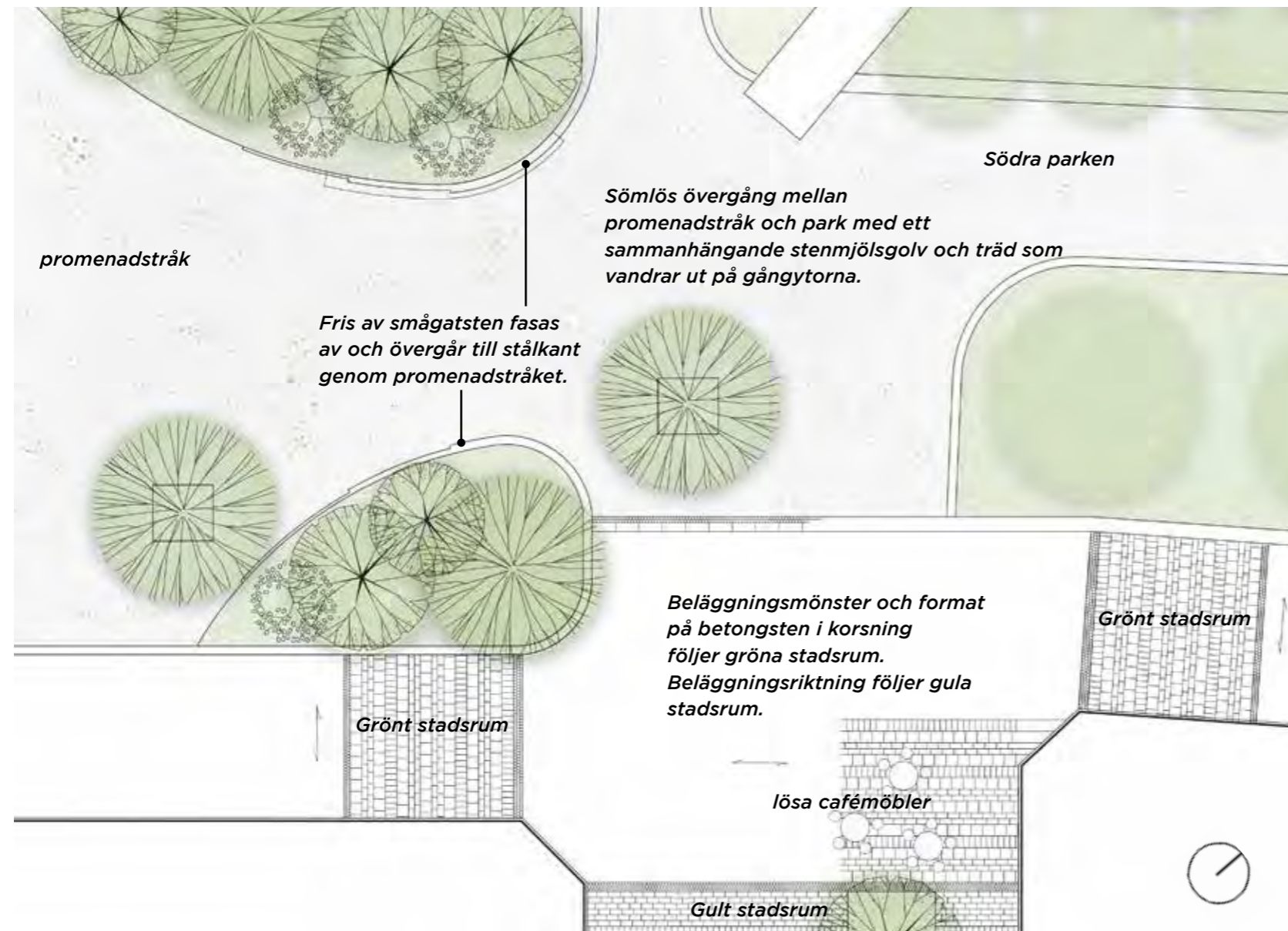
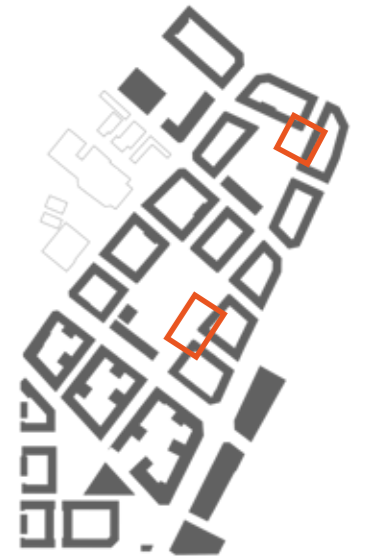
Gestaltungsprinzip - möten

Promenadstråk möter park samt gult och grönt stadsrum

Mötet mellan promenadstråket och den södra parken hanteras så att parkens form och radier känns igen i de mötande planteringsytorna i promenadstråket. Parkens friser av smågatsten runt planteringarna följer med en bit in i promenadstråket, de fasas av och möter sedan en stälkant som i övriga promenadstråket. Naturligt ledstråk följer friser/planteringsytornas ytterkant. Stråkets flöde understryks av det

sammanhängande golvet av stenmjöl samt av träden som vandrar ut på gångytorna, flätar samman och skapar små rumsbildningar i mötet.

Korsningarna mellan gula och gröna stadsrum hanteras så att grön gata dominerar och omger hela parken. De gula stadsrummens beläggning skiljer sig från de grönas och dras in en bit på gul gata så att grön gata omfattar byggandernas avfasade hörn. Dock råder de gula stadsrummens beläggningsriktning. Det skapar också en tydlig och öppen entré till parken. Möblering av hörn fungerar beroende på naturliga ledstråk längs fasad samt siktförhållanden och körspår, endast vid lågfartsreglering av grön gata.



Planutsnitt visar en korsning och mötet mellan gult och grönt stadsrum samt den norra parken.

Planer skala 1:200 (A3)

Planutsnitt visar mötet mellan promenadstråket och den södra parken, samt mellan grönt och gult stadsrum.



Kvilleplatsen

Kvilleplatsen blir en viktig och central plats i den nya stadsdelen Backaplan. Här möts Backaplans framtida stadsdelspark (Kvillebäcksparken) och den nya tätbebyggda stadsstrukturen med sina slutna rutnätskvarter och gaturum. Kvilleplatsen är en kollektivtrafiknod med busshållplatser och pendelcykelstråk som passerar.

Bakgrund

Inledning

Kvilleplatsen blir en viktig och central plats i den nya stadsdelen Backaplan. Här möts Backaplans framtida stadsdelspark (Kvillebäcksparken) och den nya tätbebyggda stadsstrukturen med sina slutna rutnätskvarter och gaturum. Det framtida handelsstråket Swedenborgsgatan leder genom området från Hjalmar Brantingsplatsen fram till Kvilleplatsen. Gatan fortsätter sedan sin riktning i nordväst men ändrar helt karaktär och funktion. Kvilleplatsen är en kollektivtrafiknod med busshållplatser och pendelcykelstråk som passerar.

Platsen behöver hantera många olika funktioner och möten. Vad och vem som ges utrymme, och vad som råder över vad på platsen är en viktig frågeställning i gestaltungsprocessen. I Kvalitetsprogrammet version 1.0 betonas särskilt att gång- och cykelrörelse bör prioriteras. Det är viktigt att Kvilleplatsen blir en plats där det ska vara enkelt, säkert och tryggt att röra sig till fots och på cykel. Gestaltningen bör också syfta till att beskriva Kvilleplatsen som plats och ge en tydlig platsidentitet.

Utdrag från kvalitetsprogrammet:

"Kvilleplatsen är placerad i mötet mellan stadsdelsparken och handelskvarteren. Det blir också en korsning mellan två röda gator och ett kollektivtrafikstråk för bland annat stadens stombussar. Detta är en av de mest trafikerade korsningarna i Backaplan. Det är därmed viktigt att jobba aktivt med utformningen så att gående och cyklister inte känner sig nedprioriterade på platsen. Läget mot parken blir en viktig mötespunkt för Backaplan med tanke på västerläget och kvällssolen. Platsen ska tillåtas breda ut sig och ytor skapas för gående och sittande att använda platsen. Kvilleplatsen blir en viktig entré in och ut ur stadsdelsparken och det är viktigt att platsen utformas så att gående välkomnas in i parken. Där många människor vistas så måste alla visa hänsyn." s. 42 i Kvalitetsprogrammet för Backaplan.

- Prioritera platsbildning mot Kvilleplatsen. Parkytorna runt platsen planeras med kiosker och uteservering för att nyttja platsens centrala läge.
- Hastighetsdämpning vid korsningar. Tydliga och breda övergångszoner mellan parkytor och gatorna.
- Utformning som prioriterar gång- och cykelrörelse.
- Stadsdelslekplatsen integreras tidigt i utbyggnaden och placeras på en samlad plats för att undvika spring över gator.

Beskrivning av platsen

GATORNA

Kvilleplatsen är i grunden en trafikskorsning. Deltavägen, en högt trafikerad stadsgata leder mellan park och kvartersstad i nord-sydlig riktning och korsar Swedenborgsgatan och Färgfabriksgränd. Längs Deltavägen finns både busshållplatser och pendelcykelstråk. Även Swedenborgsgatan korsar platsen men i korsningen ändras gatans karaktär. Gatans södra del kommer i det framtida Backaplan utgöra den viktiga handelsgatan; ett bilfritt stråk med affärer och serveringar som landar i Kvilleplatsen. Den norra delen av Swedenborgsgatan blir en bussgata med hållplatsläge för både stadsbussar och stombussar. Förväntad busstrafik kommer vara ca 38 turer per riktning och timme. Det kommer således att bli en viktig bytespunkt/hållplatsläge, och platsen kommer vara utsatt för mycket trafikbuller. Ett pendelcykelstråk leder också förbi platsen från söder till nordväst.

PARKEN

Det ska vara lätt att röra sig in i parken. I Kvilleplatsen finns behov och potential att ta hand om mötet med parken och binda samman den till en helhet genom att understödja gena vägar och utveckla kantzonerna mellan park och gata. Parken fungerar som kontrast och grön oas mot handelskvarteren och den hårdgjorda, trafikerade Kvilleplatsen. Swedenborgsgatan och Färgfabriksgränd skär igenom parken och skapar barriärer men också entréplatser från flera håll. Delar av bussgatan kommer att utformas som en bro över Kvillebäcken. Parken har ett viktigt syfte inte bara som rekreativ oas, utan även som bärare av ekosystemtjänster, med ekologisk strandzon och översvämningsytor närmast bäcken.

PLATSEN

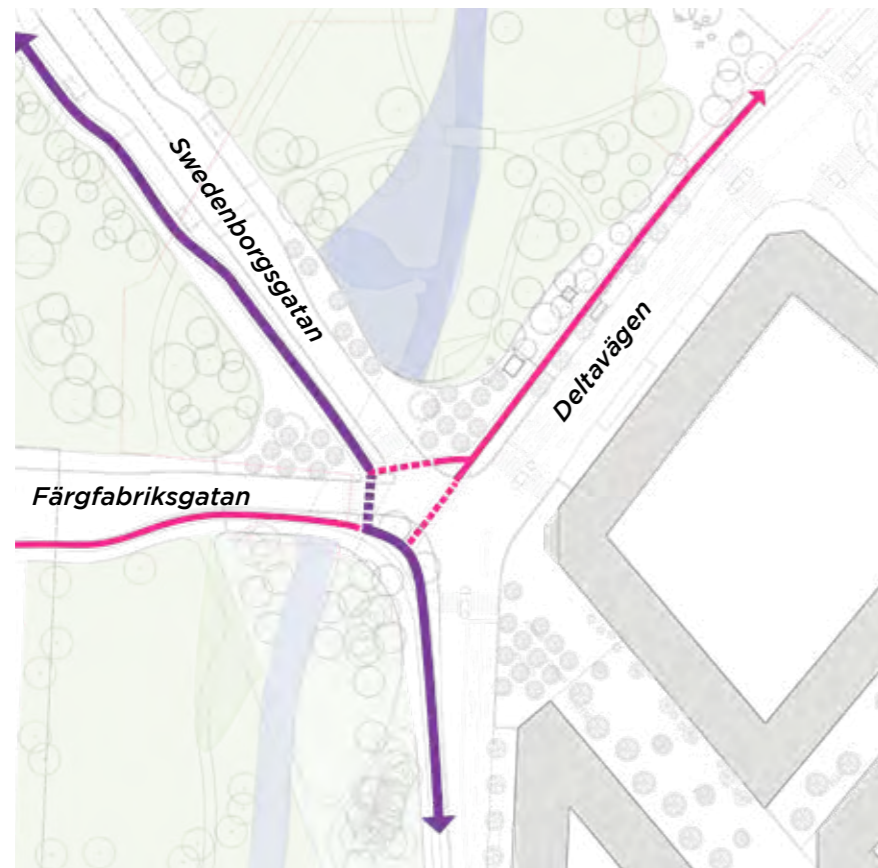
Som utgångspunkt är Kvilleplatsen splittrad och fragmenterad, en högt trafikerad plats. Det är också en nod; en samlingspunkt av funktioner, en plats som många dagligen kommer att passera, på väg till jobbet, som bytespunkt i kollektivtrafik, på cykel och till fots. Det är också en viktig entré till den kommande stadsdelsparken. Det övergripande målet med gestaltningen blir att samla platsen till en helhet, skapa tydliga trygga rörelsevägar för cykel- och gångtrafikanter och ge platsen en egen identitet.

Förutsättningar:

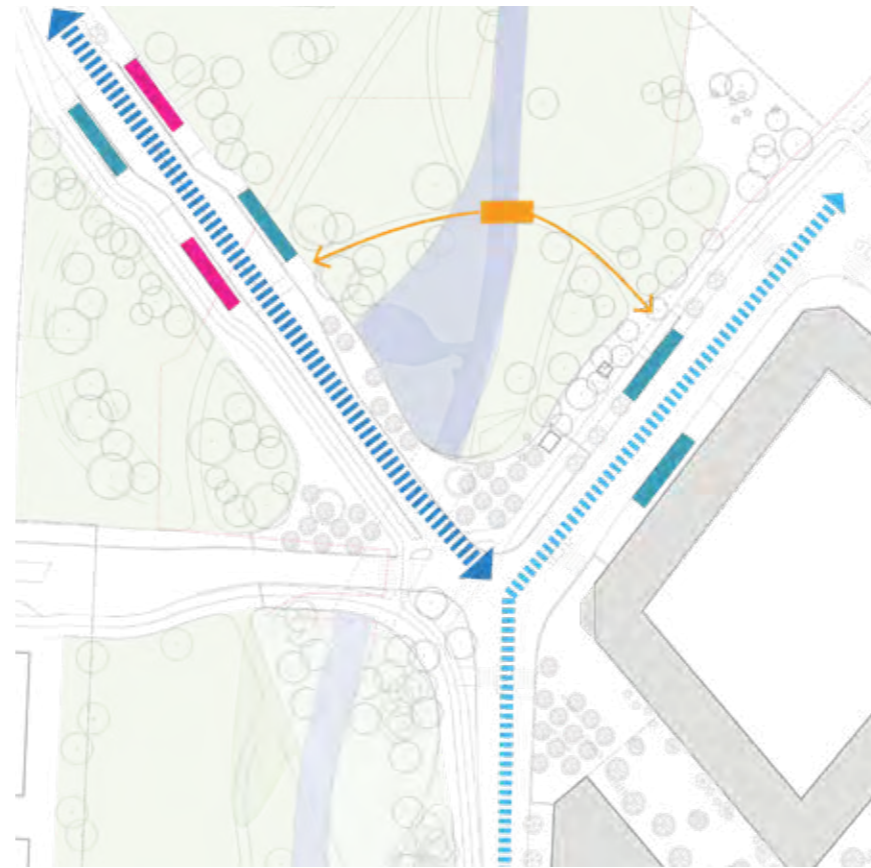
Ett viktigt överordnat syfte med det separata uppdraget för Kvilleplatsen är att få fram ett underlag där gestaltningen har studerats för att kunna sätta rätt gränser i plankartan, (Park/Gata/Torg).

Under arbetsprocessen har parallella utredningar pågått, bland annat läget för pendelcykelstråket. Beslut om stråkets läge har inte fattats utan gestaltningen utgår från i dagsläget och senast gällande underlag. Förändringar kan komma att ske i förutsättningarna varefter förslaget behöver bearbetas. Principerna för gestaltningen kvarstår dock.

Stråk, rörelser och entréer



pendelcykelstråk
cykelbana



bussgata
stadsgata med busstrafik
hållplatsläge lokalbuss
hållplatsläge stombuss
befintlig bro, alternativt stråk



gångrörelser
parkmöte
entréer till parken

Cykelstråk

Planen visar cykelstråk/cykelbanor samt planerat pendelcykelstråk. Parallellt pågår en utredning om möjligheten/vinsterna med att flytta pendelcykelstråket till östra sidan respektive gata. Utifrån Kvilleplatsen/flöden/platsbildningar förordas att stråket ligger kvar i ursprungligt läge.

Buss/hållplatser

Busshållplatser enligt trafikförslag (mellangranskning). Bytespunkt mellan hållplatsläge i Deltavägen och hållplatsläge i Swedenborgsgatan. Fördelar/nackdelar med att flytta busshållplats på Swedenborgsgatan söderut, för att minska avstånd i bytespunkt har diskuterats men här förordas att hållplatserna ligger kvar i ursprungligt läge. Vinsterna med flytt är marginella, samtidigt som en förskjutning söderut skulle skapa mer buller från väntande bussar runt Kvilleplatsen. Mareld föreslår att befintlig gångbro över ån behålls.

Gångrörelser/målpunkter

Diagram över gångrörelser och entréer in i parken. Det ska vara tryggt, lätt och upplevelsemässigt varierande att röra sig in och ut och genom parken, mellan busshållplatserna och mellan andra målpunkter. Mikroplatser (sittplatser, utkikplatser, servering etc.) blir viktiga för att Kvilleplatsen ska bli ett stadsrum att vistas i, inte bara passera. I Färgfabriksgatan saknas koppling för att direkt binda ihop parkstråket i nordsydlig riktning. Parkstråkets läge och kopplingen över Färgfabriksgatan är viktig och behöver utredas ytterligare i fortsatt arbete.

Från trafik Korsning till plats

Det övergripande målet för gestaltningen av Kvilleplatsen är att skapa goda förutsättningar för stadsliv. För att Kvilleplatsen ska bli en attraktiv plats för människor att röra sig och vistas på och inte bara en trafikplats har några grundläggande principer/element varit speciellt viktiga i gestaltungsprocessen:

Kantzoner - bjuda in till parken

Det är viktigt att aktivera kantzonerna till parken. Många människor kommer röra sig vid och runt Kvilleplatsen och genom att aktivera kantzonerna, gränsen mellan park och gata, kan värden skapas såsom olika typer av vistelseytor där man stannar upp och även aktiverar rörelser in i parken. Här tydliggörs entréerna till parken. För att lyfta och prioritera gångtrafikanterna på Kvilleplatsen och skapa en känsla av en plats, behöver det skapas flexibla rörelsestråk där man rör sig över ytor, i stället för att bara röra sig längs riktade gångbanor.

Mikroplatser - sociala noder

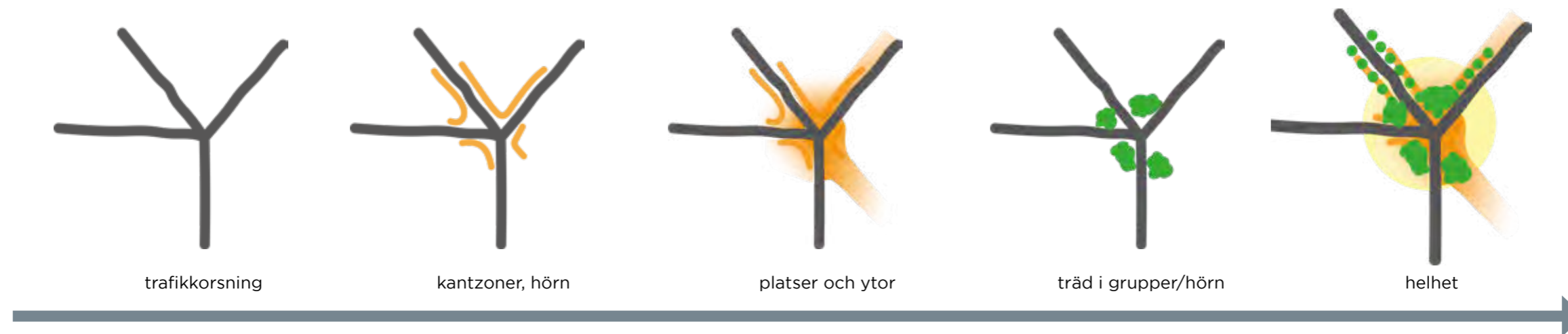
Det behöver finnas ett flertal mikroplatser på Kvilleplatsen där man kan stanna upp, pausa och mötas. I kantzonerna till parken finns en stor potential till mikroplatser. Där kan man hitta lugnare lägen i skugga där man har en god överblick över platsen eller utsikt in i parken. Här kan det även finnas ett utbud för aktiviteter som t.ex. schackspel under träden, boule eller bara bra platser för att sitta och läsa en stund i väntan på bussen. Mikroplatserna kan med fördel samordnas med entrépunkterna in i parken. En mikroplats kan också vara ett avskuret hörn på ett kvarter som ger bättre kopplingar, sikt eller läge för uteservering. Här bör finnas goda lägen för kiosk eller tillfälliga matvagnar.

Träd - strukturgivande och rumsskapande

Träden spelar en viktig roll på platsen, och hjälper till att binda samman platsen till en helhet. På så vis fungerar träden som ett strukturbärande element. Mängden träd har betydelse, då de tillsammans skapar ett krontak, och en upplevelse av sammanhållen grönska. Träden stödjer den mänskliga skalan i ett annars storskaligt trafikrum. Träden skapar också skugga, tar hand om dagvatten och ger rumslighet.

Helhet

För att Kvilleplatsen ska upplevas som en plats samverkar flera gestaltningselement. Ett sammanhållet golv omfattar platsen kring hela korsningen (även på Swedenborgsgatan österut). Träd vandrar ut på ytan som ett strukturbildande element. Kanten mot parken ger karaktär och återkommer på alla sidor med samma form och material, möblering och ljusdesign.



Diagram/illustration: Från trafik Korsning till plats.

Gestaltning - plan

TRÄDEN

Stadsträd har en mängd nyttoaspekter, de bidrar till bättre mikroklimat genom att agera temperaturutjämnare, de minskar risken för värmeöar, hjälper till att bryta vindströmmar, de binder koldioxid och renar luft från partiklar. De tar upp stora mängder vatten, ökar fördröjningskapacitet och gynnar biologisk mångfald. Dessutom utgör de livsmiljö för fåglar och insekter. Förutom ekosystemtjänster bidrar de med stora upplevelsemässiga värden. I gestaltningen av Kvilleplatsen har träden flera viktiga funktioner, och trädens närvaro på platsen är avgörande för att skapa plats för människor, inte bara trafik.

På torgytorna runt platsen är träden placerade i återkommande rutnätsmönster med ett avstånd på 5x5 meter. Det är ett lagom avstånd för att träden ska upplevas som en sammanhängande volym, och samtidigt möjliggöra rörelser mellan och under träden på ett enkelt vis. Likartade arter med luftiga uppstammade trädkronor föreslås.

Längs kantzonen till parken vid Deltavägen och i det södra hörnet till parken har träden en annan karaktär. Här vandrar parkens träd ut och möter gatan. Träden är fritt placerade och här finns en större variation i artvalet.

GOLVET

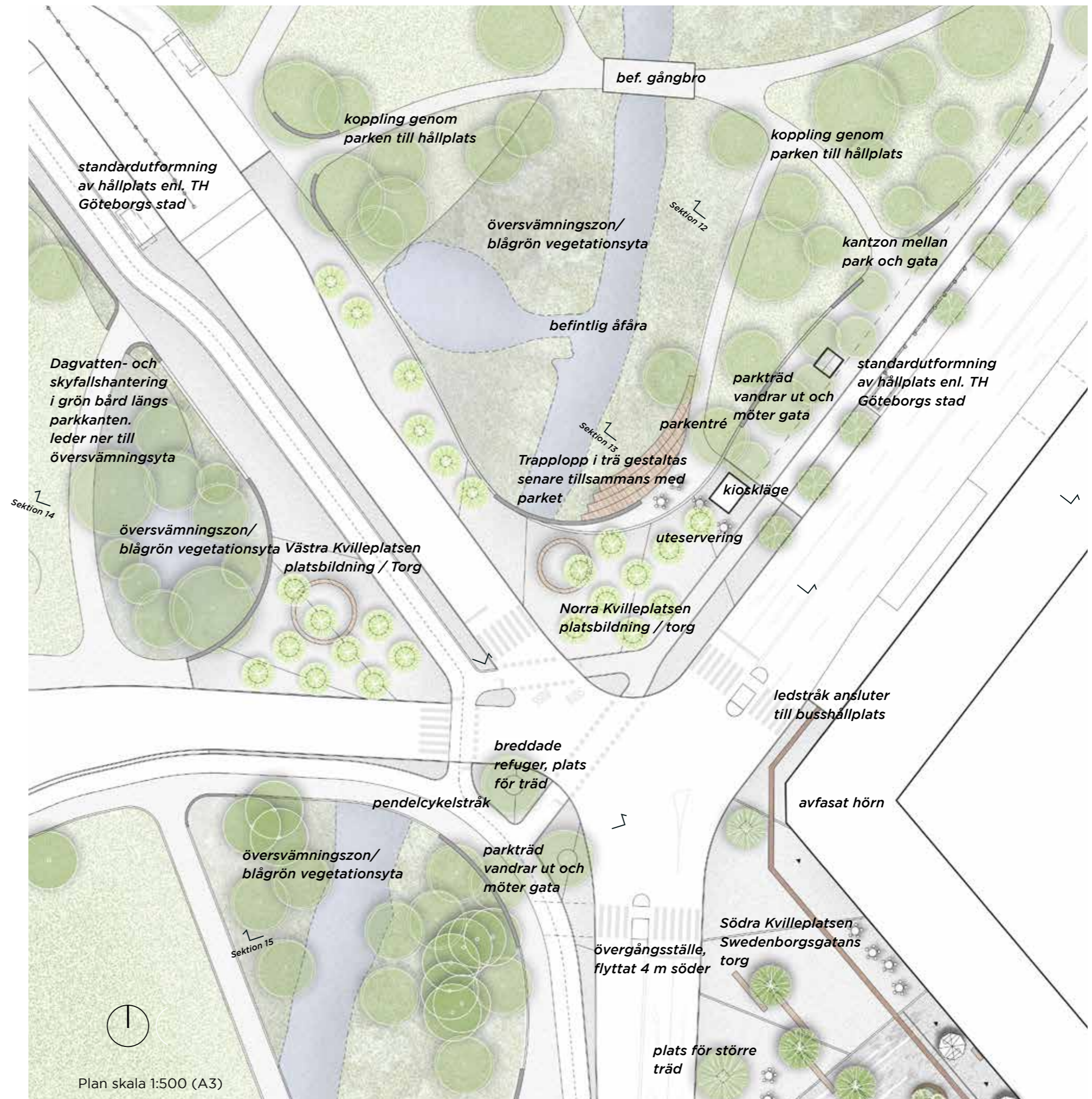
Kvilleplatsen får ett eget enkelt markbeläggningsmönster som återfinns på alla sidor om korsningen och bidrar till att binda samman platsen och ge Kvilleplatsen en egen karaktär. Golvet utgörs av en sammanhängande yta av en och samma betong- och/eller natursten i ett större rektangulärt format. Markstenen läggs i ett enkelt förband inom sin yta. Genom att stenen byter riktning över ytan skapas en variation.

På golvet står träd utplacerade och varje träd förses med ett trädgaller av stor dimension som också ger ett dekorativt mönster på ytan.

KANTEN

En tydlig kant som hjälper till att definiera och rama in platsen i mötet med parken blir ett viktigt, starkt karaktärgivande element.

Kanten tar hand om mötet mellan parken och platsen och utgörs av en bred fris i marknivå, ibland upphöjd till sittbar mur, den ska ej hindra skyfall att kunna ta sig till parken. Det mjuka formspråket är hämtat från parkens formgivning med mjukt vindlande gångvägar och hanterar även nivåskillnader mellan park och plats. Formen stödjer de naturliga rörelserna på platsen mellan målpunkterna och uppmanar till fria rörelser där man kan gena över ytan. Den mjuka radieformen återkommer också i entréplatserna till parken, där formen på ett självklart sätt binder samman Kvilleplatsen med parken och visar vägarna in i parken.



Sktioner

Fortsättning beskrivning av förslaget, se plan på föregående sida:

NORRA KVILLEPLATSEN

Den norra delen av Kvilleplatsen blir troligen den mest befolkade, med en hög genomströmning av människor, eftersom många kommer att röra sig mellan hållplatslägena på Deltavägen respektive Swedenborgsgatan. Det finns ett bra läge för en kiosk på denna plats, intill entrén till parken. Här finns möjlighet för uteservering och även en utsiktsplats med vy mot den frodiga översvämningssonen och det vidsträckta parkrummet. Mot parken blir kanten en långsträckt sittbänk i bästa söderläge, och den mjuka svängen bjuder in i parken. I nordväst fortsätter Kvilleplatsens golv upp till hållplatsläget och visar vägen till bussar och till en av parkens större entréer.

SÖDRA KVILLEPLATSEN

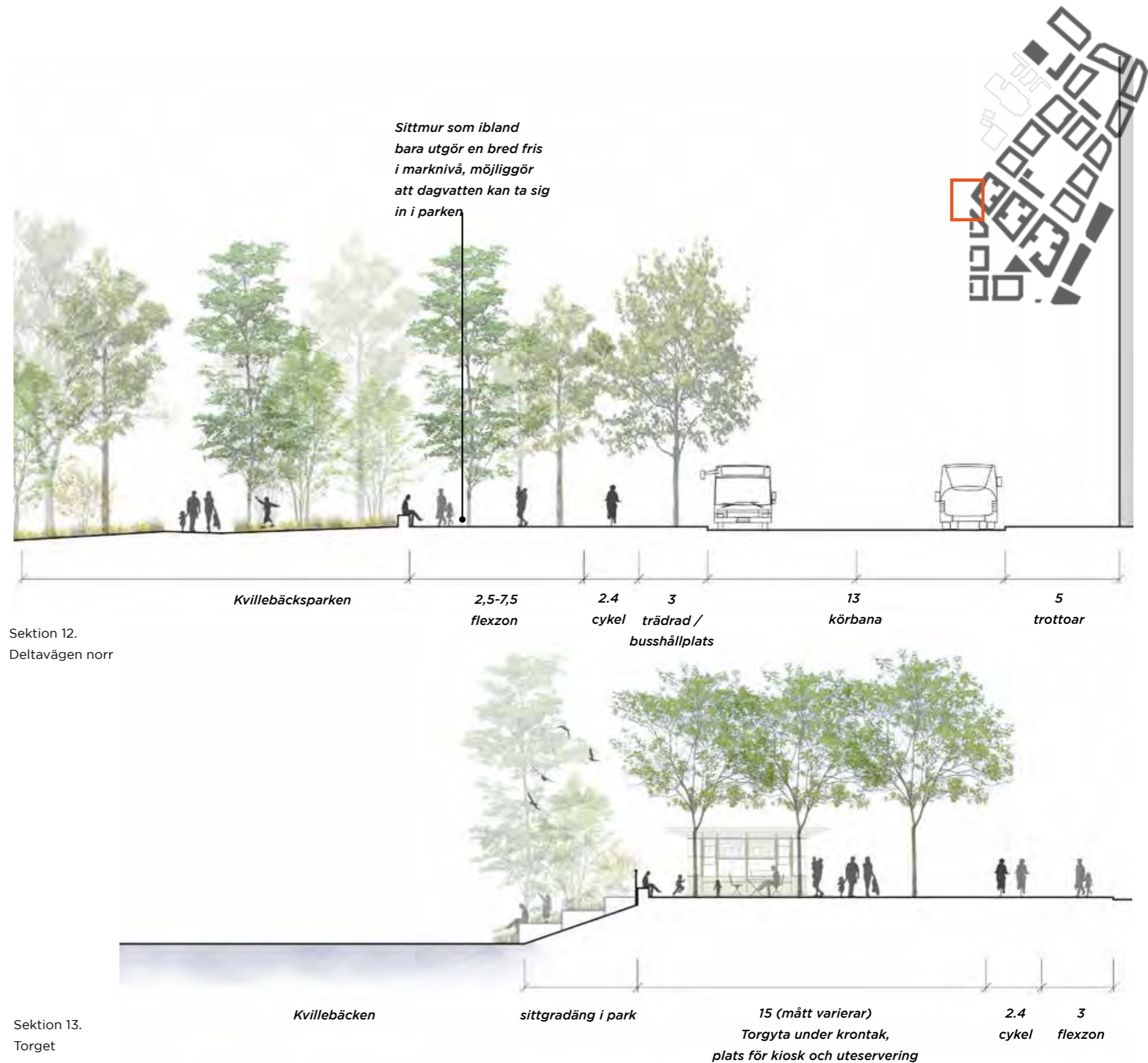
Den södra delen av Kvilleplatsen, (Swedenborgsgatans torg) är den plats som handelsgatan landar i. Här förväntas rikligt med uteserveringar, butiker och ett stort flöde av människor som både passerar och stannar upp. Under krontaket skapas fina sittplatser i skugga för varma dagar.

VÄSTRA KVILLEPLATSEN

Den västra delen av Kvilleplatsen är en platsbildning med lugnare tempo. Den hårdgjorda torgytan med flertalet träd skapar en yta med härligt krontak med stor sittmöbel under träden. I väster angränsar torgytan mot en nedsänkt, frodig dagvattenyta som kan fördröja skyfall.

KVILLEPLATSENS FLEXIBLA PARKZON

I mötet mellan Deltavägen och parken är parkmötet utformat som en bredare semihårdgjord zon. Genom att aktivera kanzonen av parken kan fler värden tillskapas. Här är det möjligt att röra sig i en böljande rörelse i parkens rand i stället för att röra sig på en gångbana längs vägen. Ytan är en del av parken, men är också en breddad gångbana. Här är det parkens träd som spiller över, placerade fritt eller i grupper. Golvet är hårdgjort men ytor runt träd kan vara permeabla, av grus eller planteringar. Kvilleplatsens markbeläggning upphör norr om kiosken. På så sätt skapas en tydlig avgränsning mellan Kvilleplatsen och parkzonen och dess olika karaktärer.



Sktioner skala 1:200 (A3)

KVILLEPLATSEN

Sktioner



Sektion 14.
plats nordvästra hörnet



Sektion 15.
plats sydvästra hörnet



Sktioner skala 1:200 (A3)

KVILLEPLATSEN

Markbeläggningsprincip

Markbeläggningsprincipen för Kvilleplatsens torg och platsbildningar består av ett enhetligt lugnt golv med små variationer i form av riktningsbyten i markstenen. Variationen bidrar till mer livfullt golv samtidigt som de skapar möjligheter att kunna anpassas i situationer där möten mellan andra material och riktningar är svårlösta. Friser mellan riktningsbyten är samma sten som övriga golvet. En rad av samma sten läggs i en längsgående linje där ytan byter riktning.

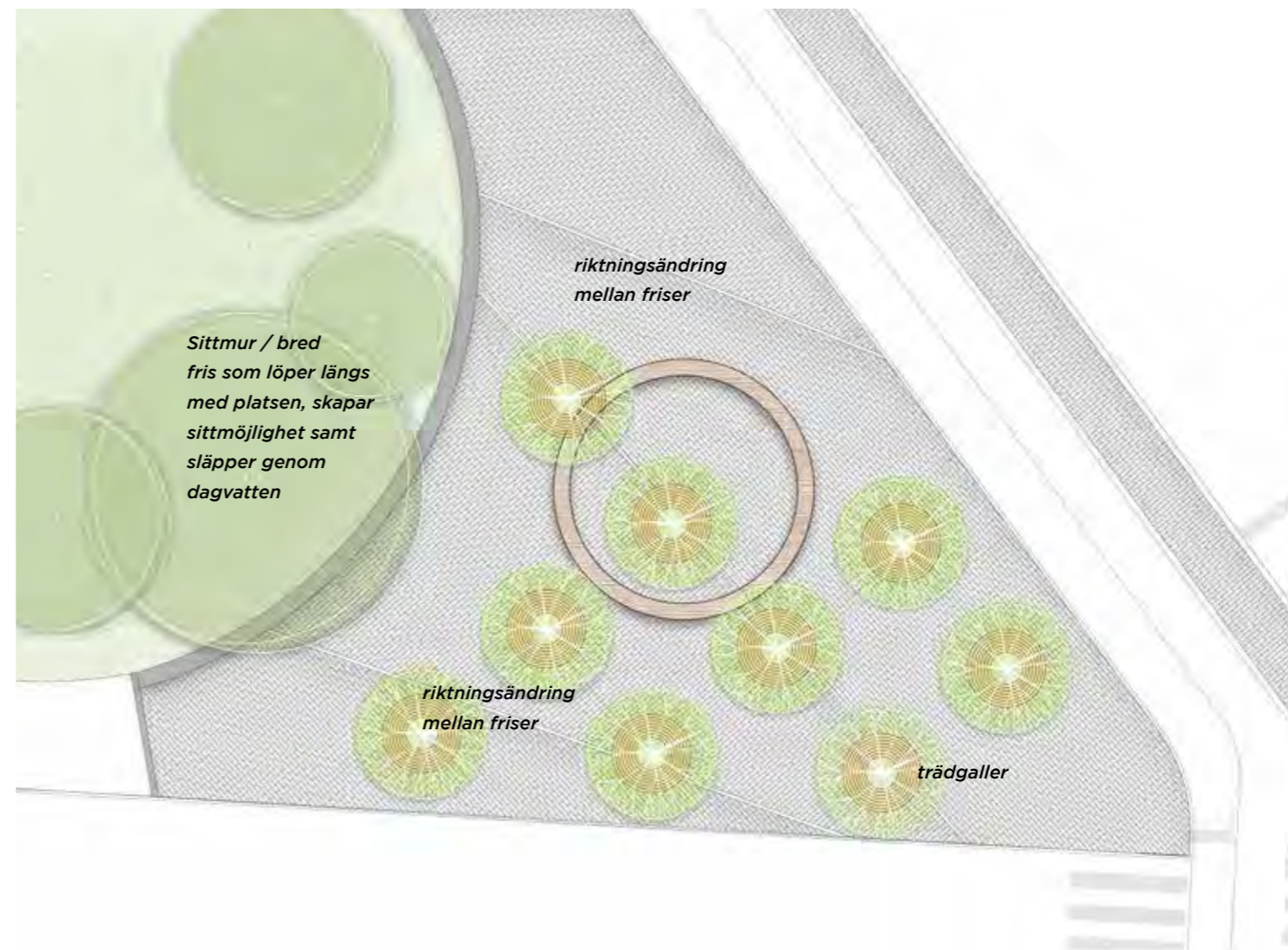
Materialet kan vara mindre naturstenshällar eller betongplattor, alt. en kombination av dessa två. Kulören är något skiftande och skapar en levande men samtidigt enhetligt golv. Materialval avgörs i projekteringsskede.

Stora trädgaller om 2,4 meter i diameter skapar en tydlig form och bryter golvets annars enhetliga yta. Trädgallret möjliggör också dagvattenhantering i växtbädd, gör att jorden ej packas samtligt som hela yta blir tillgänglig. Färgsättning och mönster på gallret är därför viktigt.

Om trädgaller ska undvikas kan dessa rundlar i stället få en beläggning av gatsten (cirkulärt mönster) som läggs med bred fog (i fogmaterial speciellt lämpligt för att ta hand om dagvatten) alternativt grusyta.



Enhetligt golv med en subtil riktningsvariation.
(bildkälla: C+S ARCHITECTS)



Plan inzoomning markbeläggning
Skala 1:200 (A3)

Material och möblering

Trädgallret är en viktig detalj på golvet som kan breddas och hantera dagvatten. Färgsättning och mönster på gallret är därför viktigt. Här föreslås cortenstål för att stämma överens med Swedenborgsgatans detaljer alternativt ett ljus galler lika omgivande stenbeläggning.

Kvilleplatsen ligger delvis ovan vattendraget Kvillebäcken vilket gör att den är placerad på en brokonstruktion. Som fallskydd behövs därför ett räcke längs vissa sträckor. Fallskyddet ska utgöras av ett gracilt, genomskiktigt, ej klättringsbart räcke av stål som följer och samspekar med den mjuka formen.

En sittmöbel i stor cirkel skapar platser och känslan av ett urbant rum samt ger karaktär till platsen.

Material och formgivning i detaljer ska stärka den mjuka linjeföringen i gestaltningskonceptet. Inslag av trä i sittytter och omsorgsfullt hanterade möten ger värme till platsen. Ståldetaljer pulverlackeras i en mörkt grafitgrå kulör (NCS S8500-N) enligt Göteborgs stads policy för Stadens färg.

KANTEN

- Mjuk tydlig linje som tar hand om mötet med parken
- Ibland sittmur, ibland bred fris
- Material: Natursten eller plattgjuten betong
- Sittytor placeras på mur med träsits



Böljande kant som skapar en tydlig och livfull skiljelinje mellan två ytor. (bildkälla: escofet.com)



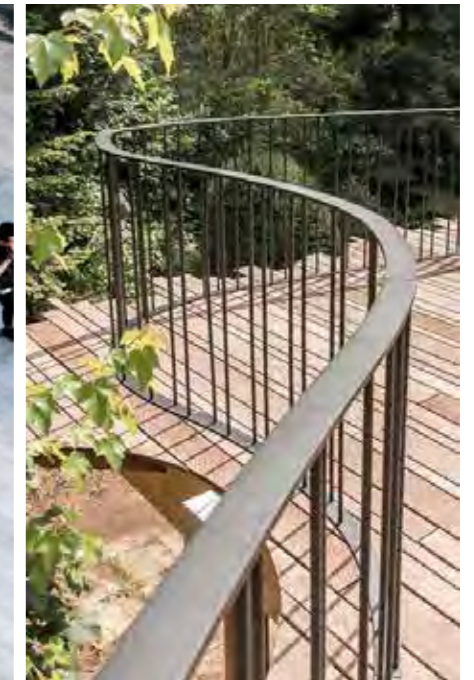
Stort öppet torg, trädkronor att röra sig under, Paris La Défense, Trinity Liaisons Urbaines. Landskapsarkitekt och fotograf: Bureau Bas Smets (bildkälla: Bassmets.be)



Den svängda kanten kläs på vissa ställen med träsits. (bildkälla: aussenraumausstattung.de)



Stort sammanhållet golv av naturstenshällar eller Göteborgsplattan i större avlångt format. (bildkälla: stocks.com)



Mjukt format stålräcke följer kanten som fallskydd vid nivåskillnad.



Runt stort trädgaller, tex Campus rund av segjärn, GH form. (bildkälla: ghform.se)

Växtkoncept

Två karaktärer dominerar träden på och runt platsen; de strikt placerade träden på torgytorna och parkträden.

Minst 1m frirum mellan ytterkant träd och fasad måste uppnås. Träden måste fungera med hänsyn till framkomst för trafik- och driftfordon. Om det krävs för trafik- och driftfordon stammas träden upp till en fri höjd på 4,7m mot körbana. Mot gångbana stammas träden upp till en fri höjd på 3,5m.

Träden på torgytorna

Dessa är placerade i ett strikt rutnätsmönster, 5x5 meter som tillåter rörelse mellan och under träden. Syftet är dels att träden ska upplevas som en sammanhållen volym, (på håll en upplevelse av en större trädunge) dels har det visat sig vara den bästa placeringen för att få in så många träd som möjligt och samtidigt behålla tillgängligheten över ytan. Träden står i trädgaller för att säkerställa full tillgänglighet. 2-3 st arter återkommer på platsen, för att ge en sammanhållet intryck. Lövträd med skir krontäckning och uppstammade kronor för att möjliggöra sikt.

Parkträden

Längs Deltavägen, (i flexzonen) samt runt norra delen av Swedenborgsgatan - bussgatan, är det parkens träd som råder över gatan. I bussgatan medger gatusektionen inga träd i gatan, på grund av befintliga och kommande ledningspaket. Där blir det parkens träd som möter gatan. Här föreslås parkträd som med tiden kan växa sig stora. Här är det viktigt att gestalta med hänsyn till tidsperspektiv, att blanda snabbväxande arter för att snabbt få volym, med träd med längre livslängd. Även i flexzonen är det parkens träd som möter gatan och vandrar ut i den flexibla flexzonen. Här står träden i genomsläpplig grus/stenmjölsyta.

Exemplararter torgytorna

Alnus cordata - Italiensk al

Gleditsia triacanthos - Korstörne

Ginkgo biloba - Ginkgo

Exemplararter parkträden

Tydlig parkkaraktär vad gäller artval. Arterna ska variera och vara lika övriga träd i framtida Kvillebäcksparken.

Exemplararter torgytor



Gleditsia triacanthos 'Skyline'
(bildkälla: tonnersjo.se)



Alnus cordata
(bildkälla: tonnersjo.se)



Ginkgo biloba
(bildkälla: stangby.nu)

Plangränser och användningsområden

Plangränser

Ett viktigt överordnat syfte med det separata uppdraget för Kvilleplatsen har varit att få fram ett underlag där gestaltningen har kunnat studeras för att sätta rätt gränser i plankartan, (Park/Gata/Torg).

Planen visar föreslagen gränsdragning för Gata/Park/Torg.

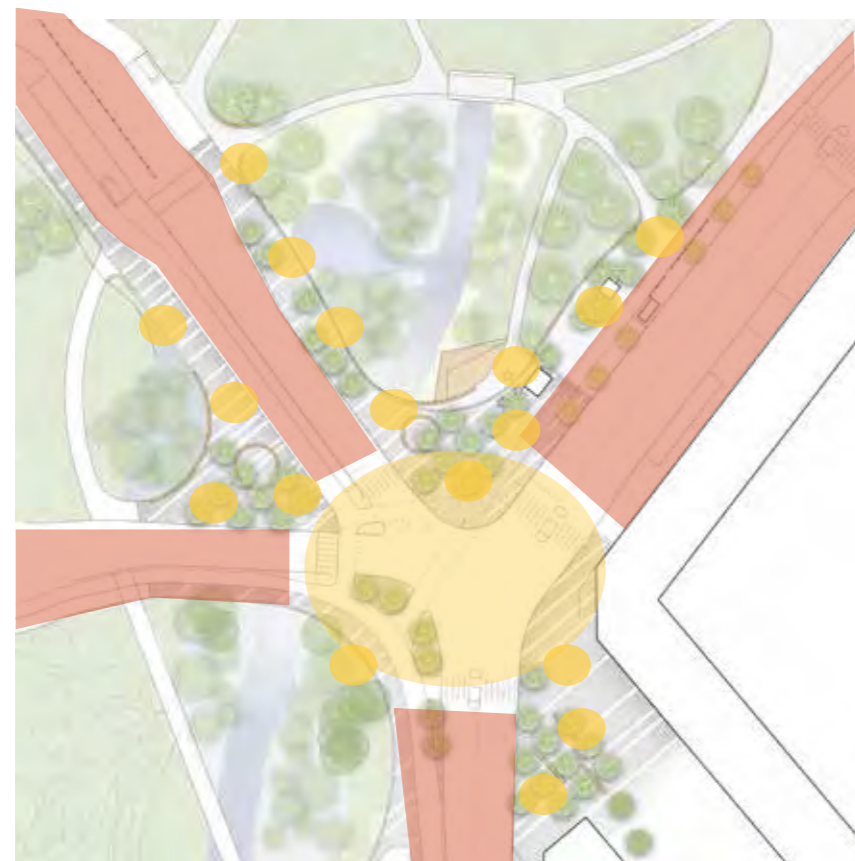


Belysning

Ljuset på Kvilleplatsen är varierat för att stödja många olika funktioner. Det ska vara enkelt att orientera sig och platsen ska upplevas trygg och säker. Visuell ledning i form av tydlighet i stolpplacering är viktigt för att kommunicera platsens olika funktioner.

Likt övriga Backaplan ska stort fokus läggas på hållbarhet. Armaturer som används ska ha en kontrollerad ljusfördelning och andelen uppljus ska minimeras för att undvika ljusförorening. Avskärmning är också viktigt för att få stadsrum som främjar trygghet och säkerhet. Där risken för bländning är liten blir platsen både mer inbjudande och tillgänglig. Ljuset ska främja social interaktion och ge en tydlig identitet till stadsdelen.

Armaturer och stolpar ska väljas med hänsyn till produktionsmetoder och transportavstånd och materialet ska vara robust, gå att uppgradera i framtiden samt vara enkelt att utföra drift och underhåll på.



- Belysningsprincip röda gator
- Belysningsprincip Kvilleplatsen korsningen torgtor/parkmöte

Deltavägen/ Norra Swedenborgsgatan

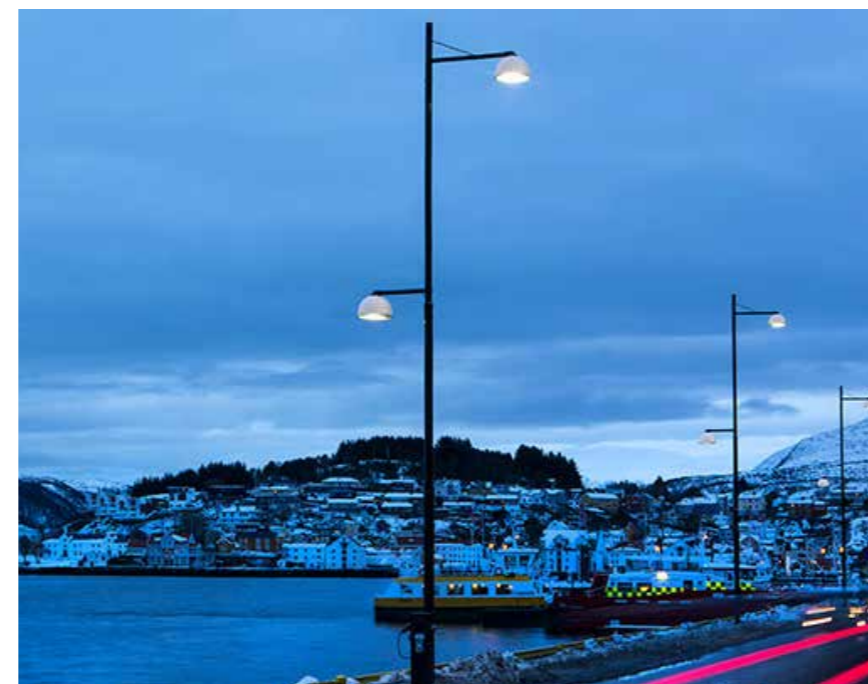
Röda gator belyses med samma princip som övriga Backaplan för att ge området en enhetlig karaktär. Ljuset är stramt och funktionellt och materialet välvalt och stadsmässigt. Förslagsvis placeras stolparna i refuger där så är möjligt för att tydligt visa vägen till och från Kvilleplatsens nod.

Belysningsprinciper:

- » Gatubelysning på stolpe

Projekteringsförutsättningar:

- » Typ av belysningsklass – M-klass
- » Stolphöjd gatubelysning 7-8m
- » Avtrappad stolpe
- » Kulör - mörkt grafitgrå (NCS S8500-N) enligt Göteborgs stads policy för Stadens färg
- » Armatur - halvfärisk form med tät kupa



(bildkälla: Signify, foto Claus Løgstrup)

Kvilleplatsen-korsningen

Belysning plockar upp formspråket från Swedenborgsgatans lila stadsrum men i en större skala. De fyrkantiga belysningsstolparna skalas upp och blir praktfulla objekt runt Kvilleplatsen varifrån gaturummet kan belysas.

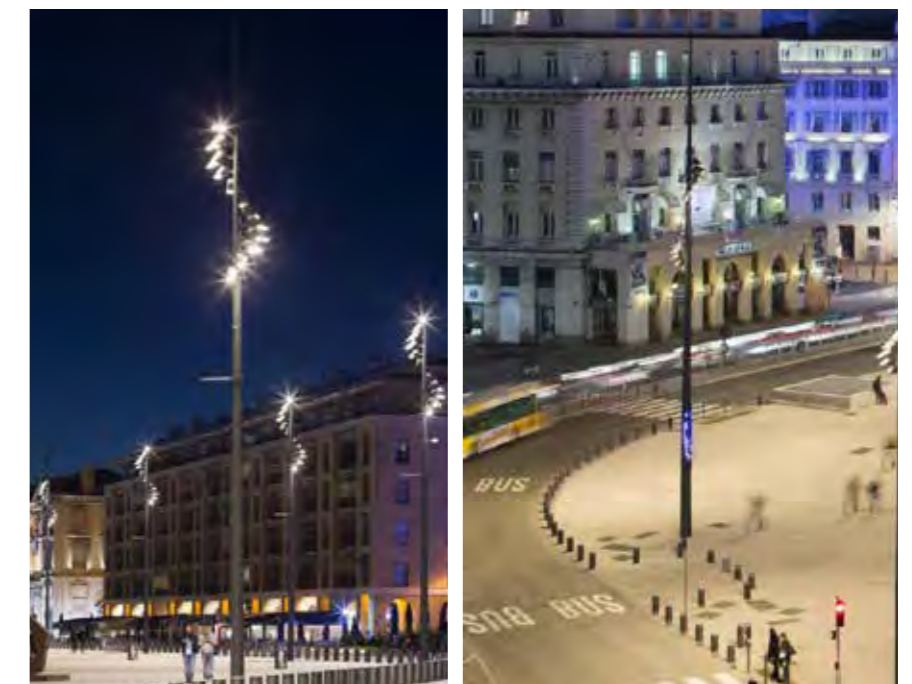
Det ska vara enkelt att se och synas när man korsar de olika gatorna.

Belysningsprinciper:

- » Spotlights på mast/stolpe

Projekteringsförutsättningar:

- » Typ av belysningsklass – C-klass
- » Stolphöjd master 10m
- » Fyrkantig form
- » Kulör - mörkt grafitgrå (NCS S8500-N) enligt Göteborgs stads policy för Stadens färg
- » Armatur - tät kupa



(bildkälla: Selux, foto Xavier Boymond)

Belysning

Kvilleplatsen- torgytorna/parkmöte

Ljuset på platsbildningarna är mjukt och välkomnande. Det ska stödja förflyttning likväl som vila och rekreation.

Då många människor rör sig och vistas på platsen är det viktigt att det är enkelt att identifiera ansikten och att både se och bli sedd. Platserna belyses med spotlights på stolpe samt med parklyktor. Samordning mellan ytorna görs så att även platserna till viss del kan belysas från masterna runt Kvilleplatsen.

De runda sittbänkarna förses med integrerat ljus och stärker på så vis platsens formspråk och identitet under kvällstid.

Viss grönska belyses från spotlightstolparna. Platsens små byggnader förses med släpljus för att bidra till rumsligheten.

Belysningsprinciper:

- » Spotlights på mast/stolpe
- » Parklykta på stolpe
- » Integrerad belysning
- » Belysning på grönska

Projekteringsförutsättningar:

- » Typ av belysningsklass – C-klass
- » Stolphöjd lykta 4m
- » Stolphöjd spotlights 7m
- » Cylindrisk rak stolpe
- » Kulör - mörkt grafitgrå (NCS S8500-N) enligt Göteborgs stads policy för Stadens färg
- » Toppmonterad lykta samt avskärmad spotlight



(bildkälla: iGuzzini, foto Phillip Handforth)



(bildkälla: Led Linear, foto Gavriil Papadiotis)



(bildkälla: Ateljé Lyktan)



(bildkälla: Led Linear, foto Daniel Kessler)

